

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

<u>Informationsnummer</u>	Indhold	Side
	I <i>Meddelelser</i>	
	
	II <i>Forberedende retsakter</i>	
	Det økonomiske og sociale Udvalg	
	Forsamling af november 1988	
89/C 23/01	Udtalelse om forslaget til Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 815/84 om ekstraordinær økonomisk støtte til Grækenland på det sociale område	1
89/C 23/02	Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om vedtagelse af anden fase i programmet for samarbejde mellem universiteter og virksomheder om uddannelse på teknologiområdet (COMETT II)	2
89/C 23/03	Udtalelse om forslaget til Rådets direktiv om ændring og supplerung af bilag II til direktiv 86/280/EØF om grænseværdier og kvalitetsmålsætninger for udladninger af visse farlige stoffer, der er opført på liste I i direktiv 76/464/EØF	4
89/C 23/04	Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om fælles implementering af strategisk program for innovation og overførsel af teknologi (hovedfasen) SPRINT (1989-1993)	6
89/C 23/05	Udtalelse om forslaget til Rådets forordning om iværksættelsen af et handlingsprogram på infrastrukturområdet med henblik på gennemførelsen af det integrerede transportmarked i 1992	8
89/C 23/06	Udtalelse om forslaget til Rådets direktiv om ændring af direktiv 79/373/EØF om handel med foderblandinger	10

<u>Informationsnummer</u>	Inhold (<i>fortsat</i>)	Side
89/C 23/07	Udtalelse om situationen på Fællesskabets marked for sardin: fremtidsudsigter	13
89/C 23/08	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets beslutning om et særligt program til færdiggørelse af et avanceret automatisk oversættelsessystem (EUOTRA)	16
89/C 23/09	Udtalelse om forslaget til Rådets beslutning om vedtagelse af et særprogram for forskning og teknologisk udvikling på energiområdet — ikke-nuklear energi og rationel energiudnyttelse, 1989-1992, JOULE (<i>Joint opportunities for unconventional or long-term energy supply</i>)	19
89/C 23/10	Udtalelse om forslaget til Rådets beslutning om et flerårigt forsknings- og udviklingsprogram for levnedsmiddelvidenskab og -teknologi (1989 til medio 1993) FLAIR	23
89/C 23/11	Udtalelse om Kommissionens økonomiske årsberetning 1988/1989	26
89/C 23/12	Udtalelse om forslaget til Rådets resolution om bekæmpelse af racisme og fremmedhad	33
89/C 23/13	Udtalelse om Memorandummet fra Kommissionen, indre marked og industri-samarbejde, statut for Det Europæiske Selskab, hvidbogen om det interne marked, punkt 137	36
89/C 23/14	Tillægsudtalelse om transiten gennem tredjelande: Schweiz, Østrig og Jugoslavien	43
89/C 23/15	Udtalelse om — forslaget til Rådets direktiv om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, og — forslaget til Rådets direktiv om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer	45
89/C 23/16	Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71	49
89/C 23/17	Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om et handlingsprogram for Det europæiske Turistår (1990)	51
<hr/>		
	Korrigendum	
89/C 23/18	Korrigendum til udtalelsen om forslaget til Rådets forordning om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1989 (EFT nr. C 318 af 12. 12. 1988)	52

II

(Forberedende retsakter)

DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

Udtalelse om forslaget til Rådets forordning (EØF) om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 815/84 om ekstraordinær økonomisk støtte til Grækenland på det sociale område⁽¹⁾

(89/C 23/01)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til sektionen for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Georgios Dassis til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

ØSU godkender Kommissionens forordningsforslag under forbehold af følgende bemærkninger.

I. Generelle bemærkninger

1. Under hensyntagen til Kommissionens redegørelser i begrundelsen konstaterer ØSU, at det som følge af den træge programgennemførelse ikke har været muligt at overholde de oprindelige tidsplaner. Der erindres i denne forbindelse om, at ØSU i sin udtalelse om Kommissionens oprindelige forslag⁽²⁾ nævnte problemet i forbindelse med fristernes overholdelse og kontrolforanstaltningernes gennemførelse.

2. Fremover bør hovedvægten derfor lægges på effektiv og hurtig gennemførelse af programmerne og

⁽¹⁾ EFT nr. C 209 af 9. 8. 1988, s. 6.

⁽²⁾ EFT nr. C 23 af 30. 1. 1984.

optimal ressourceudnyttelse. ØSU godkender derfor etableringen af mere effektive evaluerings-, opfølgings- og kontrolmetoder.

II. Særlige bemærkninger

1. Artikel 11a

Artikel 11, stk. 3, giver ret til at fravige bestemmelserne i artikel 5, stk. 2, i grundforordningen (EØF) nr. 815/84 og rummer mulighed for, at EF's økonomiske støtte udgør op til 100 % af de støtteberettigede udgifter (i stedet for 55 %).

ØSU mener, at den grænse på 2 % af det samlede beløb (120 millioner ECU), som er fastsat i grundforordningens artikel 4, stk. 1, skal overholdes, medmindre udgifterne skal dække den tekniske bistand, som er nødvendig for programmernes effektive gennemførelse.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

**Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om vedtagelse af anden fase i
programmet for samarbejde mellem universiteter og virksomheder om uddannelse
på teknologiområdet (COMETT II) ⁽¹⁾**

(89/C 23/02)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til sektionen for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Herbert Nierhaus til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning og generel stillingtagen

1.1. Programmet for samarbejde mellem universiteter og virksomheder om uddannelse på teknologiområdet (COMETT) blev vedtaget af Rådet den 24. juli 1986 i princippet for perioden fra 1. januar 1986 til 31. december 1989. Med det foreliggende forslag til Rådets afgørelse videreføres COMETT I's målsætninger i et nyt program, hvori man fortsætter ud fra de fremskridt, der blev opnået under COMETT I (1986-1989), og desuden forsynes programmet med en bredere finansiel basis.

1.2. I sin udtalelse af 27. november 1985 støttede ØSU principielt handlingsprogrammet, som det betragter som endnu et led i Fællesskabets bestræbelser for på lang sigt at sikre sin konkurrenceevne via et samarbejde mellem medlemsstaterne på teknologiområdet.

1.3. At programmet nu fortsættes på grundlag af de hidtidige erfaringer og med deraf afledte prioriteringer finder ØSU yderst vigtigt, da det bliver stadig mere tydeligt, at der på alle felter inden for erhvervslivet og den offentlige administration er mangel på fagfolk med omfattende kvalifikationer inden for ny teknologi og anvendelsen heraf.

ØSU understreger navnlig Kommissionens konstatering, at videreuddannelsen inden for teknologi og teknologianvendelse ikke kan begrænses til *high-tech*-sektorerne. Derfor støttes planerne om i anden fase — som i COMETT I — ud over højteknologiens nøgleområder også at inddrage mere traditionelle brancher som tekstil-, stål- og næringsmiddelindustrien i programmet, da de nye teknologier netop her medfører omfattende omstrukturingsprocesser, hvis økonomiske og sociale aspekter hverken ledelsen eller medarbejderne vil kunne magte uden at besidde optimale kvalifikationer.

1.4. ØSU anerkender, at der, finansielt set, er tale om en væsentlig udvidelse, idet der er afsat 250 millioner ECU til COMETT II mod 45 millioner ECU til COMETT I. Men så vigtige som formålene med COMETT er, forekommer denne finansielle ramme dog stadig utilstrækkelig, hvilket også fremgår af de mange ansøgninger under COMETT I, som langt fra alle har kunnet imødekommes.

2. Særlige bemærkninger

2.1. ØSU ser sig bekræftet i den opfattelse (jf. udtalelsen om COMETT I), at udviklingen af ny teknologi vil give anledning til omstruktureringer, hvis konsekvenser på næsten alle erhvervs- og samfundslivets områder på nuværende tidspunkt ikke er til at overskue. De første erfaringer med COMETT I viser tydeligt, at uddannelsen af de heraf berørte ledere og fagfolk inden for erhvervsliv og videnskab er et problem, der må anskues og angribes ud fra en lige så bred synsvinkel. Det indebærer følgende:

- ud over at mange af industriens brancher og sektorer må inddrages i programmet, må der også i vidt omfang tages hensyn til handelen og servicesektoren, ja sågar til særlige dele af sundhedsvæsenet,
- der må ydes støtte til studenter og kandidater inden for de mest forskellige — ikke blot tekniske — fag. For at indførelsen af ny teknologi, og følgerne heraf, skal være økonomisk og socialt acceptabel, må f.eks. drifts- og nationaløkonomer, jurister, sociologer og pædagoger have tilstrækkelig viden og praktisk erfaring, idet der for dem til dels åbner sig helt nye arbejdsområder,
- arbejdsmarkedets parter må inddrages, så den sociale dialog om indførelsen af ny teknologi og konsekvenserne heraf for arbejdstagerne kan uddybes på grundlag af solid viden og erfaringer fra hele Fællesskabet. I den forbindelse glæder det ØSU, at man har fulgt dets forslag ved at optage to repræsentan-

⁽¹⁾ EFT nr. C 239 af 14. 9. 1988, s. 3.

ter fra arbejdsmarkedets parter — dog kun med observatørstatus — i det rådgivende udvalg, der omtales i artikel 5 i forslaget til afgørelse.

2.2. ØSU betragter miljøteknologien som en ny vigtig industrisektor, hvor den nye teknologi vil få stadig større betydning, og hvis konsekvenser for verdensøkonomien vil tage væsentligt til. ØSU opfordrer derfor til, at man lægger særlig vægt på projekter fra denne sektor, især under programdelene B og C. Det vil ligeledes kunne bidrage til en betydelig forbedring af EF-økonomiens konkurrenceevne på de internationale markeder.

2.3. ØSU understreger specielt, at COMETT-programmet via uddannelse af ledere bør bidrage til at fremme økonomisk og social kohærens, særlig i Fællesskabets sydlige lande.

2.4. ØSU understreger endnu engang kraftigt, at information af de berørte fags udøvere er af stor betydning for programmet effektive gennemførelse. En skriftlig redegørelse for programmets formål, forudsætningerne for støtte og ansøgningsproceduren bør udarbejdes på alle EF-sprog og uddeles via nationale koordineringskontorer og faglige organisationer. COMETT-programmets succes står og falder med klarere

og mere fyldestgørende information om adgangs- og deltagelsesmuligheder.

2.5. Da de små og mellemstore virksomheder stadig ikke er inddraget i tilstrækkelig grad bør man for deres vedkommende overveje en mere fleksibel håndhævelse af støttebetingelserne; støtten bør i visse tilfælde kunne udgøre over 50%. Det samme gælder for *non-profit*-foretagenders inddragelse i programmet. Også i denne forbindelse er det nødvendigt med en bedre information af de berørte virksomheder og institutioner.

Man kunne også aktivere de små og mellemstore virksomheder og inddrage dem kraftigere i programmet ved, som foreslået af Kommissionen, at udbygge samarbejdet med de relevante faglige organisationer.

2.6. ØSU ser gerne, at også foretagender fra landene af Den europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA) får adgang til at deltage i programmets projekter. Dog må hovedreglen være, at de selv betaler de ekstra udgifter, der opstår herved.

2.7. Efter ØSU's opfattelse bør man særlig prioritere projekter, hvis formål har direkte betydning for gennemførelsen af det indre marked i 1992, og ikke mindst de sociale aspekter heraf.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets direktiv om ændring og supplering af bilag II til direktiv 86/280/EØF om grænseværdier og kvalitetsmålsætninger for udledninger af visse farlige stoffer, der er opført på liste I i direktiv 76/464/EØF

(89/C 23/03)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. oktober 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 S at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Rolão-Gonçalves til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 23. november 1988, enstemmigt følgende udtalelse.

ØSU hilser forslaget velkommen og fremsætter følgende bemærkninger.

1. Introduktion

1.1. Det foreliggende forslag sigter på at udvide anvendelsesområdet for det direktiv, der regulerer udledningen af farlige stoffer med henblik på at begrænse forureningen af vandmiljøet ved på listen over farlige stoffer at inkludere:

- 1,2 dichlorethan (EDC),
- trichlorethylen (TRI),
- tetrachlorethylen (PER),
- trichlorbenzen (TCB),

således at grænseværdier og specifikke kvalitetsmålsætninger anvendes i overensstemmelse med reglerne i rammedirektivet.

1.2. Det drejer sig om tredje ændring af listen over de pågældende stoffer; de to tidligere ændringer blev enstemmigt godkendt i ØSU's udtalelser⁽¹⁾.

1.3. Forslaget fremsættes (hvilket allerede skete i forbindelse med anden ændring) på grundlag af traktatens artikel 130 S for i overensstemmelse med en af konklusionerne af ministerseminaret om EF's vandbeskyttelsespolitik (afholdt den 27.-28. juni 1988 i Frankfurt am Main) at få etableret en hurtigere procedure. Derefter er situationen, at optagelsen af stoffer på listen skal besluttes ved enstemmighed, mens de værdier, der skal anvendes, kan fastlægges blot ved kvalificeret flertal.

1.4. For første gang opføres der på listen produkter, som produceres i så stort omfang i EF's medlemsstater.

Ifølge oplysninger fra Kommissionen drejer det sig om:

- EDC (vigtigt udgangsstof for vinylchlorid-monomer, der for sit vedkommende er udgangsstof for produktionen af PVC) produceres i over 30 fabrikker, som årligt bearbejder mellem 15 og 20 millioner t,
- TRI (grundlæggende anvendt som opløsningsmiddel i industrier længere fremme i produktionsforløbet) produceres i 8 europæiske virksomheder i en samlet mængde af 200 000 t pr. år,
- PER (anvendes for 60 % vedkommende som opløsningsmiddel og for 30 % vedkommende til affedning af materialer og anvendes også som udgangsmateriale til fremstilling af CFC), fremstilles på 12 produktionsenheder i medlemsstaterne i et årligt omfang af cirka 350 000 t,
- TCB (anvendes som mellemprodukt i fremstillingen af pesticider) vedrører 4 produktionsenheder på EF's område; den samlede produktion ligger på lidt over 10 000 t pr. år.

De fire producenters samlede produktionsværdi beløber sig til mange millioner ECU.

1.5. Det drejer sig om stoffer med høj toksicitet for vandmiljøet (TCB) og for mennesker (EDC, TRI og PER), hvilket toksikologiske undersøgelser beviser. Ingen af disse stoffer kan imidlertid opfattes som kræftfremkaldende for mennesket. Dyreforsøg har givet omstridte resultater. Udledningen i vandløb bør ske i meget store vandfortyndinger, således at sikkerhedsgrænseværdierne for emissionsnormer overholdes.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU gentager sit ønske fra den allerede omtalte udtalelse om at medtage samtidige udledninger af mere end et giftigt stof og deres kumulerede virkning⁽²⁾. Disse aspekter blev ligeledes berørt i en af konklusionerne fra ministerseminaret i Frankfurt am Main, som anbefalede Kommissionen at »foreslå parallelle aktio-

⁽¹⁾ EFT nr. C 232 af 31. 8. 1987 og EFT nr. C 356 af 31. 12. 1987.

⁽²⁾ EFT nr. C 356 af 31. 12. 1987.

ner for en række stoffer, ved at gruppere stoffer, der ligner hinanden, i familier og specifikke sektorer«.

2.2. Analogt hermed fremhæves vigtigheden af at overveje »de forurenende stoffers synergistiske virkninger og andre faktorer, der påvirker miljøet i de medier, jord, luft, vand«.

2.3. I det hele taget vil opførelsen på listen eller nedbringelsen af grænseværdierne og kvalitetsmålsætningerne, og også en forkortelse af ikrafttrædelsesfristerne for disse, uanset dette, at de indiskutabelt er nødvendige, forårsage omstillingsomkostninger. I visse tilfælde vil disse byrder meget mærkbart afspejles i produktionsomkostningerne, og de kan tilmed medføre lukning af de respektive laboratorier og deraf følgende økonomisk-soziale konsekvenser. ØSU henleder opmærksomheden på, at det er nødvendigt, at der altid gennemføres undersøgelser af de forudsigelige økonomiske konsekvenser af iværksættelsen af foranstaltninger af denne art samt over eventuelle behov for trinvis iværksættelse. Især når det drejer sig om produkter af meget høj økonomisk værdi på EF-plan og stoffer, der har en mellemstatus, idet de udgør udgangsstoffer for industrier længere fremme i fremstillingsprocessen, og som også er udsat for skarp konkurrence fra producerende virksomheder i tredjelande, bør man gå forsigtigt til værks og søge at forlige de involveredes interesser med en naturlig og vigtig prioritering af befolkningernes sundhed. En anden af konklusionerne fra ministerseminaret i Frankfurt am Main er: »vandbeskyttelsespolitikken som element i en global miljøpolitik bør integreres i Fællesskabets industri-, landbrugs- og regionalpolitik«.

2.4. På den anden side er det umuligt at lade være med at kritisere den åbenbare mangel på logisk afgræns-

ning af de giftige stoffer, der skal opføres på den sorte liste. En fast tidsplan er af væsentlig interesse for offentligheden. Det er yderst vigtigt, at Kommissionen får fastlagt en global plan med objektive retningslinjer, således at de forskellige interesserede sektorer, især borgerne, vanddistributørerne og industrien, har mulighed for at gøre en koordineret indsats.

Hidtil kan man hævde, at opførelsen på liste I eller liste II ikke har forekommet at være underlagt strikse og veldefinerede kriterier. Anvendelsen af adjektiver som »stærk«, »middel« eller »svag« for at beskrive stoffets toksicitet er ikke særlig videnskabelig. Ligeledes forekommer det meget presserende at klarlægge stofferne kræftfremkaldende karakter med henblik på opførelsen på liste I. Fastlæggelsen af sådanne kriterier ville medføre en »objektiv udvælgelse«, som man hidtil ikke har haft med hensyn til den prioritering, der skal foretages, når der skal vælges mellem de »129 stoffer, der potentielt kan komme i betragtning« på liste I.

3. Særlige bemærkninger

3.1. ØSU mener, at man i forbindelse med fastlæggelsen af fristerne for ikrafttrædelsen af emissionsnormernes grænseværdier og kvalitetsmålsætninger bør gå frem i to faser. Den ene gælder hver enkelt medlemsstats omsætning af direktivets principper til national lovgivning, den anden er at give industrien en rimelig frist til at iværksætte disse bestemmelser, især når der, således som i det foreliggende tilfælde, er tale om frister (1. januar 1990), som praktisk talt kun er på 1 år globalt set (lovgivning og iværksættelse). ØSU mener, at man konkret bør søge at fremskynde processen, men er overbevist om, at det er mest sandsynligt at spare tid i forbindelse med omsætningen af direktivets indhold til national lovgivning.

3.2. Bortset herfra kan ØSU tilslutte sig direktivfor-slaget.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om fælles implementering af strategisk program for innovation og overførsel af teknologi (hovedfasen) SPRINT (1989-1993)⁽¹⁾

(89/C 23/04)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Herbert Nierhaus til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1 ØSU støtter Kommissionens forslag om gennemførelse af programmets hovedfase, da det som følge af den hastige teknologiske udvikling og det betydelige innovationsbehov anser denne fases målsætninger for overordentlig vigtige, hvis EF skal kunne klare sig i den internationale konkurrence. Ikke mindst med udsigten til det planlagte store indre marked i 1992 er det på høje tid at fremme det innovationspotentielt, som i kraft af samspillet mellem de forskellige organer inden for økonomi, videnskab og tjenesteydelsesinfrastruktur kan mobiliseres på tværs af landegrænserne.

1.2 Det ligger imidlertid i sagens natur, at programmets egentlige mål, nemlig styrkelse af innovationskapaciteten, hurtigere indfletning af ny teknologi i EF's økonomiske netværk og forøgelse af effektiviteten af instrumenter og politikker inden for innovation og teknologioverførsel, kun kan forfølges indirekte med de instrumenter, som EF råder over. Derfor er det i dette tilfælde særligt vanskeligt at måle, hvilke resultater der opnås med de benyttede midler. ØSU gentager sin opfordring til Kommissionen om at gøre en ekstra indsats for at evaluere de pågældende projekter ved hjælp af effektive, kvantificerbare og kontrollable kriterier og vurderingsmetoder.

1.3 Da programmet som følge af sine begrænsede finansielle midler kun kan yde et ringe bidrag til de nationale bestræbelser på at fremme innovationspotentielt, udtrykker ØSU tilfredshed med, at Kommissionen lægger hovedvægten på fremme af EF-omspændende samarbejde. De allerede eksisterende nationale strukturer bør derfor helt bevidst benyttes til gavn for denne EF-politiske målsætning. Kommissionen bør i særdeleshed søge at få fjernet de endnu eksisterende hindringer af organisatorisk og lovgivningsmæssig art, som hæmmer programmernes afvikling i de enkelte medlemsstater.

1.4 Inden for rammerne af denne målsætning bør der lægges vægt på, at man i programmet i første række medtager regioner og erhvervsgræne, hvor der endnu ikke findes en udbygget infrastruktur til innovationsfremme og teknologioverførsel. Også hér vil et samarbejde med de nationale myndigheder og erhvervsorganisationer være helt oplagt.

1.5 Inden for rammerne af SPRINT's grundlæggende målsætninger kan dette program imidlertid kun udgøre en enkelt brik i mosaikken af EF-aktiviteter. Lykkes det ikke at nå frem til en konsekvent afstemning med andre projekter, såsom COMETT, ESPRIT, RACE, BRITE og PEDIP osv., i retning af en overordnet fremmestrategi, risikerer det efter ØSU's opfattelse at gå kraftigt ud over effektiviteten af de afsatte midler.

2. Særlige bemærkninger

2.1 Med hensyn til fremme af pilotprojekter består der ifølge ØSU en vanskelighed i, at der især ydes støtte til de mest lovende projekter, samtidig med at det netop er disse projekter, der er mest markedsrelevante, hvilket indebærer en fare for, at konkurrencen påvirkes utilbørligt. ØSU udtrykker derfor tilfredshed med, at man har tænkt sig at udvise stor fleksibilitet ved brugen af de forskellige fremmeinstrumenter, ikke mindst fordi også erfaringerne fra SPRINT-programmets første etape ser ud til at gøre dette tilrådeligt. Det bør derfor også undersøges, om det ikke i visse tilfælde skulle være rimeligt med et rentetilskud fra Kommissionen ved finansiering over kapitalmarkedet, især når det gælder konkretisering af vigtige, markedsrelevante vækstteknologier.

2.2 ØSU anser det for givet, at de afsatte midler risikerer at blive klattet bort, hvis der ikke på forhånd hersker klarhed om, hvilke teknologiske områder der skal anses for prioriterede. Ud over databehandling, laserteknik, elektronik og bioteknologi bør f.eks. også i første række energiteknologi med sigte på nye eller alternative energikilder tildeles en særlig plads på prioritetsskalaen.

⁽¹⁾ EFT nr. C 268 af 15. 10. 1988, s. 3.

2.3. ØSU udtrykker i særdeleshed tilfredshed med, at Kommissionen i første række agter at inddrage små og mellemstore virksomheder i programmet. Da de store erhvervsvirksomheder som regel råder over *know-how* og en velfungerende infrastruktur til teknologioverførsel, skal hovedvægten i fremmeindsatsen lægges på små og mellemstore virksomheder, herunder også mindre forsknings- og rådgivningsorganer. Størvirksomhedernes medinddragelse i projekter og samarbejdsaftaler må imidlertid ikke oversees, da disse kan være et effektivt middel til konkretisering og spredning af udviklingsprojekter.

2.4. Da programmet ikke i første række tager sigte på direkte fremme af forskning og udvikling, men skal fremme en effektiv samarbejdsinfrastruktur til gavn for innovation og teknologioverførsel, foreslår ØSU, at man i enkelttilfælde i programdel A også går ud over den berammede øvre støttegrænse på 50 %, især hvis det kun på denne måde er muligt at inddrage erhvervssektorer uden eksisterende infrastruktur.

2.5. ØSU udtrykker særlig tilfredshed med forslaget om at opbygge en projekt-databank, som skal være tilgængelig for samtlige involverede partner. Med hensyn til omkostningerne ved etablering og drift af denne informationspool foreslår ØSU at gøre en sådan databank til en for alle berørte fagkredse tilgængelig informationskilde om potentielle investorer, teknologier og igangværende innovationsprojekter, som mod betaling, og via de eksisterende datanet, kan stå til disposition for alle interesserede i EF og resten af verden.

2.6. ØSU udtrykker tilfredshed med fastlæggelsen af udvælgelseskriterier og henstiller, at man som yderlige-

re kriterier medtager arbejdsmarkedsrelevans og miljøvenlighed.

2.7. Udvikling og afprøvning af uddannelses- og videreuddannelseskoncepter for innovationsmanagement anser ØSU for et særdeles nyttigt forehavende, som endda kan gennemføres på kort sigt. Et snævert samarbejde samt afstemning med projekterne inden for DELTA-programmet vil i denne sammenhæng ikke blot være nødvendigt, men også løfterigt.

2.8. Særlig hvad programdel C angår, finder ØSU det vigtigt med et snævert samarbejde og erfaringsudveksling mellem medlemsstaterne og Kommissionen. SPRINT må nødvendigvis resultere i bl.a. en indkredsning og en analyse af de retlige, økonomiske og skatteafgiftsmæssige problemer, som fortsat står i vejen for en effektiv politik for innovation og teknologioverførsel, ligesom der bør fremlægges forslag til mulige løsninger. ØSU forventer, at den planlagte, afsluttende rapport vil indeholde mere herom.

2.9. Innovationsudvalget bør — selv om dets medlemmer skal udpeges af medlemsstaterne — omfatte så mange af de berørte grupper som muligt, dvs. ud over regeringsrepræsentanter så vidt muligt også repræsentanter for industrien, videnskabsmænd, fagkonsulenter samt repræsentanter for de øvrige arbejdsmarkedsgrupper.

2.10. ØSU understreger ligesom i sin udtalelse om første fase af SPRINT, at det er vigtigt at få videreudbygget det sammenlignende register over europæiske normer (ICONE) hurtigst muligt.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets forordning om iværksættelsen af et handlingsprogram på infrastrukturområdet med henblik på gennemførelsen af det integrerede transportmarked i 1992⁽¹⁾

(89/C 23/05)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. juli 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 75 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede Jean Rouzier til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 23.-24. november 1988 (mødet den 23. november 1988) enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Handlingsprogrammet stemmer overens med det transportinfrastrukturprogram på mellemlang sigt, som ØSU godkendte den 18. september 1986 (ordfører: Rouzier)⁽²⁾. Det drejer sig konkret om at lette den frie bevægelighed for personer og gods i Fællesskabet, navnlig ved at tilvejebringe eller forbedre trafikforbindelser mellem medlemsstaterne, herunder særlig forbindelserne mellem nord og syd. Programmet er tidsbegrænset (1988-1992) og fastlægger, hvilke foranstaltninger der primært skal nyde godt af finansiel støtte fra Fællesskabet. Handlingsprogrammet har imidlertid ingen konsekvenser for transportinfrastrukturprogrammet på mellemlang sigt, der fortsat venter på Rådets vedtagelse.

1.2. ØSU godkender forordningsforslagets principper og målsætninger, men har følgende bemærkninger at fremføre.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Et kriterium for, at et transportinfrastrukturprojekt kan opnå finansiel støtte, er ifølge forordningsforslaget, at der er foreneligt med andre fællesskabsaktioner som led i den fælles transportpolitik eller andre EF-politikker og med andre nationale aktioner, der er prioriterede i de nationale transportinfrastrukturplaner og -programmer. Dete kriterium kan ØSU fuldt ud støtte.

2.2. I forslaget henvises til erklæringen om den fælles europæiske nytte som en betingelse for at opnå finansiel støtte. Denne henvisning er særdeles velanbragt. ØSU henstiller derfor, at Rådet fremskynder sin beslutning om finansiering af store infrastrukturprojekter af europæisk betydning, som vil institutionalisere dette juridiske begreb.

2.3. Handlingsprogrammets specifikke foranstaltninger er opregnet i artikel 3. ØSU ser sig ikke i stand til at foretage en tilbundsgående bedømmelse af Kommissionens valg af projekter, da dette ikke er begrundet i detaljer.

Men i betragtning af de relativt beskedne finansielle midler, der er til rådighed, finder ØSU, at det ville have tjent de ringest stillede regioner bedre, om man havde koncentreret sig om et mere begrænset antal foranstaltninger.

2.4. ØSU bemærker, at visse aktioner samtidig vil kunne opnå støtte fra to finansieringskilder på EF-budgettet. Det drejer sig dels om midler opført under budgetpost 580, dels om midler fra Den europæiske Fond for regionaludvikling (EFRU). Det er klart, at disse former for støtte i intet tilfælde hverken kan eller bør udelukke hinanden.

ØSU ønsker i øvrigt at understrege, at de finansielle midler, som Fællesskabet yder til igangsættelse eller fremskyndelse af infrastrukturprojekter, altid bør betragtes som et supplement til de nationale bevillinger og derfor ikke må bevirke, at disse nedskæres.

2.5. Ud fra en analyse af forfaldsplanen under punkt 6 i den finansieringsoversigt, der findes som bilag til forordningsforslaget, konstaterer ØSU:

- a) at 264 millioner ECU, eller 40 % af de 630 millioner ECU, som er godkendt til programmet for femårsperioden 1988-1992, vil blive udbetalt efter 1. januar 1993;
- b) at der ikke under punkt 6 er nævnt nogen foranstaltninger, hvorfor det er vanskeligt at bedømme, om udgifterne er fordelt ligeligt på de forskellige landtransportformer, og om der er risiko for, at midlerne spredes for stærkt;
- c) at det ville være ønskeligt, om bilaget til forordningen rummede en — evt. blot tilnærmelsesvis — vurdering af den samlede finansiering fra alle kilder,

⁽¹⁾ EFT nr. C 270 af 19. 10. 1988, s. 6.

⁽²⁾ EFT nr. C 328 af 22. 12. 1986, s. 42.

herunder privat kapital, jf. ottende betragtning i Kommissionens forslag⁽¹⁾.

2.6. I artikel 7 og 10 nævnes ØSU ikke som modtager af meddelelserne vedrørende det foreløbige budgetforslag og af rapporten om de indhøstede erfaringer, Ved hjælp af disse aktstykker ville det ellers være muligt at skaffe sig et bedre kendskab til projekterne, som efterlyst særlig under punkt 2.3.

3. Langsigtede retningslinjer

3.1. Kommissionens rapport (omtalt i forordningsforslagets artikel 10) om erfaringerne i forbindelse med gennemførelsen af handlingsprogrammet vil belyse, hvorledes programmet opfylder sin mission som katalysator ved at igangsætte eller fremskynde de forskellige transportinfrastrukturprojekter. ØSU ønsker, at rapporten kan give stødet til, at der udarbejdes en overordnet plan, som tager udgangspunkt i følgende kriterier:

- bidrag til tilvejebringelse af homogene og afbalance-rede transportnet i henhold til overordnede EF-planer — som allerede er udarbejdet eller skal udarbejdes snarest muligt — og under hensyntagen til det komplementære forhold mellem de forskellige transportformer,
- de aktuelle og fremtidige trafikbehov, for hvilke der snarest bør udarbejdes ensartede evalueringskriterier, og hvorom medlemsstaterne bør udveksle informationer,

⁽¹⁾ Denne betragtning rejser klart problemet med vejafgifter, som også berøres under punkt 2.1 i udtalelsen af 3. juni 1988 (infrastrukturomkostninger) (EFT nr. C 208 af 8. 8. 1988, s. 29).

- forbedring af sikkerheden,
- konsekvenser:
 - mikroøkonomiske og makroøkonomiske,
 - miljømæssige,
 - m.h.t. leve- og arbejdsvilkår.

Denne plan kan Rådet så benytte, når det skal tage stilling til videreførelsen af den aktion på transportinfrastrukturområdet, som skal iværksættes pr. 1. januar 1993.

3.2. I denne forbindelse ønsker ØSU at henvise til udtalelserne af henholdsvis 25. september 1985 (ordfører: Plank)⁽²⁾ og 16. december 1986 (ordfører: Rouzier)⁽³⁾, hvori det understreges, at enhver udvikling af transportinfrastrukturen i Det Europæiske Fællesskab først og fremmest må opfylde følgende målsætninger:

- reduktion af de økonomiske, samfundsmæssige og miljømæssige omkostninger ved transport og forbedring af transportvirksomhedernes produktivitet,
- bevarelse og udbygning af EF-virksomhedernes konkurrenceevne på det internationale marked ved hjælp af et internationalt net for hurtig transport,
- tilpasning af leveforholdene i EF's mindre udviklede regioner til forholdene i de højt udviklede regioner.

⁽²⁾ EFT nr. C 303 af 25. 11. 1985.

⁽³⁾ EFT nr. C 68 af 16. 3. 1987, s. 5.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets direktiv om ændring af direktiv 70/373/EØF om handel med foderblandinger⁽¹⁾

(89/C 23/06)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 22. juni 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som udpegede Luigi Della Croce til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det foreliggende direktivforslag har til formål at ændre Rådets direktiv 79/37/EØF om handel med foderblandinger. Direktivet er allerede ændret flere gange, nærmere betegnet med Kommissionens direktiv 80/509/EØF (2. 5. 1980), 80/695/EØF (27. 6. 1980), 82/957/EØF (22. 12. 1982), Rådets direktiv 86/354/EØF (21. 7. 1986) og Kommissionens direktiv 87/235/EØF (31. 3. 1987).

1.2. Det økonomiske og sociale Udvalg blev konsulteret om Rådets direktiv 79/373/EØF og 86/354/EØF og afgav udtalelser herom.

1.3. Det foreliggende forslag bygger på en række vigtige betragtninger:

1. Der bør sættes en stopper for alle nationale undtagelser fra etiketteringsreglerne og fastsættes en liste over de oplysninger, som den ansvarlige skal eller kan give.
2. Oplysningernes nøjagtighed skal kunne kontrolleres officielt på alle stadier af produkternes markedsføring.
3. Det anses ikke for hensigtsmæssigt at kræve, at mængden af hver ingrediens i foder til brugsdyr skal fastslås, fordi kontrollen undertiden ville afstedkomme uløselige problemer i praksis. Derfor foreslås en fleksibel erklæring, således at kun foderets ingredienser skal oplyses, uden at mængden angives. Det anses for nyttigt at bevare muligheden for at samle forskellige råvarer, som stammer fra samme basisprodukt, i kategorier.
4. Det foreslås ikke at påbyde en erklæring om energiindholdet i foder til svin og drøvtyggere, fordi kontrolmuligheden er tvivlsom. Det er imidlertid besluttet at tillade, at energiindholdet angives efter en metode, der er anerkendt på nationalt plan.

5. Det bør tillades fabrikanterne at give andre oplysninger end dem, der udtrykkeligt fastsættes i direktiverne, forudsat visse betingelser eller restriktioner overholdes, så loyal konkurrence og objektiv information garanteres.
6. Medlemsstaterne bør ikke længere kunne kræve, at foderblandinger skal indeholde bestemte råvarer, eller at visse ingredienser ikke må forekomme. I stedet bør der på EF-plan opstilles en liste over ingredienser, som det er forbudt at benytte, fordi de er skadelige for mennesker og dyr.
7. Der består pligt til at oplyse om mindstholdbarheden; her skal der sondres mellem let fordærveligt foder, som skal forsynes med oplysningen »skal anvendes inden...«, og andet foder, som skal bære angivelsen »skal helst anvendes inden...«. Fremstillingsdatoen skal anføres indirekte, nemlig således: »fremstillet x dage, måneder eller år inden den angivne dato for mindste holdbarhed«.

2. Generelle bemærkninger

2.1. ØSU henleder opmærksomheden på sine tidligere udtalelser om spørgsmålet, nærmere betegnet den enstemmigt vedtagne udtalelse af 29. og 30. september 1971⁽²⁾ og den udtalelse af 30. januar 1985⁽³⁾, som blev vedtaget med stort flertal.

2.2. ØSU mener, at Kommissionens nu forelagte forslag kan godkendes, fordi mere bindende EF-bestemmelser for samtlige medlemsstater er klart relevante, ikke mindst med udsigten til det indre marked, hvis gennemførelse er et hovedmål for EF. Det er således nødvendigt at lette den frie bevægelighed for disse produkter ved at sikre fri og loyal konkurrence i såvel producent — som i markedsførings- og distributionsleddet, samtidig med at alle brugere sikres præcise og korrekte informationer.

⁽¹⁾ EFT nr. C 178 af 7. 7. 1988, s. 4.

⁽²⁾ EFT nr. C 4 af 20. 1. 1972.

⁽³⁾ EFT nr. C 87 af 9. 4. 1985.

2.2.1. Forslaget kan derfor principgodkendes, selv om sektionen må fremsætte en række generelle og særlige bemærkninger, hvori den peger på en række uløste problemer, ligesom nogle af de valgte løsninger må betegnes som tvivlsomme og uforståelige.

2.3. Når man både fastlægger regler for, hvilke oplysninger der skal gives, og hvilke oplysninger der kan gives på frivilligt grundlag med hensyn til produkterne og deres brug og sammensætning, er det nødvendigt at råde over effektive kontrolmuligheder, og dette kræver en harmonisering af analyse- og vurderingsmetoder og -ordninger.

2.3.1. Kommissionen, som allerede har taget afgørende skridt på dette felt, bør videreføre bestræbelserne på at finde frem til mere velegnede metoder og systemer for produktoplysning. I afventning heraf bør der tys til internationalt anerkendte metoder.

2.4. Den vigtige ændring af artikel 5, stk. 1, litra e), og artikel 5 c, stk. 2, som indeholder en pligt til at opregne råvarerne i rækkefølge efter faldende vægt, uden at den nøjagtige mængde behøver anføres, afstedkommer en del tvivl og problemer, som det ikke er let at løse.

2.4.1. Det er således korrekt, at man derved undgår at afsløre produktets nøjagtige sammensætning, men samtidig får brugerne så kun delvise oplysninger. Desuden hersker der tvivl om effektiviteten af de nuværende metoder til kontrol af mængden af hver enkelt råvare og til påvisning af dennes tilstedeværelse.

2.4.2. For at kunne levere tilstrækkelige oplysninger om en foderblandings værdi og kvalitet kræves kendskab til basisstofferne og energiindholdet.

2.5. Der må findes en løsning på spørgsmålet om beregningen af foderets energiindhold; man kan ikke slå sig til tåls med, at problemet er umuligt at løse. Da der er opnået acceptable resultater med foder til fjerkræ og gjort store fremskridt med foder til svin, er det rimeligt at mene, at der kan findes frem til en videnskabelig og økonomisk anerkendt metode til fastslåelse af energiindholdet i foder til alle dyr.

2.6. Muligheden for at gruppere forskellige råvarer i kategorier, som allerede er fastsat i de gældende bestemmelser, må vurderes positivt, fordi den giver bedre garantier med hensyn til kontrollen og sikre beskyttelse af virksomhedernes *know-how* og produktionskapacitet.

2.6.1. Man må imidlertid sørge for, at denne mulighed ikke på nogen måde skaber tvivl hos brugeren.

2.7. Muligheden for at give supplerende oplysninger ud over de obligatoriske kan godkendes, i det mindste

hvad princippet angår, idet der bør tilstræbes løsninger, som giver markedsdeltagerne et vist spillerum.

2.7.1. Under alle omstændigheder skal samtlige oplysninger være kortfattede, klare, objektive og korrekte. Dels skal brugeren råde over tilstrækkeligt med oplysninger til at kunne fastslå foderets næringsværdi, dels skal det være muligt at kontrollere oplysningerne ordentligt.

2.8. Artikel 5 i det gældende direktiv giver medlemsstaterne mulighed for at opstille en liste over råvarer, som kan bruges til fremstilling af foderblandinger. Afskaffelsen af denne bestemmelse og indførelsen af en liste over stoffer, som ikke må anvendes (den nye artikel 10), indebærer en vigtig ændring, som kan godkendes. Listen over forbudte stoffer skal opstilles hurtigt og bygge på en præcis EF-aftale.

2.9. Der hersker stor usikkerhed omkring forslagene om fremstillings- og holdbarhedsdato. Forbrugernes interesser tilgodeses utvivlsomt ved, at disse datoer påføres produktet. Da visse produktionsprocesser gør det vanskeligt at udpege en præcis fremstillingsdato, kan man dog tilslutte sig tanken om at undgå angivelse heraf, forudsat dette ikke er til hinder for kontrollen.

3. Særlige bemærkninger

3.1. I artikel 1, stk. 2, foreslås indsat et litra e) om datoen for mindste holdbarhed for en foderblanding. Sektionen foreslår at ændre »under passende opbevaringsforhold« til »under normale opbevaringsforhold«.

3.2. I artikel 5, stk. 1, bør man fremhæve nødvendigheden af, at oplysningerne skal være let læselige og bogstavsstørrelsen afpasset efter emballagen.

3.3. Litra h) i den nye artikel, stk. 1, om identifikation af den ansvarlige for oplysningerne bør figurere først blandt de obligatoriske oplysninger og bør derfor ændres til litra a). Teksten bør ligeledes ændres, således at adressen på den ansvarlige nøje specificeres for derved at muliggøre eventuelle sagsanlæg.

3.4. Bestemmelserne i den nye artikel 5, stk. 2, bør være mere præcise. Især bør det anføres, at der ved »små mængder foderstoffer, som er beregnet til den endelige bruger«, skal forstås de mængder, der sælges og indpakkes under brugerens tilstedeværelse.

3.5. Nogle af de fakultative oplysninger, der er omtalt i den nye artikel 5, stk. 3, bør gøres obligatoriske

og overføres til artikel 5, stk. 1. Dette ville gøre oplysningerne mere ensartede i hele EF. I særdeleshed bør det være påbudt at angive partiets referencenummer.

3.6. Undtagelsesbestemmelsen i artikel 5, stk. 4, forekommer noget problematisk, især fordi det efter afskaffelsen af de fiskale grænser vil være vanskeligt at se, hvilke foderstoffer der kun fremstilles og markedsføres i én medlemsstat. Under alle omstændigheder kan bestemmelsen i litra b) krænke forretningshemmelighedsprincippet.

3.7. Særlig opmærksomhed bør man udøve med hensyn til den nye artikel 5 c, som bør revideres grundigt for at sikre, at listen over fakultative oplysninger ikke kan vildlede brugerne. Det må ligeledes stå brugerne klart, hvad der skal forstås ved »råvarer« (uden at de bliver nødt til at læse hele direktivet med dets ændringer).

3.7.1. Navnlig må det sættes spørgsmålstegn ved forslaget om at samle råvarer i kategorier. Ideen forekommer ganske vist hensigtsmæssig, men Kommissionen må omgående fastlægge disse kategorier for at undgå forskelle medlemsstaterne imellem.

3.7.2. Ligeledes bør det præciseres, hvad der skal forstås ved råvarers »artsbetegnelse«, idet betegnelsen må være således, at enhver misforståelse er udelukket.

3.8. Den nye artikel 5 d, som foreskriver, hvorledes datoen for mindste holdbarhed skal anføres, rejser mange problemer.

3.8.1. Det er helt sikkert en god ide at lade angivelsen af produktets holdbarhedsdato være obligatorisk. Da oplysningen imidlertid ikke angives på samme måde for meget letfordærvelige foderstoffer som for øvrige foderstoffer, bør »meget letfordærvelige foderstoffer« og »øvrige foderstoffer« defineres bedre.

3.8.2. Kravet om at angive fremstillingdatoen har navnlig til formål at gøre kontrolundersøgelser lettere, hvorimod det er holdbarhedsdatoen, brugerne interesserer sig mest for.

3.8.2.1. Artikel 5 d, stk. 2, kunne gøres mere fleksibel med følgende formulering: »Fremstillet 'x' måneder, eller 'x' måneder og år inden den angivne dato for mindste holdbarhed.«

3.9. Artikel 5 e, som på visse betingelser gør det muligt at anføre yderligere oplysninger, kan godkendes. Blandt disse betingelser kunne forbudet mod at henvisse til terapeutiske egenskaber forekomme overdrevent; men dets berettigelse fremkommer derved, at de yderligere oplysninger skal angå »objektive og målelige egenskaber, som kan påvises«. Man kunne dog eventuelt tillade oplysninger om terapeutiske egenskaber, såfremt der refereres til sygdomme, der skyldes underernæring.

3.10. Kommissionen foreslår at ændre artikel 10 ved at indsætte et litra d), hvorefter der kan opstilles en liste over ingredienser, hvis anvendelse er forbudt i foderblandinger af hensyn til menneskers og dyrs sundhed.

3.10.1. I realiteten foreslår Kommissionen at ændre positivlisten for ingredienser til en negativliste.

3.10.2. En sådan ændring forekommer hensigtsmæssig på grund af de mange ingredienser, der anvendes, og den vedvarende teknologiske udvikling, som til stadighed øger antallet af ingredienser.

3.10.3. I givet fald er det imidlertid nødvendigt at gå konsekvent til værks og udarbejde en udtømmende liste over forbudte ingredienser.

3.11. Bilaget, som indeholder generelle bestemmelser i del A og regler for erklæringen om de analytiske bestanddele i del B, kan generelt godkendes.

3.11.1. Der kan ikke kræves nogen erklæring om metionina og lisina, så længe der ikke findes fælles analysemetoder.

3.11.2. Hvis nogle af bestemmelserne i direktivet ændres, bør del B tilpasses i overensstemmelse hermed.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om situationen på Fællesskabets marked for sardin: fremtidsudsigter

(89/C 23/07)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 15. december 1987 i henhold til forretningsordenens artikel 20, stk. 4, at fremsætte udtalelse om situationen på markedet for sild og situationen på Fællesskabets marked for sardin.

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 29. september 1988 at opsplitte dokumentet i to dele og at udarbejde to separate udtalelser.

Det forberedende arbejde vedrørende situationen på Fællesskabets marked for sardin, fremtidsudsigter, henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som udpegede Bensabat Ferraz Da Silva til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 3. november 1988 på grundlag af ordførerens rapport.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. ØSU glæder sig over, at Kommissionen har taget initiativ til at analysere de økonomiske faktorer, der gør sig gældende inden for EF's sardinsektor, i lyset af den nylige udvidelse af Fællesskabet.

1.2. I forbindelse med definitionen af nye retningslinjer for sektoren bør der tages højde for disse nye forudsætninger.

1.3. Spaniens og Portugals tiltrædelse har vendt op og ned på situationen i denne sektor, og især på forholdet mellem produktionen i Middelhavet og i Atlanterhavet. Atlanterhavsproduktionen er steget fra 15 % til 70 % af de samlede forsyninger, mens Middelhavet, som leverede 85 % af fangsterne i EF-10, nu kun tegner sig for 30 %.

1.4. Med hensyn til EF's marked for konserveret sardin, hvor der før var tale om underskud, er der nu globalt set overskud, hvis man medregner importen fra tredjelande i medfør af aftaler indgået af Fællesskabet.

1.5. Som følge heraf bør man analysere situationen i lyset af de nye kendsgerninger, definere målsætningerne for en sektorpolitik og afgøre, hvilke problemer der først og fremmest skal løses, samt gøre sig klart, hvilke midler og mekanismer, der er til rådighed eller skal tilvejebringes.

1.6. Det er ØSU magtpåliggende at understrege, at disse målsætninger skal indgå i den EF-politik, der bliver udformet for sektoren, også selv om de skal tage højde for de privilegerede handelsforbindelser mellem EF og visse tredjelande.

1.7. ØSU finder, at Kommissionens beretning som helhed giver en klar analyse af den aktuelle situation i sektoren, dens store sårbarhed og dens betydning ud fra et økonomisk, men også — og især — et socialt

synspunkt, samt den kendsgerning, at det er nødvendigt og presserende at opretholde det nuværende fiskeriværdi-niveau samt aktiviteten i sektoren.

1.8. ØSU konstaterer, at der på sardinområdet ikke er biologiske problemer for tiden, og at de eksisterende bestande af sardiner sagtens kan klare medlemsstaternes nuværende fangster, samt at fangsterne tilmed kan øges uden risiko for at forstyrre balancen.

1.9. I mange af Fællesskabets regioner er det i overvejende grad havets ressourcer, som sikrer befolkningernes økonomiske overlevelse. ØSU henleder opmærksomheden på de alvorlige sociale problemer, der kunne opstå som følge af foranstaltninger med henblik på at begrænse aktiviteten i sektoren⁽¹⁾.

1.10. Aktiviteterne omkring sardinfiskeriet er selve grundlaget for mange kystsamfunds overlevelse i Portugal, i det nordøstlige Spanien og i middelhavsregionerne i Spanien, Frankrig, Italien og Grækenland.

1.11. Selv om ØSU er klar over, at det drejer sig om en indledende vurdering, som skal uddybes yderligere, beklager det dels de lidet opmuntrende perspektiver, der fremgår af Kommissionens rapport, og dels misforholdet mellem de foreslåede støtteforanstaltninger og de konkrete problemer.

1.12. Det pointeres ikke tilstrækkelig klart, at hvis der ikke findes løsninger, vil sardinfiskeriet blive forsømt eller opgivet, og fangstaktiviteten vil blive rettet mod bundfisk, med alle de konsekvenser som dette må forventes at ville få for bevarelsen af arterne.

⁽¹⁾ Jf. ØSU's idtalelse om de sociale aspekter af situationen i havfiskeriet (EFT nr. C 237 af 12. 9. 1988, s. 1) og ØSU's udtalelse om situationen inden for EF's fiskerisektor og perspektiverne på mellemlang sigt (EFT nr. C 104 af 25. 4. 1988, s. 12).

Uanset de beskyttelsesforanstaltninger, der årligt vedtages i EF, navnlig med hensyn til fiskekvoter og forordninger om nettens maskestørrelse, er havets aftagende ressourcer især i visse områder et spørgsmål, der skaber bekymring såvel i videnskabelige kredse som inden for selve erhvervet.

1.13. ØSU har følgende kommentarer til Kommissionens beretning:

- Det snævre afhængighedsforhold mellem produktion og industri og den kendsgerning, at man ikke kan skille sektorens forskellige brancher ad, kommer ikke tydeligt nok frem i de konkrete løsninger.
- Det fremgår indirekte, at EF's sardinindustri fremover vil blive konfronteret med endnu vanskeligere konkurrenceforhold som følge af de forpligtelser, EF har indgået over for tredjelande, uden at der bliver tale om passende kompensationsforanstaltninger, som ville gøre det muligt for de berørte parter i EF at imødegå den ugunstige situation, de er bragt i.
- Der foreslås ingen ledsageforanstaltninger af generel karakter med henblik på at dæmme op for nedgangen i sektoren for sardin og forarbejdede produkter.
- Det sociale aspekt er fuldstændig udeladt trods de nuværende vanskeligheder i sektoren og de problemer, der kan ventes fremover, bl. a. på grund af virkningerne af forpligtelserne over for tredjelande.

1.14. I betragtning af, hvor store opgaver der skal løses, og hvor mange EF-aktioner der er nødvendige for moderniseringen af flåden og forbedringen af forarbejdningsindustriens og afsætningsleddets funktion, opkader ØSU spørgsmålet, om Kommissionen ikke burde forbedre koordineringen af de eksisterende struktur- og markedsmekanismers anvendelse og de specifikke foranstaltninger, der vil blive vedtaget.

1.15. Kommissionen erkender, at Spanien og Portugal har særlige vanskeligheder i denne sektor. Ikke desto mindre vil situationen have en tendens til at forværres yderligere for hele EF's sardinsektor, nu hvor der fra 1. januar 1989 er indrømmet Marokko et årligt toldkontingent på 17 500 tons forarbejdede og konserverede sardiner til nulsats.

1.16. I betragtning af sektorens økonomiske og sociale betydning, især i disse lande, samt behovet for at foretage passende tilpasninger, hvilket Kommissionen også selv er inde på, foreslår ØSU dog, at Kommissionen undersøger muligheden for at ty til den i artikel 32, afsnit X, i forordning (EØF) nr. 4028/86 omhandlede fællesskabsmekanisme for Portugal og det nordvestlige Spaniens vedkommende.

1.16.1. Denne mekanisme ville ikke blot gøre det muligt at forebygge visse vanskeligheder og begrænse skævheder og tab af konkurrenceevne, men kunne ligeledes bidrage til fremover at fjerne de strukturelle mangler i sektoren.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Forsyningen

2.1.1. ØSU mener ligesom Kommissionen, at det er nødvendigt at sætte ind på at modernisere flåden, således at man får forbedret kvaliteten af det produkt, der leveres til forbrugeren og industrien. Opretholdelsen af den eksisterende produktionskapacitet ansporer også til konstruktion af nye skibe, hvorved de nødvendige tekniske løsninger til produktivitets- og kvalitetsforbedring af landede fangster kan tilvejebringes.

2.1.2. ØSU understreger, at en forbedring af losnings- og håndteringsprocedurerne er af vital betydning for en fornyet flådes effektivitet, hvilket forudsætter, at der ligeledes på dette felt gennemføres de nødvendige tilpasninger.

2.1.3. Som følge af sektorens særlige sårbarhed og de vanskeligheder, producenterne er konfronteret med, bør man efter ØSU's opfattelse fremme andre metoder til afsætning af lagrene end de traditionelle, herunder især metoder, som vil sikre sektoren den største værditilvækst.

2.1.4. Producentorganisationerne har en vigtig rolle at spille på dette område. De er særligt egnede til at opfølge disse målsætninger eller at føre dem ud i praksis og bør støttes med henblik herpå.

2.2. Forarbejdning

2.2.1. EF's konserverindustri, som er af stor betydning for den økonomiske ligevægt i mange regioner, er en vigtig faktor på sardinmarkedet, hvor den i visse medlemsstater repræsenterer 50% af produktionen. Konserverindustrien har især i disse medlemsstater behov for støtte med henblik på modernisering, specialisering og diversificering af produktionen.

2.2.2. ØSU finder dog, at indsatsen primært må koncentrerer om den teknologiske innovation, som muliggør en større diversificering af tilberedningerne, en forbedring af kvaliteten og en mere tiltrækkende præsentation, hvilket vil have en helt sikker indvirkning på forbruget.

2.2.3. ØSU finder, at forbrugsstrukturen for hele EF antyder, at der stadigvæk kan gøres visse fremskridt. Det forekommer ligeledes muligt at øge eksporten til tredjelande.

2.2.4. ØSU konstaterer, at visse af konserverindustriens problemer — og især dens økonomiske og kommercielle vanskeligheder — skærpes på grund af tredjelandeimportens andel i det samlede forbrug i EF.

Hertil kommer, at de priser, som tredjelandene opererer med, i visse tilfælde må formodes at ligge under de reele

omkostninger i disse lande. ØSU beder Kommissionen om at tage dette problem op.

2.2.5. ØSU understreger, hvor vigtige aftalerne mellem Fællesskabet og tredjelande er set ud fra et politisk og økonomisk synspunkt. Man må dog ikke des mindre holde sig den konkrete situation i EF in mente, især når det drejer sig om handelsaftaler, der kan skabe ubalance på EF-markedet eller medføre situationer, hvor en medlemsstat bliver ugungstigt stillet. Hvis dette er tilfældet, bør aftalerne indbefatte passende kompensationsforanstaltninger til gavn for de hårdest ramte sektorer i EF.

Der er klart, at kompensationsforanstaltningerne kun er en nødløsning.

Den eneste holdbare EF-politik på området ville bestå i at fastsætte et niveau for importen, som harmonerer med sardinflådens og forarbejdningsindustriens kapacitet i EF.

2.2.5.1. ØSU minder én gang for alle om, at udgifterne i forbindelse med sådanne aktioner ikke bør opføres på fiskeribudgettet.

2.2.6. Med hensyn til importen, og især med henblik på at forebygge konkurrenceforvridning, tilslutter ØSU sig de af Kommissionen foreslåede foranstaltninger med hensyn til oprettelse af mindstekvaliteitsnormer for sardin. ØSU mener desuden, at EF med henblik på at skabe større gennemsigtighed på konkurrenceområdet bør træffe aftaler om indførelsen af en tærskelpris for sardin fra tredjelande og især fra Marokko.

2.2.7. Det ser ud til at genoprettelsen og styrkelsen af sektoren ligeledes forudsætter øgede investeringer til forskning i fisketeknologi med det formål at finde nye »tilberedninger« og en mere tiltrækkende »præsentation« af produkterne, som også skal være lettere at tillave og servere.

2.2.8. ØSU's opfattelse er, at Kommissionen bør undersøge, hvorledes sardinmarkedet kan udvides, herunder mulighederne af fødevarhjælp til betrængte regioner.

2.3. Afsætning

2.3.1. Hvis det skal lykkes at skabe en global ændring af forbrugsstrukturen bl. a. ved at udvide det indre marked for både konserveret og fersk sardin og for de nye tilberedninger, bør man overholde meget strikse kvalitetskriterier.

2.3.2. På den anden side kan det ikke undgå at bidrage til udvidelsen af EF's sardinmarked, at man søger nye anvendelsesmuligheder for sardin, i form af fileter, skiver, fars, surimi eller marineret og røgning osv., og samtidig vil man bidrage til at bevare en sektor, som er af uhyre stor interesse for EF.

2.3.3. En mere dynamisk markedsføringsindsats med henblik på at finde nye markeder og sikre optimal udnyttelse af det nuværende marked kan kun ske ved en bedre forvaltning og via stimulerende foranstaltninger, på EF-plan.

2.3.4. ØSU støtter gennemførelsen af en større reklamekampagne for at øge forbruget, især i landene i Nordeuropa, hvor den proteinrige sardin ikke indgår i de traditionelle spisevaner.

2.3.5. ØSU beklager forsinkelsen med hensyn til vedtagelsen og offentliggørelsen af de i artikel 29 i forordning (EØF) nr. 4028/86 omtalte gennemførelsesbestemmelser.

3. Konklusion

3.1. ØSU finder, at Kommissionen bør uddybe den analyse, den har påbegyndt i den foreliggende beretning, med henblik på at definere grundlaget for en sammenhængende politik for hele sektoren på baggrund af de nye vilkår og de meget forskellige situationer, der findes inden for EF's grænser.

3.2. ØSU stiller sig positivt til princippet om betaling af en midlertidig godtgørelse til Spanien og Portugal, som foreslået af Kommissionen.

3.3. ØSU tilskynder Kommissionen til at undersøge muligheden af at gennemføre andre foranstaltninger af strukturel art, som vil kunne bidrage til gennemførelsen af de opstillede målsætninger.

3.4. ØSU er af den opfattelse, at EF-sardinsektorens særlige karakteristika gør det umuligt at opfylde målsætningerne om øget kvalitet og effektivitet og om mere innovation og øget diversificering, hvis man ikke mobiliserer helt exceptionelle finansielle, menneskelige og tekniske ressourcer inden for rammerne af ledsageforanstaltningerne, som skal have opbakning fra samtlige sektorens parter.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets beslutning om et særligt program til færdiggørelse af et avanceret automatisk oversættelsessystem (EUROTRA)

(89/C 23/08)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 16. juni 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 Q, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Den foreberedende behandling henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Georges Proumens til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

ØSU godkender Kommissionens forslag. Dog ønsker ØSU at knytte følgende bemærkninger til sin godkendelse.

1. Indledning

1.1. Rådet traf ved afgørelse af 25. juli 1988⁽¹⁾ beslutning om, at EUROTRA-programmet skulle overgå fra 2. fase (»lingvistisk grundforskning og anvendt forskning«) til 3. fase (»stabilisering af lingvistiske modeller samt resultatevaluering«) i overensstemmelse med Rådets afgørelse af november 1982 »om vedtagelse af et forsknings- og udviklingsprogram for Det Europæiske Økonomiske Fællesskab vedrørende et avanceret automatisk oversættelsessystem (EUROTRA)«⁽²⁾ som ændret ved afgørelse af november 1986⁽³⁾.

1.2. På grundlag af nævnte rådsafgørelse kunne man således frigøre det beløb på 5,5 millioner ECU, som var skønnet nødvendigt for gennemførelsen af denne 3. fase med hensyn til allerede besluttede eller igangværende forskningsprogrammer.

1.3. Parallelt hermed har Kommissionen foreslået en afgørelse med henblik på til gennemførelsen af EUROTRA-programmets 3. fase at få afsat supplerende bevillinger på 6,5 millioner ECU, hvilket nærværende udtalelse drejer sig om.

1.4. EUROTRA-programmet er baseret på erfaringerne fra det automatiske oversættelsessystem SYSTRAN, der i cirka ti år er blevet anvendt i Kommissionens tjenestegrene. ØSU har ikke fundet det nødvendigt eller nyttigt at foretage en detaljeret gennemgang af dette system i nærværende forslag, da det må formodes at være baseret på en teknologi, der ikke længere svarer til EF-institutionernes behov inden for oversættelse.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Da ØSU blev rådspurgt om forslaget til Rådets afgørelse om overgangen til EUROTRA-programmets 3. fase, gentog man sin støtte til programmet, selv om den frist, der var givet ØSU for at udtale sig, ikke tillod et eget skøn om, hvorvidt målsætningerne for 2. fase var blevet gennemført, og hvorvidt de rette forudsætninger for igangsættelse af 3. fase var opfyldt som fremført af Kommissionen⁽⁴⁾.

2.2. Selv om man således fandt det vigtigt at undgå enhver forsinkelse i beslutningen om overgang til 3. fase og deraf følgende afbrydelse i gennemførelsen af EUROTRA-programmet, forbeholdt ØSU sig dog muligheden af i nærværende udtalelse at tage op til vurdering, hvorledes iværksættelsen af programmet er forløbet.

2.3. ØSU har i den forbindelse med stor interesse set på EUROTRA-vurderingspanelets afsluttende rapport, som ledsager Kommissionens forslag, og som bl.a. fremhæver alle de fordele, som skulle opstå ved EUROTRA-programmets endelige gennemførelse, alt imens det vedgås, at man på nuværende stadium endnu ikke kan have nogen vished om systemets effektivitet i økonomisk forstand.

2.4. ØSU er dog på grund af det store antal mulige anvendelsesområder overbevist om, at *cost/benefit*-forholdet vil være positivt. I vurderingspanelets rapport indgår en ikke undtømmende liste over anvendelsesområder, som går langt ud over oversættelse i snævrere forstand.

Således skulle EUROTRA kunne fremme opbygningen af en egentlig »sprogindustri« i EF.

⁽¹⁾ EFT nr. L 222 af 12. 8. 1988, s. 1.

⁽²⁾ EFT nr. L 317 af 13. 11. 1982, s. 19.

⁽³⁾ EFT nr. L 341 af 4. 12. 1986, s. 39.

⁽⁴⁾ EFT nr. C 237 af 12. 9. 1988, s. 41.

2.5. Vurderingspanelets bedømmelse kan refereres som generelt positivt, men der fremdrages dog en række mangler, som f.eks.:

- a) valget af koncept for prototype-programmel;
- b) utilstrækkelig samordning af arbejdet i forskningsgrupperne i de forskellige medlemslande;
- c) mangel på personale til forvaltning af programmet.

God forvaltning er afgørende for programmets succes. Det er derfor væsentligt, at der ansættes et egnet personale, og at det anvendes rationelt.

2.6. ØSU tager til efterretning, hvad Kommissionen foreslår gjort i medfør af vurderingspanelets anbefalinger, herunder at den vil forbedre samordningen af forskningen mellem de nationale grupper samt ansætte 6 datalingvister. Proceduren til gennemførelse af dette sidste er allerede indledt.

2.7. ØSU har ligeledes med tilfredshed bemærket Kommissionens »indkaldelse af interesseerklæringer vedrørende en undersøgelse af sprogindustriene«, offentliggjort i EFT nr. C 219 af 23. august 1988 med det formål at finde frem til virksomheder med interesse for kontraktarbejde for Kommissionen inden for »sprogindustriene«.

2.8. Denne opfordring kan indebære håb om, at industrien snart vil komme til at deltage i EUROTRA-programmet, hvilket også ville modsvare en anden af vurderingspanelets anbefalinger. Kommissionen anerkender selv, »at man ved at inddrage erhvervslivet« (som hidtil ikke har haft med programmet at gøre) »på et tidligt tidspunkt vil kunne påvirke forskningsarbejdet i en positiv retning og styrke samarbejdet mellem erhvervslivet og forskningsgrupperne«.

2.9. ØSU gør opmærksom på, at denne inddragelse af industrien i EUROTRA-programmet kræver, at der foretages en indgående analyse af problemerne omkring forfatter/ophavsrettighederne og fastlægges de nødvendige regler og procedurer herfor. Kommissionen er klar over dette og har ikke blot til hensigt at træffe foranstaltninger på dette område, men mener også, at den for slutningen af programmets 3. fase trods problemets kompleksitet vil have fundet tilfredsstillende løsninger på det.

2.10. ØSU konstaterer med tilfredshed, at programmet er ret fremskredent i betragtning af de vidtrækkende målsætninger, der er sat for det, og de foranstaltninger, Kommissionen har truffet eller vil tage for at forbedre chancerne for, at programmet gennemføres med held og vil kunne danne grundlag for en industriel udvikling, især via en justering af arbejdsprogrammet for 3. fase.

3. Særlige bemærkninger

3.1. EUROTRA-programmets anvendelsesmuligheder:

3.1.1. ØSU medgiver, at det af indlysende grunde sikkert først og fremmest vil være af speciel betydning for EF-institutionerne, at EUROTRA-programmet gennemføres.

3.1.2. Men på baggrund af det omfattende personale — ikke mindst de 150 forskere fordelt på de 12 medlemslande — og de betydelige økonomiske midler, som programmet involverer, har sektionen overvejet, om der foreligger muligheder for at anvende systemet uden for disse institutioner.

3.1.3. ØSU mener, at selv om det sandsynligvis udelukkende bliver fællesskabsinstitutionerne, som får anvendelse for hele spektret af sprog, som EUROTRA vil kunne tilbyde, er der nok en række andre internationale institutioner såsom Europa-Rådet, Den nordatlantiske Traktats Organisation (NATO), Det internationale Arbejdsbureau (ILO-bureau) og Den europæiske Frihandelskommenslutning (EFTA) samt alle mulige rådgivende og tjenesteydende agenturer inden for f.eks. jura, forskning og teknologi, som vil kunne udnytte systemet.

3.1.4. ØSU mener i denne forbindelse, at Kommissionen burde have bemyndigelse til at forhandle og indgå kontrakter med internationale organisationer og tredjelande for at kunne inddrage dem i realiseringen af programmet, uden at det dog dermed skulle føre til en stigning i antallet af de sprogpar, der dækkes af programmet.

3.1.5. Man kan ligeledes forestille sig, at der er anvendelsesmuligheder i det private erhvervsliv. Kommissionens nuværende mål på et ordforråd på cirka 20 000 rubrikker forekommer rimeligt. Hvad angår selve edb-udnyttelsen, kræver hele den terminologi, der er udarbejdet på de ni EF-sprog, ikke store kapaciteter, end den der ligger i en gennemsnitlig computer.

3.1.6. ØSU konstaterer med tilfredshed, at der parallelt med realiseringen af Kommissionens prototype-system er blevet taget private initiativer, specielt for at udarbejde en bankordbog.

3.1.7. En række erhvervsorganisationer har ligeledes diverse behov på dette område, ikke nødvendigvis i form af alle de 20 000 rubrikker, prototype-systemet skal omfatte, men hvad angår et specifikt teknisk og teknologisk ordforråd.

3.1.8. I denne forbindelse mener ØSU, at det, når den tid kommer, vil være rimeligt at udnytte alle anvendelsesmuligheder for EUROTRA uden for selve EF-institutionerne for at sikre størst mulig rentabilitet.

3.2. EUROTRA's sociale konsekvenser

3.2.1. Det økonomiske og sociale Udvalg har allerede i sine tidligere udtalelser og vil gerne endnu engang henlede opmærksomheden på et automatisk oversættelsessystems sociale og beskæftigelsesmæssige konsekvenser, først og fremmest for oversætternes vedkommende.

3.2.2. ØSU mener, at oversætterne, når de aflastes for de talrige repetitive opgaver inden for oversættelsesarbejdet, må kunne påtage sig flere opgaver i form af revision, som er mere interessante og udbytterige.

3.2.3. Man kan ikke få alle eksisterende nuancer i hvert enkelt sprog frem med automatisk oversættelse og heller ikke dække alle de særlige træk ved de forskellige former for *jargon* inden for jura, videnskab, medicin eller på andre områder. Det bliver så oversætternes opgave at fremdrage nuancer og særlige semantiske, grammatiske, juridiske eller teknologiske træk.

3.2.4. ØSU anmoder om, at dette forhold analyseres grundigt, og at de nødvendige foranstaltninger træffes for at sikre, at oversætteren tilpasser sig og integreres efter udviklingen inden for den automatiske oversættelse, og at det samme gælder datalingvisterne og deres uddannelse på oversættelsesinstitutterne.

3.2.5. Et andet aspekt, som ØSU har drøftet, drejer sig om maskinskrivningspersonalet, som i dag sørger for mekanisk reproduktion af oversættelserne.

3.2.6. ØSU er af den opfattelse, at det berørte personale vil få mindre maskinskrivningsarbejde, og at der i stedet dels vil blive arbejde med indkodning og rettelser på baggrund af de i punkt 3.2.2 nævnte operationer. I nogle henseender er dette problem mere forbundet med udviklingen inden for edb.

3.2.7. ØSU anmoder om, at dette forhold også analyseres, og at der indføres de uddannelses- og omskolingsforanstaltninger, som udviklingen af automatisk oversættelse nødvendiggør.

3.3. EUROTRA-programmets kulturelle og uddannelsesmæssige konsekvenser

3.3.1. ØSU ønsker at understrege, at udviklingen af den automatiske oversættelse på ingen måde må ses som et alternativ til eller en substitut for undervisningen i fremmedsprog i skolerne og på universiteterne.

3.3.2. ØSU henviser i denne forbindelse til sin udtalelse af 21. maj 1986 om Kommissionens forslag om udvidelse af EUROTRA-programmet til Spanien og Portugal⁽¹⁾, hvor det blev understreget, »at anvendelse af automatisk oversættelse under ingen omstændigheder må medvirke til en svækkelse af undervisningen i sprog. Det har stor betydning for kontakten og forståelsen mellem befolkningen i Det Europæiske Fællesskab, at sprogundervisningen fortsættes og udbygges«.

⁽¹⁾ EFT nr. C 207 af 28. 8. 1986, s. 18.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets beslutning om vedtagelse af et særprogram for forskning og teknologisk udvikling på energiområdet — ikke-nuklear energi og rationel energiudnyttelse, 1989-1992, JOULE (*Joint opportunities for unconventional or long-term energy supply*)⁽¹⁾

(89/C 23/09)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 9. august 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 q, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede Paul Flum til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

For at få opfyldt Kommissionens energipolitiske mål er det absolut nødvendigt at videreføre programmerne til fremme af F&U på energiområdet, især i betragtning af energiforsyningsproblemernes betydning og presserende karakter. Det nye program, der er taget initiativ til, hilses derfor principielt velkomment.

Programmet er på grund af sin struktur og den valgte fremgangsmåde principielt egnet til at nå de opstillede mål. Budgetrammen forekommer dog at være for snæver og svarer ikke til betydningen og omfanget af de opgaver, der skal udføres.

ØSU konstaterer med bekymring, at der generelt er et faldende politisk engagement m.h.t. at fremme rationel og miljøvenlig energianvendelse og udnytte vedvarende energikilder. Det advarer mod faren for, at man på grund af den nuværende rolige energiprissituation undervurderer fremtidens store energiforsyningsproblemer; det opfordrer Kommissionen til at intensivere og videreføre sin indsats på dette område.

En øget F&U-indsats inden for fremtidsrettede energivindings- og energiudnyttelsesteknikker er af vital betydning for EF's og for hele verdens fremtid. Der bør navnlig fokuseres på følgende:

- energibesparelser og rationel energiudnyttelse,
- større bidrag fra vedvarende energikilder (især solenergi, vindenergi, vandkraft og biomasse),
- miljøvenlige teknikker til udnyttelse af fossile energikilder.

Nedenfor gør ØSU grundigt rede for de vedvarende energikilders betydning for den fremtidige energipolitik og forelægger Kommissionen og Rådet sine synspunkter og henstillinger i så henseende.

1. Indledning

1.1. I forlængelse af det hidtidige F&U-program på dette område har Kommissionen for de næste 4 år foreslået et yderligere særprogram for forskning og teknologisk udvikling på energiområdet — ikke-nuklear energi og rationel energiudnyttelse — med korttitlen »JOULE«. Programmet skal løbe fra 1989-1992 med et samlet budget på 122 millioner ECU, og dækker principielt alle F&U-aspekter ved fremstilling og udnyttelse af energi (bortset fra særlige nukleare aspekter). Det tager navnlig sigte på at bidrage til:

- at øge energiforsyningsikkerheden,
- at løse energirelaterede miljøproblemer,
- at øge erhvervslivets konkurrenceevne,
- at etablere et indre marked for energi,
- at løse energiproblemerne i udviklingslandene.

1.2. På grund af budgetnedskæringen i forhold til det foregående program (1985-1988) har man måttet koncentrere programmet om særligt prioriterede opgaver, således at det primært skal fremme

- samordnede strategiske forskningsprojekter, og
- projekter, som forventes at føre til et gennembrud på kort eller mellemlang sigt.

Heraf følger fire arbejdsområder:

- opstilling af modeller for energisystemer,
- foranstaltninger til at sikre en mere rationel energiudnyttelse,
- foranstaltninger til at sikre en optimal og »ren« anvendelse af fossilt brændsel,
- fortsat udvikling af vedvarende energikilder.

1.3. Programmets strukturering og forskningsstyringen vil blive baseret på erfaringerne fra de tidligere programmer (herunder evaluering ved en gruppe af eksperter) og drøftelser med regeringer, energisektorens organisationer, energiforsyningsvirksomheder osv.

⁽¹⁾ EFT nr. C 221 af 25. 8. 1988, s. 6.

2. Generelle bemærkninger

2.1. Den politik, man hidtil har fulgt til fastlæggelse af den forskning, der skal støttes (udnyttelse af erfaringer, ekspertvurderinger, drøftelser med regeringer, forskningsinstitutter og virksomheder), er rigtig og tilstrækkelig for det brede område, som industrielle anvendelser dækker. For det ligeledes brede område, som anvendelse af nye energiteknikker i husholdninger og hos de mindre forbrugere udgør, er der imidlertid efter ØSU's mening en risiko for, at forsknings- og udviklingsindsatsen ikke svarer til de potentielle brugeres konkrete behov. Dette vil være så meget desto mere uheldigt, som hovedparten af primærenergiforbruget anvendes i bygninger (39%), mens industrien kun tegner sig for 36%.

2.2. Hvad angår husholdningernes og de mindre forbrugeres energiforbrug, bør man ved at inddrage energikonsulenter, arkitekter, håndværksforeninger, forbrugersammenslutninger og forbrugerrådgivningskontorer, lejer- og ejerorganisationer, fagforeninger osv. i drøftelserne og gennem målrettet markedsforskning kunne indsamle så mange oplysninger om det fremtidige marked, at det kan sikres, at forskningen styres på en sådan måde, at den giver virkelige behovsrelevante resultater. Denne opgave kan ikke blot overlades til industrien, eftersom industrien og forbrugerne ikke ubetinget har sammenfaldende interesser på alle punkter. Industriens interesser må nødvendigvis være afsætningsorienterede, mens forbrugernes må være mere anvendelsesorienterede. Desuden må de udviklede teknikker kunne passes ind i den allerede eksisterende bygnings- og småvirksomhedsstruktur; på den anden side, må husholdningerne og de mindre forbrugere i god tid underrettes om fremtidige energiforsyningssystemer, således at de i god tid i deres planlægning (husbyggeri, etablering af virksomheder) kan indrette sig på de fremtidige energitekniske betingelser.

2.3. Enhver form for planlægning forudsætter solid markedsforskning. Der findes allerede på nuværende tidspunkt et potentielt marked, som kan udforskes, eftersom de fremtidige energisystemer jo hovedsagelig vil blive taget i brug i allerede eksisterende husholdninger og virksomheder.

2.4. I praksis er der i dag en enorm kløft mellem, på den ene side, det væld af F&U-resultater, der foreligger, og, på den anden side, disse resultaters bekendthedsgrad og umiddelbare anvendelighed hos den endelige bruger. Denne kløft kan ikke udelukkende forklares med den nuværende energiprissituation. Thi selv om der pludseligt skulle ske en stærk stigning i energipriserne, og nye energiteknikker derved ville blive rentable, kan disse først introduceres på markedet efter en møjsommeligt procedure, bestående i omfattende information, udvikling og afprøvning af aggregater og anlæg beregnet til de endelige brugere, uddannelse og kurser for arkitekter, energikonsulenter, håndværkere osv. og lige til udformning af passende administrative rammevilkår.

2.5. Derfor bør forskning og udvikling ikke kun være begrænset til videnskabelige modeller, grundforskning

og industrielle anvendelser. Tværtimod bør forskning, udvikling og afprøvning også sigte på løsninger, som svarer til behovet, og som er direkte anvendelige hos den endelige bruger, ligesom der bør foretages undersøgelser af mulighederne for at nedbringe omkostningerne, af markedsføringsstrategier og af de nødvendige administrative og økonomiske forudsætninger.

2.6. ØSU anbefaler Kommissionen at betragte forskning og udvikling af nye energiteknikker som en omfattende opgave inden for teknisk, økonomisk og politisk styring og at nå så vidt som til markedsføringsstadiet på alle vigtige delområder, og således at det i tilfælde af en ny kortvarig forhøjelse af energipriserne eller i tilfælde af, at risiciene ved de traditionelle energikilder konkretiseres (i form af nukleare katastrofer, trusler mod klimaet), bliver muligt hurtigt at bringe disse nye teknikker i anvendelse og over et rimeligt stort område.

2.7. I forbindelse med de godkendelsesprocedurer, der er fastsat i programmet, bør man være opmærksom på, at det i betragtning af den oven for beskrevne markedsstruktur ville være nyttigt at inddrage navnlig små og mellemstore virksomheder (håndværksvirksomheder). Af denne grund bør ansøgningsprocedurerne være så enkle som muligt, så det undgås, at en kompliceret godkendelsespraksis i sig selv skaber praktisk talt uovervindelige hindringer for små og mellemstore virksomheder. Der udtrykkes i denne sammenhæng stor tilfredshed med den fleksible støtteprocedure, Kommissionen foreslår. Denne bør dog ikke medføre, at der ensidigt ydes støtte til store projekter eller forskningsinstitutter.

Behovet for en rationel energiuudnyttelse

2.8. Energi er uundværlig for mennesket; befolkningsvæksten og industrialiseringen øger energibehovet. Energiudbuddet er imidlertid begrænset, idet reserveerne af fossilt brændsel på et eller andet tidspunkt vil være opbrugt. Energi vil derfor på lang sigt blive mere knap og dyrere. I nogle dele af verden er der allerede en akut mangel på energi, med rovdrift, navnlig på skovene, og katastrofale miljøskader til følge. Også de vestlige industrilande har pligt til at sikre menneskehedens eksistens og til at udvise international solidaritet ved at sætte deres *know-how* og finansielle ressourcer kraftigere ind på forskning og udvikling af rationelle energiuudvindings- og energiuudnyttelsesteknikker. Først når det er lykkedes at få den verdensomspændende stigning i primærenergibehovet bragt under kontrol, vil det overhovedet være muligt at sikre et tilstrækkeligt energiudbud i det lange løb. Energibesparelser er et vigtigt bidrag til reduceret miljøbelastning.

Fremtidsorienteret energiforsyning

2.9. Den fremtidige energiforsyning trues ikke kun af internationale ubalancer og monopolstrukturer, men

også af de særlige ulykkesrisici, der er forbundet med kernekraft⁽¹⁾ og de dermed uløste affaldsproblemer på lang sigt, samt de mulige farer for verdensomspændende klimaændringer forårsaget af afbrænding af fossilt brændsel. En større indsats til fremme af energibesparelser og anvendelse af vedvarende energikilder er derfor ikke blot tilrådelig på grund af de ovennævnte fordele ved disse energiudnyttelses- og energiudvindingsformer, men er også nødvendig for at mindske risiciene.

2.10. Ganske vist er de vedvarende energikilder i dag som hovedregel stadig langt fra rentable. Men på lang sigt vil energipriserne stige hurtigere end det generelle prisniveau, fordi udbuddet af fossile energikilder gradvis vil blive mindre. Dermed vil de vedvarende energikilder med tiden blive rentable over en bred front, især fordi de tekniske fremskridt og stordriftsfordele vil føre til betydelige prisfald i forhold til det nuværende prisniveau. Teknikkerne til rationel energiudnyttelse er allerede på nuværende tidspunkt rentable på mange områder.

2.11. En række økologiske og økonomiske fordele, nødvendigheden af at mindske risiciene samt gode afsætningsmuligheder, i det mindste på lang sigt, taler for at videreføre og udbygge forskning og udvikling på dette område, især i betragtning af, at der er blevet og bliver givet milliardbeløb ud til forskning og udvikling af andre energikilder, navnlig kernekraft. Det vil først være muligt at foretage en retfærdig vurdering af mulighederne og chancerne for rationel energiudnyttelse og anvendelse af vedvarende energikilder, når disse energiteknikker nyder samme fremme som de traditionelle energiformer, de for øjeblikket konkurrerer med.

Solenergi - et enormt potentiel

2.12. Solenergien er i sine mange former potentielt den vigtigste vedvarende energikilde. Blot for Europas vedkommende er den energi, der kommer fra solen, gennemsnitlig 200 gange større end det samlede (statistisk registrerede) europæiske forbrug af primærenergi, og i nogle sydlige medlemsstater er tallet endog helt oppe på 1 000 gange større. Set i tidsperspektiv er solenergi udtømmelig!

2.13. ØSU fremhæver udtrykkeligt solenergiens betydning ud fra principielle og især energipolitiske overvejelser, idet der uden energi fra solen ikke ville være noget liv på denne planet. Kun hvis solenergien kommer til at indtage en langt mere fremskudt plads i det tekniske energibud, kan menneskenes energibehov dækkes på lang sigt, uden at den økologiske ligevægt forstyrres. I denne forbindelse bør der også sættes mere på de muligheder, biomasse-energi frembyder.

2.14. Specielt EF's sydlige regioner kan gennem konsekvente energipolitiske fremmeforanstaltninger allerede på kort sigt forvente et voksende bidrag fra solenergien. Dette vil få positive konsekvenser i henseende til

- bevarelse af miljø- og energiressourcer,
- større uafhængighed i energiforsyningen og aflastning af det internationale marked,
- lettelse af energiforsyningsituationen i den tredje verden og forbedring af mulighederne for eksport af energiteknisk udstyr,
- skabelse af nye arbejdspladser,
- øget decentralisering inden for energiforsyningsstrukturen og dermed fremme af hidtil ugunstigt stillede regioner, samt
- forbedring af vilkårene for små og mellemstore virksomheder, især inden for håndværkssektoren.

Fossile energikilder - ryggraden i energiforsyningen

2.15. Selv om det er nødvendigt at spare mere på energien og udvise mere ansvarsfølelse end tidligere samt i stigende grad at anvende vedvarende energikilder, vil de fossile energikilder fortsat være ryggraden i vor energiforsyning i den overskuelige fremtid. Også de er i sidste instans geologiske reserver af solenergi, der er opstået via omdannelsen af organiske stoffer. I betragtning af miljøsituationen, disse reserves begrænsede omfang og risiciene på det internationale energimarked er det af allerstørste betydning, at der sker yderligere forskning og udvikling af miljøvenlige og rationelle udvindings- og udnyttelsesteknikker. Dette gælder navnlig for kul.

2.16. Erfaringen fra de to oliepriskriser med disses katastrofale økonomiske følger, især på beskæftigelsen, har vist, at bevarelse og fremme af EF's egen kapacitet til at udvinde fossile energikilder på en måde er en økonomisk livsforsikring mod internationale energiprischok.

3. Særlige bemærkninger

Finansieringen

3.1. ØSU beklager den budgetnedskæring, der har fundet sted i forhold til de tidligere programmer. I betragtning af dette forskningsområdes betydning er der ikke nogen rimelig begrundelse for denne nedskæring.

3.2. Inden for denne — ganske vist for begrænsede — samlede budgetramme prioriteres der finansielt set rigtigt. Kommissionen har givet et tilfredsstillende svar på en række detailspørgsmål, som den havde fået forelagt om fordelingen af midlerne, støttens tidsprofil og andre særlige aspekter af finansieringsbestemmelserne.

⁽¹⁾ Jf. ØSU's udtalelse om følgerne af reaktorulykken i Tjernobyl, (EFT nr. C 232 af 31. 8. 1987, s. 40).

Bortset fra utilfredsheden med beskæringen i det samlede budget kan finansieringsplanen følgelig godkendes.

Delprogrammerne

3.3. Kommissionen har informeret grundigt om fastlæggelsen af forskningsemnerne og -prioriteterne i delprogrammerne. De foretagne valgt er stort set tilfredsstillende; dog bør den overordnede styring forbedres, ligesom følgende særlige forslag om yderligere foranstaltninger bør tages til følge:

- Øget forskning i samtlige muligheder for at sikre en bedre udnyttelse af industriens og kraftværkernes enorme spildvarmepotentiel.
- Udvikling af aggregater og anlæg tilpasset udviklingslandenes behov; de aggregater og anlæg, der udvikles for, i vidt omfang, fuldstændigt andre strukturer og behov og den mere udviklede generelle tekniske forståelse i de vestlige industrilande, er — i modsætning til hvad Kommissionen mener — i reglen ikke egnet til anvendelse i udviklingslandene. Dette står fast, også selv om der ofte foreligger et ønske fra udviklingslandene selv om at få højteknologianlæg, for også de søger at gøre opmærksom på deres tekniske fremskridt med avancerede prestigeprojekter. (Dette er imidlertid ikke et prioriteret mål i det foreliggende program.)
- Undersøgelse af mulighederne for at nedbringe omkostningerne gennem stordriftens fordele, rationelle produktionsmetoder og tekniske innovationer må udgøre en af forskningsprioriteterne inden for dette program (i overensstemmelse med de krav, der er fremsat under punkt 3.1 bør målet være behovsorienterede udviklingsresultater, som er direkte anvendelige hos den endelige bruger).

4. Konklusion

4.1. Ud fra sin energipolitisk overbevisning og en grundig analyse samt en positiv vurdering af mange enkeltpunkter i det foreliggende programforslag mener ØSU, at følgende betingelser må opfyldes for at øge programmets effektivitet:

- Den principielle betydning af programmets mål bør fremhæves kraftigere; samtidig må de nationale forsknings- og udviklingsaktiviteter i EF gives et politisk signal.

- Trods den vanskelige budgetsituation bør programmets samlede budgetramme udvides væsentligt. De supplerende midler bør først og fremmest gå til forskning og udvikling af vedvarende energikilder.
- Forsknings- og udviklingsarbejdet bør underkastes en bedre styring. For den forskning og udvikling, der vedrører husholdningerne og de mindre forbrugere, må der gennem inddragelse af energikonsulenter, arkitekter, håndværksråd, forbrugersammenslutninger og -rådgivningskontorer, lejer- og ejerorganisationer, fagforeninger osv. samt gennem målrettet markedsforskning, indhentes så megen information om det fremtidige marked, at de pågældende programaktiviteter i overensstemmelse med målet kan give resultater, som svarer til behovet. ØSU anbefaler Kommissionen at betragte forskning og udvikling af nye energiteknikker som en omfattende opgave inden for teknisk, økonomisk og politisk styring og at føre resultaterne inden for alle vigtige delområder frem til markedsføringsstadiet.
- Ansøgnings- og godkendelsesprocedurerne bør gøres hurtigere og enklere, således at også virksomheder og institutter fra SMV- og håndværkskategorien får adgang til de støttemuligheder, programmet giver.

4.2. Delprogrammernes indhold bør suppleres med:

- øget forskning i samtlige muligheder for at sikre en bedre udnyttelse af industriens og kraftværkernes enorme spildvarmepotentiel,
- udvikling af aggregater og anlæg tilpasset udviklingslandenes behov,
- undersøgelse af mulighederne for at nedbringe omkostningerne via stordriftens fordele, mere rationelle produktionsmetoder og tekniske innovationer, samt
- udvikling af solenergien.

4.3. Hertil er det absolut nødvendigt med yderligere forskningsmidler, ikke mindst fordi 1985-1988-programmets bevillinger på 175 millioner ECU er skåret ned med 53 millioner ECU eller 30%, således at det nye program tildeles 122 millioner ECU⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EFT nr. L 83 af 25. 3. 1985, s. 16.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets beslutning om et flerårigt forsknings- og udviklingsprogram for levnedsmiddelvidenskab og -teknologi (1989 til medio 1993) FLAIR

(89/C 23/10)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 12. juli 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 130 Q, stk. 2, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for energi, kernekraft og forskning, som udpegede John A. de Normann til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 4. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

ØSU støtter forslaget om at anvende følgende udgifter:

Kommissionen	25 millioner ECU
Kontrahenter (skøn)	45 millioner ECU
	70 millioner ECU
I alt	

til kontrakter med omkostningsdeling og kontrakter, der gennemføres som samordnede aktioner, i forbindelse med FLAIR (*Food-linked agro-industrial research and development*) for perioden 1989 til medio 1993.

1. Generelle bemærkninger

1.1. ØSU bifalder, at Kommissionen betragter de biologiske videnskaber som et samlet hele, der omfatter anvendt levnedsmiddel- og landbrugsvidenskab.

1.2. I rammeprogrammet (1987-1991) ⁽¹⁾ bevilges 280 millioner ECU til udnyttelse og optimal anvendelse af biologiske ressourcer. Heraf er 105 millioner ECU afsat til agro-industriell teknologi.

1.3. Dette beløb fordeles på to programmer:

Forbrugerorienteret agro-industriell levnedsmiddelforskning og -udvikling: FLAIR 25 millioner ECU.

Landbrugsorienteret agro-industriell forskning og teknologisk udvikling baseret på bioteknologi: ECLAIR 80 millioner ECU.

1.4. De to programmer fokuserer på to forskellige aspekter af agro-industriell forskning og teknisk udvikling. FLAIR beskæftiger sig med forbrugernes fødevarerinteresser, medens ECLAIR dækker landbrugets bioteknologiske grundlag.

1.5. De to programmer burde være blevet startet op

samtidigt, så de kunne betragtes under ét som to aspekter af samme helled.

1.6. ØSU afgav udtalelse om ECLAIR den 23. marts 1988 ⁽²⁾.

1.7. ØSU fandt det vanskeligt at identificere klare overordnede målsætninger i dette program på baggrund af Kommissionens politik på det agro-industrielle område.

1.8. Det efterlyste ligeledes definitioner, især i forbindelse med kvalitet. Kommissionen bedes give en klar definition heraf.

1.9. Det havde gerne set en prioriteret liste over arbejdsforslag med angivelse af bevillinger (herunder særskilt angivelse af administrationsomkostningerne).

1.10. ØSU har set det som sin opgave at definere retningslinjer og foreslå en prioritering. Dette har det gjort nedenfor de vigtigste forskningsprojekter med omkostningsdeling med henblik på at lette Kommissionens valg af disse projekter.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Ressourcer

2.1.1. ØSU finder, at der for at skabe bedre balance, måske bliver behov for at ændre fordelingen af rammeprogrammets 105 millioner ECU mellem FLAIR og ECLAIR på baggrund af de erfaringer, der indvindes, efterhånden som programmerne skrider frem.

Dette bør overvejes ved revisionen af rammeprogrammet i 1989.

⁽¹⁾ EFT nr. L 302 af 24. 10. 1987, s. 1.

⁽²⁾ EFT nr. C 134 af 24. 5. 1988, s. 15.

2.1.2. Der bør indføres en ordning, der skaber en fleksibel balance mellem programmerne, og som kan justeres i takt med de lovende muligheder, de første programmer rummer.

2.2. Koordinering

2.2.1. ØSU er tilfreds med, at Kommissionen har lagt passende vægt på koordinering og samarbejde inden for rammeprogrammets bioteknologiske område samt med direktoraterne for landbrug og forbrugerspørgsmål. Disse to direktorater er de vigtigste blandt de mange, der er blevet konsulteret, og som har en marginal interesse i dette forslag.

2.2.2. Der efterlyses dog en klar tilkendegivelse af fremtidsudsigterne for COST 90, 90 *bis*, 91 og 91 *bis* i relation til FLAIR-programmet.

2.2.3. ØSU lægger uhyre stor vægt på koordineringen af alle de aktiviteter, Kommissionen foreslår på dette område. ECLAIR- og FLAIR-programmerne må nødvendigvis ses i den bredere sammenhæng, der afstikkes med rammeprogrammet aktionslinje 4: »Udnyttelse og optimal anvendelse af de biologiske ressourcer«, som jo også omfatter et program om landbrugets konkurrencedygtighed og forvaltningen af landbrugets ressourcer (55 millioner ECU), som Kommissionen for nyligt har fremlagt.

3. Forbrugeraspekter

3.1. ØSU er fuldt opmærksom på de meget komplicerede forbindelser mellem landbrug, industri og forbrugere. Dette forslag skal være til gavn for forbrugere.

3.2. Et nærmere kendskab til EF-forbrugernes synspunkter vil derfor gavne programmet idet dets overordnede mål og de særlige målsætninger for de enkelte projekter vil fremstå klarere.

3.3. De ansvarlige generaldirektorer i Kommissionen bør gøre en yverligere indsats for at indhente forbrugersynspunkter.

3.4. De anvendte undersøgelsesmetoders opbygning bør vurderes meget omhyggeligt, hvis der skal opnås rimelige resultater.

3.5. Det henstilles til Rådet at bede Kommissionen om at påtage sig denne opgave på et velovervejede og bredt grundlag.

4. Sociale aspekter

4.1. ØSU gør opmærksom på det nødvendige i, at man griber programmets sociale aspekter an på en positiv og dynamisk måde, i stedet for at forsøge sig med den sædvanlige høring på projektstadiet og derefter på stadiet, hvor de succesrige resultater tages i anvendelse.

4.2. ØSU foreslår, at Rådet beder Kommissionen om at fremsætte positive og konkrete forslag for at nå dette mål.

4.3. En sådan fremgangsmåde stiller på sin side krav om en konkret viden om kostvanerne i EF som et væsentligt element i en sundheds- og velfærdspolitik. Denne viden opnås gennem effektive forbrugerundersøgelser.

4.4. ØSU mener, at Kommissionen bør sikre sig imod, at der opstår mistanke om formynderi i forbindelse med aktiviteter, som måtte tendere mod en ændring af regionale præferencer og vaner.

5. Indhold

5.1. ØSU mener, at det må foretrækkes, at man koncentrerer sig om nogle få projekter af væsentlig betydning, som kan give resultater af betydelig værdi.

5.2. Det foreslår, at arbejdet med forskning og teknologisk udvikling på omkostningsdelingsbasis koncentrerer om nogle få områder efter følgende retningslinjer:

- arbejdet skal have en EF-dimension,
- det foreslåede arbejde skal have en høj grad af praktisk gennemførlighed og dermed give løfte om værdifulde og anvendelige resultater inden for det tidsrum, programmet løber over,
- arbejdet skal være egnet til Kommissionens finansiering og må ikke overlappes arbejde, som kan eller bør udføres andetsteds,
- de foreslåede projekter skal have en klar og præcis målsætning og definition,
- der skal foreligge en præcis plan for anvendelsen af succesrige resultater, og der skal være afsat midler til planens gennemførelse.

5.3. ØSU ser det som sin opgave, med udgangspunkt i de retningslinjer, det har afstukket ovenfor, at fremsætte visse vigtige forslag til forskningsdelprogrammer med omkostningsdeling samt enkeltprojekter inden for disse.

(I) Vurdering og forbedring af levnedsmiddelkvaliteten (skal defineres klart af Kommissionen, jf. punkt 1.8)

— kvantitative målinger af »friskhed«.

(II) Aspekter vedrørende levnedsmiddelhygiejne, -sikkerhed og -toksikologi

— forbedrede, hurtige *screenings-tests*, der åbner mulighed for gennem alternative teknikker at anvende mikro-organismer i stedet for dyr,

— forekomsten af naturlige plantetoksiner og disses virkninger på levnedsmidler,

— forudsigelse af mikroorganismers vækstrater og hurtige metoder beregnet for mikrobiologi,

— bedre forståelse af forholdet mellem levnedsmiddelbestanddele og fødevarerallergier.

(III) Ernærings- og sundhedsaspekter

— levnedsmiddelbestanddelenes ernæringsmæssige biotilgængelighed.

(IV) Et nyt forslag fra ØSU

— der udarbejdes en effektiv database for levnedsmiddelforbruget i EF's regioner.

En sådan er nødvendig som støtte til alle forslag, der omfatter indtagelse af ernæring, forbrug af levnedsmiddeltilsætningsstoffer og indtagelse af toksiske stoffer. En sådan database er af afgørende betydning for arbejdet med risikobeskyttelse.

6. Tilrettelæggelse af arbejdet med omkostningsdelingsforslagene

6.1. ØSU anbefaler, at arbejdet på dette område koncentrerer om enkelte større projekter med omkostningsdeling, som udvælges fra delprogrammerne.

6.2. Der bør tilknyttes en *task force* til hvert projekt. Den skal sammensættes under hensyntagen til følgende:

(I) Der skal inddrages organisationer fra mindst to medlemslande i hvert projekt.

(II) Industrien skal have en væsentlig plads i hver *task force*, ligesom der skal være en afbalanceret deltagelse af forsknings- og udviklingsinstitutioner og universiteter.

(III) Man må på et passende niveau planlægge at inddrage små og mellemstore virksomheder⁽¹⁾, sandsynligvis som underkontrahenter; en given procentdel af projektmidlerne bør afsættes hertil.

⁽¹⁾ En definition af små og mellemstore virksomheder findes i informationsrapporten »Betydningen af teknologisk forskning og udvikling for små og mellemstore virksomheder« (ØSU dok. af 20. 8. 1986).

(IV) Der bør udvikles en ny fleksibel finansieringsform.

6.3. Fortilfælde i ESPRIT og lignende projekter skal studeres nøje med henblik på deres mulige relevans for dette projekt.

6.4. ØSU mener ikke, at kun en påvisning af succesrige resultater ved anvendelsen af disse begrænsede midler danne et sundt grundlag for fremtidige anmodninger om større bevillinger. En sådan påvisning skal baseres på sund public relations.

7. Revisionsprocedure og fleksibel finansiering

7.1. ØSU mener ikke, at den revisionsprocedure, som foreslås i artikel 4, er tilstrækkelig fleksibel til at kunne anvendes som styringsredskab for projektets ledelse.

7.2. Det bør overvejes at gøre finanseringen af enkeltprojekter mere fleksibel.

7.3. Målet må være at vurdere fremskridtene med regelmæssige mellemrum (mindst én gang årligt) med henblik på at justere projekternes finansiering inden for et fastsat totalbeløb.

7.4. Meget lovende projekter kunne så fortsætte i et optimalt tempo.

7.5. ØSU er klar over, at det er nødvendigt at tage visse grundlæggende budgetregler op til fornyet overvejelse, hvis man vil indføre fleksibel finansiering inden for programmet. Det er ØSU's opfattelse, at de ændringer, der skal til for at skabe fleksibilitet, kan give forskning på omkostningsdelingsbasis en ny dimension.

7.6. ØSU noterer sig dog, at det vil være nødvendigt at overveje især de små og mellemstore virksomheders behov for kontraktssikkerhed.

8. Samordnede aktionsprogrammer

8.1. Det bør overvejes at gennemføre de resterende programforslag som samordnede aktioner i form af pilot- og gennemførlighedsundersøgelser. Disse undersøgelser formål skulle være at demonstrere muligheden for gode resultater af et større program med omkostningsdeling af væsentlig interesse for industrien.

Undersøgelser, der opviser gode resultater, skulle danne grundlag for, at *task force* iværksætter flere programmer med omkostningsdeling, når der er midler hertil.

8.2. ØSU forstår, at Kommissionen foreslår ti projekter som samordnede aktioner, der inddrager med-

lemslande og COST-lande, med henblik på at realisere COST-forslagene.

8.3. ØSU efterlyser dog en klar tilkendegivelse af fremtidsudsigterne for COST-programmerne 90, 90 bis, 91 og 91 bis i relation til FLAIR-programmerne.

9. Udnyttelse og formidling af resultater

Ifølge den Europæiske Fælles Akts artikel 130 K skal Rådet definere, hvorledes resultaterne fra specifikke programmer skal formidles i detaljer.

ØSU opfordrer Kommissionen til at tage skridt til at efterkomme dette krav i forbindelse med dette forslag.

10. Meddelelse til ØSU af resultaterne og evalueringerne af rapporten, omhandlet i programforslagets artikel 4

10.1. Rådets opmærksomhed henledes på, at Kommissionen har undladt at inddrage Det økonomiske og sociale Udvalg i den krævede meddelelse af gennemgangens og evalueringens resultater.

10.2. I og med ØSU høres om forslaget, bør det imidlertid også holdes orienteret om arbejdets forløb.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens økonomiske årsberetning 1988/1989

(89/C 23/11)

Rådet besluttede den 28. oktober 1988 i henhold til Rådets beslutning 120/74/EØF af 18. februar 1974 om gennemførelse af høj grad af overensstemmelse inden for den økonomiske politik i Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs medlemsstater, særlig artikel 4⁽¹⁾, ændret ved beslutning 787/75/EØF⁽²⁾, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om Kommissionens økonomiske årsberetning 1988-1989.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for økonomiske, finansielle og monetære spørgsmål, som udpegede Francesco Drago til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 15. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 23. november 1988, med 112 stemmer for, 5 imod og 2 hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Vækst, tilpasning og internationalt samarbejde

1.1. På baggrund af en yderst dynamisk konjunkturudvikling, der på forskellig vis begunstiger en støt ekspansion i økonomien i industrilandene (3,9%), i udviklingslandene (3,5 %-4%) og i verdenshandelen (7,6%), har den europæiske økonomi i 1988 under et

opvist resultater, som er bedre end dem, der blev forudsat i de justerede prognoser, der blev udarbejdet ved årets begyndelse.

ØSU er enig med Kommissionen om, hvilke hovedfaktorer der har bidraget til denne kraftige vækst. Derimod har det forbehold med hensyn til prognoser, som i en årrække har lidt under manglende nøjagtighed, og med hensyn til den vægt, Kommissionen tillægger inflationsfarerne i verdensøkonomien.

⁽¹⁾ EFT nr. L 63 af 5. 3. 1974, s. 16

⁽²⁾ EFT nr. L 330 af 24. 12. 1975, s. 52.

1.2. I løbet af 1988 har hverken de grundlæggende problemer i den internationale økonomi, som der blev redegjort for i ØSU's initiativudtalelse⁽¹⁾, eller beskæftigelsen, som Kommissionen nu giver høj prioritet i EF, til fulde nydt godt af de meget gunstige omstændigheder, til trods for at samtlige komponenter i efterspørgslen i særdeleshed investeringerne, har gjort sig gældende.

1.3. Set under ét mener ØSU derfor, at det kun er initiativerne vedrørende afbalancering af handelen og vedrørende en gradvis tilpasningsproces mellem geøkonomiske områder, som er blevet sat i værk. Den påpeger i øvrigt, at skærpelsen af skævhederne i EF yderligere komplicerer tilpasningsproblemet, og at det på internationalt plan frem for alt er centralbankernes interventioner, der har genskabt stabiliteten på de finansielle markeder og sikret en styring af valutakurserne på baggrund af en solid koordinering på rentepolitikens område.

Desuden er de farer, der knytter sig til en overdreven foranderlighed i kurspariteterne og i rentesatserne, stadig latente, og dersom konjunkturstyringen skulle svigte på grund af mangel på koordinering og internationalt samarbejde, vil der atter opstå en situation med manglende stabilitet på de finansielle markeder.

1.4. I den øjeblikkelige situation mener ØSU ikke, at en kraftig kontrol med valutapariteterne kan eller skal være det eneste middel til sikring af en overordnet reduktion af betalingsbalanceproblemerne i USA, i Japan eller i Forbundsrepublikken Tyskland. Specielt for USA's vedkommende forvente EF-partnerne, at den kommende administration og Kongressen sætter mere resolut ind for at korrigere underskuddene samt fører en politik, hvori investeringerne levnes større opmærksomhed. Når det drejer sig om en langsigtet koordineringspolitik, viser det sig i øvrigt, at der lægges alt for stor vægt på de data, der med regelmæssige mellemrum offentliggøres af diverse internationale organisationer og prognoseinstitutter.

1.5. ØSU henstiller til EF-institutionerne, at de sørger for overensstemmelse mellem interne og eksterne målsætninger for de vigtigste økonomiske områder under overholdelse af princippet om samarbejde om og koordinering af økonomisk politik, således som det er formuleret i Plaza- og i Louvre-aftalerne.

Samtidig anmodes Kommissionen om resolut at gå imod og eventuelt reagere på indførelsen af handelslove, som *trade bill* i USA, der bruges til at føre aggressiv og neo-protektionistisk industri- og handelspolitik

(1) Se ØSU's udtalelse om den økonomiske situation i Fællesskabet medio 1988 (EFT nr. C 208 af 8. 8. 1988, s. 33).

1.6. Det multilaterale hørings- og forhandlingssystem, som Den almindelige Overenskomst om told og udenrigshandel (GATT) står for, bør styrkes gennem de igangværende forhandlinger, således at der dæmmes og for en tilbagevenden til en bilateralisme, som vil ramme udviklingslandene og gøre det endnu vanskelige at afslutte Uruguay-runden med held.

1.7. Inden for det internationale samarbejde giver ØSU endvidere prioritet til aktioner, som

- viderefører de multilaterale aftaler og derigennem letter en korrigerende af skævhederne. Valutapolitikken, nydannelser på det finansielle område samt handelspolitikken har behov for en pålidelig referenceramme,
- sikrer en differentieret politik over for debitorlande, en gældsoplægning samt genforhandling af afdrags- og rentebyrden,
- letter tilbagevenden til en sådan finansiering af de mindst udviklede lande og de største debitorlande, som fremmer en nedbringelse af den nominelle værdi af en del af den multilaterale og bilaterale gæld og handelsgælden.

1.8. De informationer og statistiske data, der blev lagt på bordet på de seneste møder i Den internationale Valutafond (IMF) og Verdensbanken, viser, at det voksende finansieringsbehov ikke ja ikke engang delvis, er blevet dækket gennem stigningerne i andre råstoffer end olie (+ 27% på årsbasis).

Forsinkelserne i beslutninger, der kan bane vejen for en lempelse af udviklingslandenes gældsbyrde, de mulige konsekvenser for det internationale banksystem, de farer, der stadig tydeligere lurer på den politiske og sociale stabilitet i visse lande samt den voksende fattigdom i verden må derfor efter ØSU's mening give anledning til bekymring.

ØSU mener i øvrigt, at der i forholdet til de nyindustrialiserede lande bør tages nogle initiativer, som udvirker, at disse lande påtager sig et medansvar, som er på højde med deres formåen og deres bidrag til den internationale samhandel.

1.9. På baggrund af de opnåede resultater anmoder ØSU EF-institutionerne om at påtage sig en mere dynamisk rolle ved at omsætte de positive makroøkonomiske resultater til en bedre balance i udviklingen i den enkelte EF-lande, og på en måde, så det er i bedre samklang med udviklingslandenes forventninger.

2. Den europæiske økonomi: resultater i 1988 og Kommissionens prognoser for 1989

a) De makroøkonomiske resultater

2.1. Gennemsnitsvæksten i EF's bruttonationalindkomst (BNP) vil ligge over 3,5%. USA og Japan vil

kunne registrere en vækst på henholdsvis 3,9 % og 5,6 %.

I løbet af næste år vil der indtræde en afmatning, hvorved De Tolvs vækst skulle falde til 2,8 % (for USA og Japan forudses en vækst på henholdsvis 2,3 % og 3,8 %).

2.2. Dette vækstr resultat, der er klart det bedste i de sidste ti år, vil være ledsaget af en ledighed på 11,3 % af arbejdsstyrken. En svag bedring ventes til næste år (10,9 %).

Kommissionen betragter derfor ledigheden som hovedproblemet.

2.3. Til trods for visse tilløb til overophedning af efterspørgslen og til accelereringer i prisstigningstakten på det seneste vil inflationen (målt med deflatoren for det private forbrug) fortsat kunne inddæmnes til 3,5 % i gennemsnit for EF som helhed (3,7 % i 1989).

2.4. Saldoen på de løbende poster i samkvæmmet med resten af verden (i % af BNP) vil stadig krympe noget og sandsynligvis komme til at ligge på 0,5 %.

b) Efterspørgselsindikatorer

2.5. Den interne efterspørgsel har været den komponent, der har trukket den økonomiske vækst. Den samlede ekspansion i efterspørgslen er på 4,25 % (3,25 % i 1989); medens det private forbrug skulle kunne registrere en vækst på 3,5 % (3 % i 1989) som følge af kraftig fremgang i visse lande, er investeringskomponenten uventet præget af dynamik over en bred front og skulle kunne motere sig for en vækst på 7 % (5,3 % i 1989) i de faste bruttoinvesteringer.

2.6. For så vidt angår De Tolvs eksterne eksportmarkeder, vil de være tale om en betydelig mængdemæssig fremgang målt på årsbasis (på godt 6 % mod godt 5 % for 1989); dog vil den eksterne handel fortsat bidrage negativt til væksten i EF's BNP, nemlig med -1 % for så vidt angår nettoeksporten (-0,5 % i 1989).

c) Indikatorer for udbuds betingelserne

2.7. Beskæftigelsesudviklingen er ifølge Kommissionen kendetegnet ved en stabil og støt vækstrytme på henvend 1 % om året. Skabelsen af nye arbejdspladser fører imidlertid kun til en delvis reduktion i ledigheden. Langtidsledigheden er således stadig betydelig (mere end 50 % af den samlede ledighed), og ungdomsledigheden er fortsat meget høj (over 20 %).

2.8. De reale lønomkostninger pr. produceret enhed er faldet med cirka 6 procentpoints i forhold til 1981 (udviklingen har været særlig kraftig i de mindre velstillede lande, bortset fra Grækenland); den faldende tendens skulle fortsætte. En yderligere produktivitetsfremgang vil kunne øve en gunstig indflydelse på investeringsernes »beskæftigelsesindhold«, dersom der fortsat er en positiv udvikling i kvoten kapital/arbejde (til en tilvækst i kapitalmassen på 2,3 % årligt svarer en netto-

tilvækst i beskæftigelsen på 0,7 %). En mere fleksibel arbejdstidstilrettelægning vil i forening med en omkostningsreduktion kunne komme arbejdskraften til gode i form af en yderligere nedsættelse af den individuelle arbejdstid.

2.9. Nedgangen i enhedslønomkostningerne har ført til en bedre kapitalafløbning, idet den har banet vejen for øgede profiler inden for værditilvæksten. Selv om kapitalens aflønning ikke er vokset i samme omfang som nettoindtjeningen, er investeringstilbøjeligheden stadig høj. Med den generelt bedre konkurrenceevne kan investeringer i rationaliseringer holdes inden for rimelige grænser.

d) Indikatorer for den økonomisk-politiske linje

2.10. Sammenligner man de forskellige lande og regioner, er forskellene i indkomster og i BNP stadig betydelige. Det gennemsnitlige BNP pr. indbygger i de fire fattigste lande svarer således kun til 65 % af det gennemsnitlige BNP pr. indbygger i de fire rigeste lande (mod 60 % i 1987).

2.11. Valutapolitikken i EF har ligget under for den internationale valutariske udvikling. Dollarstigningen betød, at man, i højere grad kunne koncentrere sig om indre målsætninger på et tidspunkt, hvor der herskede en vis frygt på grund af stigende råstofpriser, og hvor en ganske kraftig efterspørgsel og en højere udvidelsestakt i de pengemæssige aggregater (+ 9,9 %) gjorde sig gældende. Den almindelige reaktion var en forhøjelse af rentesatserne med kort varsel. Først fulgte Forbundsrepublikken Tyskland, dernæst Storbritannien, og ganske vist af andre grunde, Italien. I tilfælde af en meget ustabil dollar, vil konflikten mellem interne målsætninger for valutapolitikken og den valutariske disciplin inden for Det europæiske monetære System (EMS) blive skærpet.

2.12. Med hensyn til kvalitativ og kvantitativ sanering af de offentlige finanser, er situationen set under ét ikke positiv. Den offentlige gælds omfang er fortsat foruroligende (60 % af BNP og cirka 61 % i 1989), underskuddet på de offentlige finanser vil være på -4,5 % af BNP, og budgetpolitikken har ikke styrket de interne faktorer, der er bestemmende for væksten i EF.

3. Den økonomiske politik og Kommissionens retningslinjer: ØSU's analyse og forslag

a) Koordineringen af den økonomiske politik

3.1. ØSU mener, at den økonomisk-politiske linje, der skal lægges i EF, må dikteres af hensynet til en koordinering og understøtning af den nuværende konjunkturudvikling. Det er her enig i nogle af Kommissio-

nens retningslinjer, som er i samklang med ØSU's analyse og forslag i den allerede afgivne initiativudtalelse.

Det påpeger imidlertid, at den vedholdende høje ledighed i visse regioner ikke kan accepteres.

3.2. ØSU er enig med Kommissionen i, at der skal stilles øgede krav til koordineringen af den økonomiske politik dels for at fastholde, hvad man har opnået i form af konvergens henimod givne måltal, dels, og frem for alt, for at nå op på en mere støt væksttakt og lette koordineringen af de øvrige politikker.

Tilnærmelsesprocessen i forbindelse med virkeliggørelsen af det indre marked bør under de nuværende gunstige konjunkturer fortsat kunne støtte sig til makroøkonomisk stabilitet og en økonomisk effektivitet. Disse to forudsætninger vil kunne tilvejebringes gennem en bedre koordinering og en institutionel grundstruktur, som fremmer såvel realiseringen af det store, sammenhængende marked som forvaltningen af dette.

3.3. Det økonomiske vækstpotentiale i EF må ikke forpurres gennem prioriteringer i de enkelte medlemsstaters økonomiske politik, som fører til en omsiggribende opbremsningsproces og til fastsættelse af valutakurspariteter, der afviger fra ligevægtskurserne. I denne sammenhæng vil forløbet af og bidraget fra den økonomiske politik og budgetpolitikken i Forbundsrepublikken Tyskland være af afgørende betydning.

3.4. Der bør derfor igangsættes en indsats for en koordinering af målsætningerne for væksten i BNP, som går videre end til en styring af efterspørgslen og en forvaltning af den monetære politik ved også at påvirke de vigtigste parametre i udbudspolitikken (dvs. industri- og konkurrencepolitikken, støtteordninger samt skatte- og afgiftsharmonisering).

3.5. I forbindelse med en konsolidering af den fremtidige vækst i Europa bør man være særlig opmærksom på den udvidelse af konkurrencen og de øgede udbudsmuligheder, strukturtilpasningspolitikken vil føre med sig. I denne sammenhæng vil Kommissionens indfaldsvinkel, hvorefter der skal fastsættes økonomiske målsætninger for det mellemlange sigt, kunne yde et nyttigt bidrag.

b) Strukturpolitik

3.6. ØSU tillægger strukturpolitikken i EF- og medlemsstatsregi afgørende betydning for en styrkelse og fastholdelse af en høj grad af økonomisk og social samhørighed. Det haster med at iværksætte en sådan strukturpolitik, som vil bidrage til at understøtte dynamikken i økonomien og at mindske den uligevægt mellem regionerne, som medfører, at lande med en relativt stærk økonomi opsluger dynamikken i partnerlandene

og dermed indsnævrer disse landes råderum for skabelse af yderligere ekspansion.

3.7. ØSU stiller sig positivt til den af Kommissionen fremlagt partnerskabsmodel for samspillet mellem strukturfondene, interventionsfinansierings-instrumenterne og den nye forordning af Den europæiske Investeringsbank (EIB). Det gentager imidlertid, at det økonomiske og sociale liv skal inddrages i og acceptere procedurerne og de forskellige faser⁽¹⁾.

I betragtning af, at strukturfondenes bevillinger, selv efter at de er blevet fordoblet, ikke repræsenterer mere end 0,3 % af EF's samlede BNP, vil ØSU imidlertid tilråde en prioritering, hvorefter der primært sættes ind over for tilbagestående regioner. Samtidig mener ØSU, at der også bør kanaliseres ressourcer fra disse fonde over i de mest ugunstigt stillede regioner og regioner i industriel tilbagegang med henblik på at stimulere en yderligere beskæftigelseskabelse i disse regioner.

3.8. Et system med national støtte til udvikling i de mest tilbagestående regioner, dimensioneret efter problemernes intensitet, vil kunne gøre anvendelsen af strukturfondene mere effektiv under en makroøkonomisk synsvinkel og vil, på mikroøkonomisk plan, kunne tiltrække kapital. Hvis det lykkes at lede opsporing eller kapital fra medlemsstater med kraftige handelsbalanceoverskud over i investeringer i lokale erhverv i disse regioner, vil tilpasningseffekten kunne gøre det lettere at indhente udviklingsefterslæbet og komme den økonomiske og sociale samhørighed i EF til gode. Denne kapitaltilførsel kunne fremmes gennem rentebegunstigelser og/eller garantier, ydet over strukturfondene.

3.9. EF's interventioner bør i øvrigt gennemføres i hastigere tempo og på en mere selektiv måde, når det gælder infrastrukturpolitikken, og sigte mod en forbedring af forudsætningerne for, at der kan skabes mere dynamik i regioner, som er bagud i udvikling.

3.10. Også forsknings- og teknologiudviklingspolitikken bør blive mere sammenhængende og spille en rolle i strukturpolitikken, som omfatter de forskellige klassetrin i skoleundervisningen og bidrager til at modernisere undervisningssystemet.

3.11. Endelig understreger ØSU, uden dog udtrykkeligt at gentage forslag, som det ved flere lejligheder har fremlagt i tidligere udtalelser, de muligheder, der ligger i en udvikling af miljøpolitikken og i reformen af den fælles landbrugspolitik i retning af en aktiv landzoneudnyttelse, som kan skabe større økonomisk og social samhørighed.

⁽¹⁾ Se ØSU's udtalelse om strukturfondsreformen (EFT nr. C 337 af 31. 12. 1988, s. 39).

Det er nødvendigt at yde økonomiske incitamenter til miljørigtige teknikker, som samtidig er forenelige med den linje i den teknologiske innovation og den vare- og serviceydelsesstruktur, samfundet ønsker.

Mindre konkrete omkostninger i de forskellige sektorer vil på længere sigt — i mangel af egnede indgreb — nødvendigvis, kvantitativt og kvalitativt, øve indflydelse på det økonomiske udviklingspotentiale.

c) Politik vedrørende de enkelte markeder

3.12. I forbindelse med strukturforanstaltninger med makroøkonomisk effekt vil skabelsen af en gennemsigtig konkurrencepolitik, der er effektiv i administrativ henseende og finansielt og skattemæssigt afbalanceret, kunne bidrage til at sikre et økonomisk miljø, som er mere favorabelt for erhvervslivet, beskæftigelsen og for servicesektoren.

3.13. Rapporten om »omkostningere ved EJ-ropa« identificerer nye vækstmuligheder og øget konkurrenceevne for erhvervslivet. Det økonomiske liv i de forskellige former, udviklingen af erhvervsaktiviteter og tjenesteydelser inden for sektoren af små og mellemstore virksomheder (SMV) og andels- og kooperativområdet bør derfor nyde fremme. Rammen bør være en politik, der styrer mod en ekspansiv trend og gunstige vilkår for de faktorer, der bestemmer industriens udbud.

I betragtning af produktivetsgevinsterne, den betydelige forbedring i virksomhedernes driftsresultater og den heraf følgende nedgang i lønomkostningerne pr. produceret enhed, der i vidt omfang skyldes bestræbelser på lønmodtagersiden i form af løntilbageholdenhed, mener ØSU, at tiden må være inden til en forbedring af lønmodtagernes købekraft og dermed til en positiv udvikling i det private forbrug.

3.14. Den støtte efterspørgselsudvikling bør fra virksomhedernes side bruges til at accelerere udviklingen inden for højteknologiske sektorer gennem introduktion af ny teknologi i produktionsprocesserne og øget gennem elasticitet og diversificering i færdigvareproduktionen.

Den igangværende Val Duchesse-dialog om mikroøkonomiske problemer vil være et velegnet udgangspunkt for en mere tilbundsående drøftelse af de problemstillinger, der knytter sig til overstående.

3.15. ØSU mener, at beskæftigelsesproblematikken og foranstaltninger til gunst for arbejdsmarkedet og livslang uddannelse lægger op til, at EF-institutionerne og medlemsstaterne går mere konkret til værks. Den

omstændighed, at virksomhedernes konkurrenceevne øges, er endnu ikke ensbetydende med mere tilfredsstillende vilkår for beskæftigelsen.

3.16. ØSU's forslag i udtalelsen om den sociale situation⁽¹⁾ bevarer deres fulde gyldighed. ØSU understreger i denne forbindelse, at der med en mindre fremgang i industriens beskæftigelse og en mere markant fremgang inden for servicesektoren følger en udtalt stigning i deltidsbeskæftigelsen, hvilket — som det påpeges af Kommissionen — er et klart tegn på underbeskæftigelse.

Deltidsarbejde på frivilligt grundlag må opfattes som noget positivt. Derimod må fænomener som underbeskæftigelse og paralleløkonomi give anledning til foruroligelse, eftersom de indebærer en omgåelse af lovgivningen vedrørende arbejdsvilkår.

ØSU henleder i øvrigt Kommissionens opmærksomhed på, at usikre ansættelsesvilkår er et udbredt fænomen på mange delarbejdsmarkeder, hvilket betyder indsnævrede individuelle valgmuligheder og indholdsløst arbejde.

Også arbejdstidsomlægninger og -forkortelse vil, under overholdelse af den restriktion, produktivitetshensynerne lægger, kunne give stødet til en gunstig vending i beskæftigelsessituationen.

3.17. ØSU slår derfor til lyd for, at der sættes afgørende ind for at skabe varige arbejdspladser i de mest ugünstige regioner. Under etableringen af det indre marked må stigningen i den samlede beskæftigelse ske gradvist i stedet for rykvist, og samtidig må der skabes større geografisk mobilitet, således at de forskellige handicap for virksomhedernes lokalisering afhjælpes.

3.18. ØSU skal fremhæve de markedsbestemte serviceydelsers bidrag til den samlede værditilvækst og til investeringerne. Serviceydelsernes bidrag til beskæftigelsen og skabelsen af nye arbejdspladser er betydeligt, til trods for at der ikke findes nogen specifik EF-støttepolitik på området.

d) Finans-, penge- og valutapolitik

3.19. Med henblik på en mere konsekvent styring af økonomien i EF opfordrer ØSU medlemsstaterne til også at arbejde for den nødvendige komplementaritet mellem penge- og finanspolitikken.

I forbindelse med en fremtidig fuldstændig liberalisering af kapitalbevægelserne og en fuldstændig finansiel integration, vil der ud fra de penge- og kreditpolitiske målsætninger være behov for en koordinering, som gør det muligt samtidig at påvirke de eksterne elementer i det monetære grundlag og bedre at fastlægge komponenterne i den interne kreditgivning.

⁽¹⁾ EFT nr. C 208 af 8. 8. 1988.

3.20. Inden for de europæiske valutaaftaler og inden for EMS-samarbejdet må den konkurrencemæssige stilling ikke fastlægges med udgangspunkt i en dominerende stilling, der lægger restriktioner på valutakursen. Stabiliteten i valutakurserne må derfor forvaltes bedre, også når der træffes beslutninger om renteændringer

3.21. ØSU finder også, at sammenholdet inden for EMS ligger alt for meget under for udviklingen i eksterne faktorer. En aktiv anvendelse af rentedifferentialerne kan berede vejen for korrektioner, der måtte være nødvendige i tilfælde af eventuel ny dollarkursustabilitet.

Kun gennem en genetablering af en afklaret valutasisituation omkring de vigtigste samehandelsvalutaer vil man imidlertid kunne genskabe større tillid til målsætningerne i den makroøkonomiske politik.

ØSU gentager endelig kravet om fælles regler for de forskellige relationer mellem finansielle markeder og mellem penge og finanser.

3.22. Med hensyn til budgetpolitik kan ØSU tilslutte sig Kommissionens prioritering og analyser, ligesom det er enig i, at der bør gennemføres en afgiftsharmonisering og en direkte justering til forbedring af udbuds- og efterspørgselsbetingelserne med henblik på at understøtte drivkræfterne bag væksten.

3.23. Målrættede omprioriteringer i indtægts- og udgiftspolitikken vil også kunne have en betydelig effekt, idet der naturligvis skal tages hensyn til, at landene har forskellige balanceproblemer udadtil, herunder specielt, at de har forskellig saldo på betalingsbalancens løbende poster i samkvæmmet med de øvrige EF-partnere.

I den aktuelle situation præget af generel vækst mener ØSU at kunne opfange signaler, der peger mod en mulig vending i den økonomiske udviklings og væksts struktur.

4. Den institutionelle dimension

4.1. I løbet af 1988 har EF-institutionerne tilskyndet medlemsstaterne til at tilstræbe en høj grad af konsensus omkring forslag, som står for et egentligt »EF-initiativ«, som er langt mere konkret end den samarbejdsstrategi, som blev udarbejdet i løbet af 1985.

ØSU mener imidlertid ikke, at alle medlemsstater yder en indsats på højde med deres formåen for at skabe en mere støt europæisk vækst til fremme af en mere beskæftigelsesskabende dynamik, til trods for at alle parter må se det afgørende vigtige i en sådan.

4.2. Hovedmålsætningerne, som på ny blev understreget på topmødet i Bryssel og i Hannover, kræver, at medlemsstaterne i de kommende år sætter stadig

større beslutsomhed bag deres bestræbelser; medlemsstaterne har ikke ganske levet op til deres opgave, med hensyn til at skabe fremdrift i økonomien på et tidspunkt, hvor arbejdsmarkedets parter, bl.a. gennem Val Duchesse-dialogen, har vist, at det er muligt at få en europæisk social dialog op at stå.

Opslutning om målsætningen om en dynamisk europæisk vækst er efter ØSU's mening én af hovedforudsætningerne for skabelsen af økonomisk og social samhørighed, som atter er en betingelse for, at det indre marked kan fuldføres med held.

Vækst og beskæftigelse, regional udvikling og ligevægt, økonomisk og social samhørighed udgør, sammen med fuldførelsen af det indre marked, et sammenhængende hele.

Hvis en eller flere af komponenterne i dette hele svigter, vil bestræbelserne henimod en økonomisk og valutarisk union i EF løbe ud i sandet.

4.3. Bedre økonomisk samhørighed mellem medlemsstaterne stiller efter ØSU's opfattelse krav om ikke blot en monetær, men også en real koordinering af medlemsstaternes økonomiske politik. Man ser i øvrigt positivt på skabelsen af finansiell integration i Europa og på de direktiver, der tager sigte på virkeliggørelsen af målsætningen om fri udveksling af tjenesteydelser, ligesom man går ind for, at mulighederne for oprettelsen af en autonom europæisk centralbank undersøges.

4.4. Samtidig bør der fortsat arbejdes henimod en bedre konvergens i medlemsstaternes økonomiske resultater, så vi kan få nedbrudt den rådende tvedeling mellem dem og sammen få mere ud af den uerstattelige, højere vækst i de rige lande, der har en sundere økonomi.

Efter Kommissionens opfattelse er der tale om en grov overforenkling af tingene, hvis man tror, man kan bytte om på rollerne mellem de lande, som i 1988 stimulerede den økonomiske udvikling i EF, og de lande, som burde have ydet mere. Det må fortsat tilkomme de stærke lande, i kraft af deres kapacitet og ydeevne, at sikre kontinuiteten i impulserne og anstrengelserne.

4.5. Med hensyn til social samhørighed vil ØSU udtale sig om den pakke af forslag, som Kommissionen har påtaget sig at udarbejde. I den øjeblikkelige situation er der efter ØSU's mening fare for, at udtalte udviklingsforskelle mellem regioner (afvigelse i indkomstniveauer på 1 : 5; regioner med en ledighedsprocent på 30; 20 % af EF's befolkning lever i regioner, hvor BNP pr. indbygger, målt i købekraftspariteter, ligger 25 % under EF-gennemsnittet) skader den sociale samhørighed. Proble-

merne omkring den skæve formue- og indkomstfordeling fortjener i øvrigt en mere indgående granskning.

4.6. Alle disse forsinkelser i de mindre velstillede og fattige EF-regioners økonomiske og sociale udvikling bør indhentes primært gennem en styrkelse af konvergen i de økonomiske resultater og en bedre udnyttelse af regionernes eget udviklingspotentiale.

Samtidig understreger ØSU, at Kommissionen in sin indsats for den sociale og økonomiske samhørighed til stadighed direkte bør inddrage arbejdsmarkedets parter. Eventuelle langsigtede initiativer vedrørende arbejdsvilkår og social tryghed, sikkerhed på arbejdspladsen samt information og høring af arbejdstagerne bør være rettet mod en gradvis tilnærmelse af vilkårene i de forskellige lande, således at der dæmmes op for social *dumping* og flytning af produktiv virksomhed.

Efter ØSU's mening bør regioner og områder af produktionslivet, som har lavere lønomkostninger og mindre byrdefulde sociale regelsæt, ikke betragtes som havende komparative fordele, men derimod som værende inde i en overgangsfase i det indre markedes fulførelsesproces.

I en gradvis konvergerende proces i opadgående retning mod sociale standarder bør den sociale dialog forskellige etaper også rumme oplæg til eventuelle aftaler og overenskomster på EF-niveau.

4.7. For så vidt angår fuldførelsen af det indre marked, afgiver ØSU sin egen erklæring. På dette sted skal ØSU forudskikke den bemærkning, at det er muligt i den større dynamik i den europæiske økonomi, som også skyldes interne faktorer, at registrere tilløb til den udvikling, der forventes af det indre marked.

Samtidig er man dog betænkelige ved, hvad der foregår på Råds-niveau. Rådet har ganske vist vedtaget en tredjedel af Kommissionens forslag, men det har svært ved at samle den nødvendige konsensus om nogle af de vigtigste aspekter af harmoniseringsprocessen. Hertil kommer kvalitativt vigtige fremskridt i den institutionelle proces.

4.8. ØSU retter en henstilling til Kommissionen og Rådet, om at disse budgetmyndigheder og Parlamentet inden udgangen af 1989 tilvejebringer større overensstemmelse mellem udgiftsbevillingerne og de politikker, der er blevet prioriteret højst som følge af deres betydning for udviklingen og beskæftigelsen.

I den sammenhæng skal det understreges, at den samlede udgiftskapacitet vil øve afgørende indflydelse på:

- de forventninger, investeringsbeslutningerne er baseret på,

- de forventede effekter af ledsageforanstaltninger,
- udviklingen i handelspolitikken over for tredjelands,
- mulighederne for at virkeliggøre det indre marked med en høj grad af økonomisk og social samhørighed.

5. Hvordan opnår vi en økonomisk årsberetning med større gennemslagskraft?

5.1. Hvis vejen skal banes for et bedre økonomisk samarbejde og et EF kendetegnet ved tættere samhørighed, mener ØSU, at Rådet og Kommissionen, med henblik på medlemsstaternes økonomiske politik, bør sikre gennemslagskraft i de retningslinjer, den økonomiske årsberetning indeholder, samt en effektiv kontrolprocedure.

5.2. Frem for alt kunne der foretages en første efterprøvning af, om der er konsekvens og overensstemmelse mellem de forskellige økonomisk-politiske retningslinjer, hvis det lykkes medlemsstaterne inden 1992 at indføre samme tidsskema for fremlæggelse af finanslovforslag og retningslinjer for finans- og skattepolitikken.

Hvis de tolv medlemsstater samtidig med vedtagelsen af Kommissionens økonomiske årsberetning i fællesskab kunnen fremlægge prognoser og retningslinjer, ville dette lette sammenligningen af de resultater, der søges opnået inden for samme konjunkturcyklus og inden for samme tidsspand.

5.3. For det andet henleder ØSU opmærksomheden på, at det er nødvendigt at revidere den økonomiske høringsprocedure, der blev vedtaget i 1974 i forbindelse med Rådets beslutning 74/120/EØF af 18. februar 1974. Denne revision bør være mere på højde med De Tolvs krav, den bør være i bedre samklang med Fællesaktens procedurer og målsætninger, og endelig bør den give Kommissionen nogle overvågningsbeføjelser med hensyn til koordinering af den økonomiske politik og valutapolitikken.

5.4. Kommissionen kunne for sin del sætte større effektivitet bag retningslinjerne i den økonomiske årsberetning ved at forsyne denne med særlige *black papers*, som skal bruges til at understrege manglende sammenfald mellem de udstukne retningslinjer og de opnåede resultater. Dette ville bidrage til bedre at angive de forløb, tendenserne i medlemsstaterne følger, og ville, uden at der dog skal anlægges værdidomme af politisk tilsnit, kunne fremme tilvejebringelsen af fælles korrekativer til en bedre styring af de vigtigste makroøkonomiske variabler under iagttagelse af de prioriteter, der er opstillet for hele Fællesskabet.

5.5. Da ØSU mener, at den topprioriterede målsætning stadig er det højst mulige beskæftigelses- og faglige kvalifikationsniveau i forening med stabil vækst og en afbalanceret udvikling, ville det være hensigtsmæssigt, om Kommissionen bestræbte sig på at forsyne rapporten »omkostningerne ved E.J-ropa« med en referenceramme i form af en fremskrivning af situationen på arbejdsmarkedet.

De krav, der følger af bedre gennemsigthed i det indre markeds overgangs- og fuldførelsesfase, vil kunne tilfredsstilles, hvis der udvikles en dynamisk *input-output*-model, på grundlag af hvilken man, inden for alternative teknologiske scenarier, kan vurdere tilgangen til arbejdsmarkedet og beskæftigelsesstrukturen, regionale beskæftigelses koefficienter samt de teknologiske forandringer, der nødvendigvis vil ske inden for undervisning og uddannelse.

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om forslaget til Rådets resolution om bekæmpelse af racisme og fremmedhad ⁽¹⁾

(89/C 23/12)

Rådet for de Europæiske Fællesskaber besluttede den 11. juli 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Shreela Flather til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 23. november 1988 med 105 stemmer for og 3 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Generelle bemærkninger

1.1. Europatanken i dag er affødt af modstanden mod nationalistisk tyranni, fremmedhad og racisme. Det er derfor ret og rimeligt, at Det Europæiske Fællesskab søger at bekæmpe racismen overalt, hvor den dukker op i vor midte. ØSU hilser Kommissionens initiativ velkomment, men udtrykker dog i lighed med tidligere udtalelser om beslægtede emner ⁽²⁾ dyb skuffelse over, at der kun fremsættes forslag om en resolution fra Rådet og ikke om en effektiv politik, der udtrykker en reel politisk forpligtelse til at bekæmpe racisme.

1.2. I en situation, hvor EF hurtigt bevæger sig frem mod »1992« og fjernelsen af handelsskranker mellem medlemsstaterne, er det både ironisk og forstemmende at måtte konstatere, at der stadig er menneskelige barrierer og racemæssige spændinger, som må nedbrydes inden for Fællesskabet. ØSU insisterer på, at alle EF-borgere, også de, der tilhører etniske minoriteter, skal sikres en plads og en fremtid i et »Borgernes Europa«, samt at opholdsretten, fri bevægelighed og beskæftigelse og gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer skal omfatte alle.

1.2.1. Kommissionen peger med rette på bekæmpelsen af racisme og fremmedhad og på nødvendigheden af at overhold grundlæggende rettigheder som under-

⁽¹⁾ EFT nr. C 214 af 16. 8. 1988, s. 32.

⁽²⁾ ØSU's udtalelse om vandrende arbejdstagere (EFT nr. C 343 af 24. 12. 1984) samt ØSU's udtalelse om retningslinjer for EF's indvandrerpolitik (EFT nr. C 186 af 26. 7. 1985).

streget i den nyligt vedtagne Europæiske Fælles Akt. Det må i denne forbindelse gøres klart, at alle potentielle ofre for handlinger, der udspringer af racisme eller fremmedhad, har behov for beskyttelse, både når det drejer sig om vandrende arbejdstagere fra EF eller andre lande, indvandrere fra tredjelande, for alle uanset deres etniske eller nationale oprindelse. Målet bør være skabelsen af et Europæisk Fællesskab, hvor etnisk og kulturel mangfoldighed accepteres, hvor alle grupper deltager mest muligt i samfundslivet, og hvor den enkelte værdighed respekteres.

1.3. ØSU bifalder anerkendelsen af internationale instrumenters betydning og opfordrer til, at de snarest ratificeres og bringes i anvendelse. Alle medlemsstaterne bør anerkende enkeltpersoners ret til at få andragender behandlet under de omtalte konventioner.

1.4. ØSU mener, at det er nødvendigt at fremme, styrke og konsekvent håndhæve love, der har til formål at forebygge eller straffe diskrimination eller handlinger, der udspringer af racisme eller fremmedhad.

1.5. ØSU fremhæver derfor uddannelsens betydning i kampen mod racisme og fremmedhad. Det mener, at medlemsstaterne bør fremme en moralsk holdning gennem førskole- og skoleuddannelsen baseret på følgende principper:

- anerkende af hvert enkelt barns værdi som individ uanset dets oprindelse,
- alle børn skal opdrages til at påskønne forskellige kulturer, ikke blot EF-landenes, men også kulturen i migranternes oprindelsesland, og de skal opdrages til at respektere alle individers værdighed, tro og rettigheder,
- der bør træffes forholdsregler til at overvinde minoritetsgruppers eventuelle uddannelsesmæssige handicaps, så at alle børn kan udnytte deres muligheder fuldt ud,
- adskillelse og særskilte skoler bør ikke forekomme, men der skalle tages behørigt hensyn til indlæring af hjemlandets sprog og kultur,
- lærerne skal uddannes og rekrutteres på grundlag af principperne om ligebehandling.

1.6. ØSU bifalder anerkendelsen af en informationspolitikens betydning og anbefaler navnlig, at medlemssta-

terne støtter etableringen af en praksis, baseret på relevante oplysninger, for den rutinemæssige forvaltning af forskellige grader af racediskrimination, chikane og forfordeling, således at der kan vedtages effektive politiske foranstaltninger.

1.6.1. ØSU støtter ligeledes forslaget om, at medlemsstaterne opfordres til hvert tredje år at udarbejde en rapport, der gør den samlede stilling op, og det er af den opfattelse, at disse rapporter også skal være fremsynede og fremlægge planer for de følgende tre års aktioner.

1.6.2. ØSU støtter helhjertet forslaget om at gennemføre sammenlignende undersøgelser af, hvilke retsmidler der er blevet iværksat i de forskellige medlemsstater for at bekæmpe alle former for forskelsbehandling, racisme, fremmedhad og tilskyndelse til had og voldshandlinger af racediskriminerende art. Disse undersøgelser bør efter ØSU's mening inddrage forslag til forbedring af medlemsstaternes lovgivning. Undersøgelserne bør også omfatte anvendelsen af pseudojuridiske overtalelsmetoder såsom adfærdskodeks.

1.6.3. Det er ØSU's opfattelse, at ansvaret for information, der sigter på at udrydde racefordomme og fremme harmoniske forbindelser, deles af det offentlige, både på nationalt og lokalt plan, de politiske partier, medierne, erhvervslivet, fagforeningerne, kirke- og ungdomsorganisationerne samt offentlige organer. Medlemsstaterne bør være foregangsmand og tilskynde alle til at spille deres rolle fuldt ud.

1.7. ØSU slår kraftigt til lyd for, at der vedtages en lov (af samme art som artikel 14 i Den europæiske Konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder), som sikrer de eksisterende rettigheder i EF-lovgivningen uden forskelsbehandling på grundlag af race, farve, etnisk eller national oprindelse eller afstamning. En sådan lovgivningsformål ville være at beskytte de »grundlæggende rettigheder«, som allerede er opnået, samt »at beskytte det enkelte samfundsmedlems individualitet«, og den ville derfor være i fuld overensstemmelse med Kommissionens fokusering på disse målsætninger.

1.7.1. Samtidig har mange vandrende arbejdstagere ikke et medlemslands nationalitet. ØSU ønsker at understrege, at tolerance mellem racerne og social integration kun kan forbedres gennem øget adgang til den demokratiske proces, og gennem følelsen af, at de har del i samfundet.

2. Særlige bemærkninger

2.1. Præambelens 5, betragtning

I forslaget til resolution fastslås det, at enhver form for »isolering af udlændinge« skal afvises. Det forklares ikke, hvilke former for isolering, Kommissionen har i

tankerne, og Kommissionen foreslår heller ikke nogen særlig undersøgelse eller noget bestemt middel til at afbøde den.

ØSU ønsker at understrege, at bevidst »isolering af udlændinge« selvfølgelig er forkert, men at en rent faktisk »isolering« også kan give ny næring til racisme og fremmedhad.

2.2. Artikel 2

ØSU mener, at de foranstaltninger, der foreslås i artikel 2, bør dække såvel direkte som indirekte former for forskelsbehandling, og at de især skal rettes mod opildning til racehad samt virke på følgende områder: beskæftigelse, uddannelse, bolig, forsyning med varer, faciliteter og tjenesteydelser. De skal endvidere beskytte klageren imod chikane, hvis disse foranstaltninger tages i anvendelse.

ØSU bemærker desuden, at de foreslåede mæglingsprocedurer nok kan få en vis betydning, men at man ikke kan komme uden om behovet for at konfrontere racisme og fremmedhad med retsvæsenets normale procedurer. Retsvæsenet bør i øvrigt tage passende hensyn til, at det ifølge sagens natur er vanskeligt at fremlægge beviser, og det bør stille effektive hjælpemidler til rådighed.

Bryssel, den 23. november 1988.

2.3. Artikel 3

ØSU bifalder de uddannelsesinitiativer for embedsmænd, der foreslås i den generelle indledning. De burde fremhæves i artikel 3. Medlemmer af minoritetsgrupper bør opmuntres til selv at påtage sig dette arbejde. Endvidere bør regeringerne tilskyndes til at se på rutinemæssige administrative procedurer, som kan være ude af takt med skiftende omstændigheder, og som kan komme til at virke imod minoriteternes interesser.

ØSU forventer, at Kommissionen officielt tilstiller ØSU de i artikel 3 omtalte rapporter. Rapporterne bør helt klart overvåges og følges af et navngivent kommissionsmedlem med ansvar for dette område.

3. Konklusion

ØSU understreger, at Det Europæiske Fællesskab har enestående muligheder for at skabe et samfund, som er rigt i al sin kulturelle mangfoldighed og forenet i sin hægen om demokratiske værdier, sociale konsensus og virketrang.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

**Udtalelse om Memorandummet fra Kommissionen, indre marked og industrisamarbejde,
statut for Det europæiske Selskab, hvidbogen om det interne marked, punkt 137**

(89/C 23/13)

Kommissionen besluttede den 20. juli 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om Memorandummet fra Kommissionen.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for industri, handel, håndværk og tjenesteydelser, som udpegede Jens Peter Petersen til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. november 1988.

Sektionen for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål blev anmodet om at udarbejde en supplerende udtalelse med Danilo Beretta som ordfører. De forslag, der blev fremsat i den supplerende udtalelse, er i vidt omfang blevet indarbejdet i nærværende udtalelse.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling (mødet den 24. november 1988) med 96 stemmer for, 25 imod, mens 21 stemte hverken for eller imod, følgende udtalelse (afstemning med navneangivelse).

1. Indledning

1.1. Den Europæiske Fælles Akt, der har været i kraft siden 1. juli 1987, har sat afgørende skub i den europæiske integrationsproces. Der har sjældent før været så gode chancer for at få standset den mangeårige politiske stagnation og den gradvise udvanding af den europæiske idé. Efter ØSU's mening, må disse chancer udnyttes konsekvent på det politiske plan, hvis det ambitiøse mål om inden 1992 at skabe et indre marked uden grænser for varer, tjenesteydelser, kapital og personer skal nås.

1.2. Til ovennævnte mål hører også, at virksomheder i EF uhindret kan operere på tværs af grænserne, og at der hersker ensartede retlige vilkår i medlemsstaterne. Det står klart, at dette vil nødvendiggøre en række forskellige foranstaltninger i de kommende år, ikke mindst på det selskabsretlige område.

Der kan være forskellige meninger om, hvor vidtgående harmoniseringen af selskabsretten skal være. Der burde dog herske enighed om, at det af hensyn til det fælles indre marked er nødvendigt at harmonisere den nationale selskabsret på et bestemt niveau. Desuden bør man også kunne råde over overnationale retsinstitutter, såsom Europæiske Økonomiske Firmagrupper (EØFG), der bygger på en selvstændig EF-ret.

1.3. ØSU har i sin udtalelse om det ændrede forslag til Rådets forordning (EØF) om kontrol med virksomhedssammenslutninger⁽¹⁾ kraftigt opfordret Rådet og Kommissionen til på det selskabsretlige område »at intensivere deres indsats på områder, hvor der er forsinkelser, og udforme en tilfredsstillende lovgivning«.

1.4. På baggrund af disse overvejelser ser ØSU med tilfredshed, at Kommissionen nu gør et nyt forsøg på at få sat gang i de forhandlinger om en statut for europæiske aktieselskaber (*Societas Europaea* = SE), som har været afbrudt i årevis.

1.5. Kommissionen gjorde for næsten 20 år siden de første forsøg på at udarbejde en statut for europæiske selskaber. Efter et intensivt forarbejde fremlagde den i 1970 et forordningsforslag, hvorom ØSU udtalte sig i 1972 og Europa-Parlamentet i 1974. I 1975 fremlagde Kommissionen et ændret forordningsforslag på grundlag af et vidtgående forslag om medindflydelse fra Europa-Parlamentet. Den arbejdsgruppe af regeringsekspertter, som Rådet nedsatte, påbegyndte sine drøftelser i 1976. Drøftelserne blev stillet i bero i 1982, da man ikke kunne nå til enighed, og de er ikke siden blevet genoptaget.

1.6. ØSU indtog i sin udtalelse af 25. oktober 1972 — trods divergerende synspunkter i detailspørgsmål — en generelt positiv holdning til forslaget om en statut for et europæisk aktieselskab. ØSU så i Kommissionens forslag en mulighed for at overvinde grænserne inden for EF på det økonomiske, sociale og samfundspolitiske område. Virksomhederne havde brug for større spillerum og mere bevægelsesfrihed for at kunne klare den uundgåelige strukturelle tilpasningsproces på EF-plan så gnidningsløst som muligt. Kun således kunne man forbedre de europæiske virksomheders konkurrenceevne, effektivt imødegå det voksende pres fra multinationale virksomheder i tredjelande og sikre varige arbejdspladser.

1.7. Det bør fremhæves, at ØSU gav sin principielle tilslutning⁽²⁾ til Kommissionens tanke om, at det i alle

⁽¹⁾ EFT nr. C 208 af 8. 8. 1988, s. 11.

⁽²⁾ ØSU's udtalelse om grønbogen om medindflydelse (EFT nr. C 94 af 10. 4. 1979, s. 3).

medlemsstater skulle gøres muligt at få arbejdstagernes interesser fælles repræsenteret inden for virksomheden samt at få arbejdstagerne inddraget i visse virksomhedsafgørelser, uden at dette skulle svække ledelsens ansvar og effektivitet. Der var imidlertid uenighed om, hvorledes dette konkret skulle foregå.

ØSU udtrykte ligeledes forventning om, at en statut for europæiske selskaber, som udsprang af EF-retten og byggede på originale idéer, ville være i stand til at på afgørende vis at præge den videre udvikling i den nationale lovgivning.

2. Kommissionens memorandum

2.1. Kommissionens »memorandum« er en reaktion på den opfordring, som Det Europæiske Råd på mødet i Bryssel i juni 1987 rettede til Kommissionen, og ligger i forlængelse af konklusionerne af topmødet i Hannover. I memorandummet gives en fremstilling af de forudsætninger, som efter Kommissionens opfattelse og ud fra dens erfaringer med problemstillingen må være opfyldt for »hurtigt at nå videre med de tilpasninger til selskabsretten, der kan bane vejen for indførelsen af europæiske selskaber«.

2.2. ØSU finder, at Kommissionen gør ret i først og fremmest at skabe klarhed omkring de politisk set væsentligste problemer, der hidtil har gjort det umuligt at få vedtaget statuten for Det europæiske Selskab. Forhandlingerne om detailspørgsmål bør også efter ØSU's mening først genoptages, når der er fundet holdbare løsninger på de vigtigste principielle områder.

2.3. Dette gælder navnlig for arbejdstagernes deltagelse i virksomhedernes beslutningsproces; medindflydelsesproblematikken har nemlig hidtil bevirket, at adskillige kommissionsforslags politiske skæbne — trods mange års forhandlinger — stadig er usikker. Her skal nævnes det 5., det 9. og det 10. direktiv om selskabsret og — ikke mindst — statuten for Det europæiske Aktieselskab. Det uløste spørgsmål om arbejdstagernes medindflydelse udgør således en væsentlig hindring for harmoniseringen af selskabsretten. Først når det er lykkedes at nå frem til et holdbart kompromis på dette vanskelige område, vil vejen være åben for en hurtig behandling af statuten for Det europæiske Aktieselskab.

2.4. ØSU anser statuten for Det europæiske Aktieselskab for at være egnet til at styrke det grænseoverskridende virksomhedssamarbejde og den økonomiske integration i EF. I denne forbindelse bemærker ØSU med tilfredshed, at oprettelsen af et europæisk aktieselskab fortsat skal være forbeholdt virksomheder, som er stiftet efter medlemsstaternes lovgivning. Statuten vil derfor entydigt komme de europæiske virksomheder til gode. ØSU forventer, at Det europæiske Selskab også vil give de små og mellemstore virksomheder mulighed for at drage fordel af statuten.

2.5. Med hensyn til nogle særlige selskabstyper, såsom kooperativer, gensidige selskaber og selvstyrende virksomheder, opfordrer ØSU Kommissionen til at overveje nye forslag for at sætte disse virksomheder i stand til at tilpasse sig de krav, der stilles på det store enhedsmarked. Der bør udformes en særlig statut for sådanne virksomheder, fordi de frembyder yderst betydningsfulde karakteristika, som der bør værnes om, og som der ikke i det foreliggende oplæg foreslås nogen passende retlig form for.

ØSU rejser spørgsmålet, om man ikke kunne overveje muligheden for en særlig statut for et europæisk selskab, som — efter en formel erklæring fra Kommissionen — skulle gælde for organer, hvis oprettelse anerkendes som værende af ganske særlig betydning for gennemførelsen af visse af EF's målsætninger. Denne løsning bør ikke opfattes som et alternativ til forslaget om et europæisk selskab med bredere rækkevidde, men som en sideordnet løsning, der forbeholdes særlige initiativer, og som eventuelt skal bygge på sit eget specifikke regelsæt.

2.6. Der bør dog ikke stilles for store forventninger til statuten. ØSU gør i sin udtalelse opmærksom på begrænsninger og vilkår, der bør tages hensyn til ved revisionen af forordningsforslaget.

2.7. ØSU fastslår, at det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at foretage en grundig vurdering af alle de problemer, der knytter sig til memorandummet. ØSU er dog allerede nu af den opfattelse, at statuten kan yde et reelt bidrag til gennemførelsen af det indre marked under forudsætning af, at den gives en praktisk anvendelig form.

Der kan først tages endelig stilling til statuten, når det reviderede forordningsforslag foreligger i sin helhed. ØSU forventer derfor ligeledes at blive hørt om det formelle forslag til statuten for Det europæiske Selskab, som skulle foreligge i begyndelsen af 1989.

I øvrigt mangler der i memorandummet en henvisning til forordningens retsgrundlag. I betragtning af forslagens virksomheds-, social- og skattepolitiske betydning og under henvisning til artikel 100 a, stk. 2, i EØF-traktaten (indføjet med Den Europæiske Fælles Akt) gør ØSU opmærksom på, at forordningen skal vedtages enstemmigt. Så meget des vigtigere er det at tage hensyn til, hvorledes arbejdsmarkedets parter i medlemslandene stiller sig. Kun derved kan der sikres, at der bliver taget tilstrækkelig højde for forskelle i holdninger og traditioner.

Med disse forbehold tager ØSU nedenfor stilling til de tre centrale spørgsmål i memorandummet og benytter i den forbindelse lejligheden til ligeledes at udtale sig om nogle andre vigtige spørgsmål.

2.8. Principper om en fakultativ statut

2.8.1. Dette princip betyder, at Det europæiske Selskab som retlig organisationsform skal supplere og eksistere side om side med de andre selskabsformer, der er omfattet af medlemsstaternes nationale love.

2.8.2. ØSU finder dette princip rigtigt og nødvendigt. Virksomhederne må selv kunne afgøre, om de vil gøre brug af den mulighed, statuten giver, eller om de fortsat vil benytte sig af de organisationsmuligheder, der er hjemlet i den nationale selskabsret.

2.8.3. De økonomiske og politiske processer bliver stadig mere komplicerede såvel på nationalt som på internationalt plan, hvilket nødvendigvis gør det vanskeligere at drive en virksomhed. Hvad der er påkrævet, er en høj grad af fleksibilitet og viljen til at løbe en risiko. Dette betyder bl.a., at de europæiske virksomheder må kunne vælge imellem så mange forskellige selskabsformer som muligt. Der bør ikke røres ved virksomhedernes ret til frit at vælge den rigtige organisationsform, der bedst egner sig til de givne økonomiske forhold.

2.9. Statuttens uafhængighed af de nationale lovgivninger

2.9.1. Med dette princip vil Kommissionen understrege, at statuten for Det europæiske Selskab er et retssystem i sig selv, som bygger på EF-retten, og som er uafhængigt af selskabsretten i medlemslandene.

2.9.2. ØSU tilslutter sig målet om at skabe en selskabsretlig ordning, der er så ensartet og så uafhængig af den nationale ret som muligt. Det giver faktisk kun mening at oprette et europæisk selskab, hvis de juridiske betingelser for et sådant selskab så vidt muligt er de samme overalt, uanset hvor selskabet er beliggende.

2.9.3. ØSU er klar over de vanskeligheder, der vil være forbundet med at realisere dette idealmål. En enhedsordning er principielt ønskværdig, men den kan ikke realiseres på nuværende stadium, fordi forskellene mellem de sociale og retlige betingelser i medlemsstaterne stadig er for store.

2.9.4. ØSU forstår derfor, hvorfor Kommissionen i første omgang foreslår at udelukke nogle retlige områder fuldstændig fra statuten og ikke at behandle andre ens. Dette vil gøre det langt enklere at opstille regler. Der må imidlertid tages hensyn til enhedsprincippet, så snart den politiske og sociale udvikling i medlemslandene tillader det.

2.9.5. ØSU gør imidlertid samtidig opmærksom på begrænsningerne for en sådan målsætning. Det europæiske Selskab skal, overalt hvor det opererer, indpasses i det nationale rets- og socialsystem. Princippet om uafhængighed af den nationale lovgivning gælder kun

for den juridiske form, og kun for så vidt som statuten indeholder udtrykkelige bestemmelser. Eftersom forholdet mellem den nationale lovgivning og den planlagte forordning endnu ikke er tilstrækkelig afklaret, udelukker ØSU ikke, at anvendelsen af statuten i enkelte tilfælde kan være forbundet med vanskeligheder.

2.10. Indførelse af de tre modeller for lønmodtagernes medindflydelse

2.10.1. Principielt er ØSU enig med Kommissionen i, at spørgsmålet om lønmodtagernes medindflydelse skal løses inden for rammerne af en statut for Det europæiske Selskab. Hvad der ville svare bedst til karakteren af et sådant retsinstitut, er et fælles system for arbejdstagerrepræsentation på virksomhedsplan, således som ØSU understregede det i sin udtalelse i 1972.

2.10.2. Eftersom de gældende bestemmelser om medindflydelse er meget forskellige inden for EF, forekommer det lidet realistisk, at der i statuten kan indarbejdes en medindflydelsesordning, som alle medlemsstater kan acceptere. Dette gælder navnlig for den model, som i 1975 blev medtaget i det ændrede forslag til en statut. Denne blev selv i lande med vidtgående medindflydelsesbestemmelser betragtet som yderst kontroversiel. I den henseende kan den mere fleksible løsning med alternative modeller for medindflydelse, som Kommissionen har valgt, gøre det lettere at få godkendt forslaget og dermed øge dets politiske gennemførlighed.

2.10.3. Det er utvivlsomt vigtigt med løsningsforslag, som øger den politiske gennemførlighed. Afgørende er det imidlertid, at man når frem til den tilstræbte, praktisk anvendelige retsform. Efter ØSU's mening vil de foreslåede valgmuligheder for medindflydelse medføre, at der for europæiske selskaber vil gælde meget forskellige niveauer for medindflydelse i medlemsstaterne, hvilket vil udgøre en trussel mod ideen om en fælles retsordning.

2.10.4. På grund af dels de mange forskellige systemer og erfaringer, der foreligger, og dels de forhold, der taler for en hurtig udformning af EF-regler på området, kan ØSU dog tilslutte sig Kommissionens fremgangsmåde, hvorefter der i statuten for Det europæiske Selskab indbygges en medindflydelsesmodel, som ikke nødvendigvis skal være ens overalt.

ØSU finder det således vigtigt, at man undgår bindende og usmidige strukturer, hvis manglen på fleksibilitet dels vil kunne skade den videre udbygning af medindflydelsen og dels vil kunne fratage virksomhederne de fordele, statuten for Det europæiske Selskab kan give.

2.10.5. ØSU finder i øvrigt, at valget mellem de forskellige mulige medindflydelsesmodeller bør træffes i samråd mellem de faglige organisationer, der er repræ-

senteret i virksomhederne eller disse organisationers repræsentation på virksomheden, og ledelsen af den pågældende virksomhed (bedriftsråd m.v.).

2.10.6. Uanset valget af model finder ØSU det væsentligt, at medindflydelsens indhold defineres, bl.a. for at opnå en vis ensartethed med hensyn til medindflydelsens minimale omfang. Der må herske klarhed om, hvilke former for beslutninger i virksomhedsledelsen, der er underlagt kravet om godkendelse, samt hvilke informationsrettigheder og -pligter, der skal gælde. Det må i denne sammenhæng være et krav, at medarbejderne informeres og høres forudgående — i henhold til national lovgivning og kollektive overenskomster — for så vidt angår ledelsens beslutninger om virksomhedslukning eller flytning, om fusion eller optagelse i en koncern samt om væsentlige omstillinger af produktionen og vidtrækkende organisatoriske omlægninger i virksomhedens drift; dette skal ske under iagttagelse af tavshedspligten.

2.10.7. Med hensyn til udøvelsen af medbestemmelseret gennem kollektivt overenskomst finder ØSU det påkrævet, at det klart anføres, at denne mulighed skal gå i retning af model 1 eller 2 i Kommissionens memorandum. ØSU gør opmærksom på de problemer, som kan opstå i medlemsstater, hvor lønmodtagerindflydelse på virksomhedsplan udelukkende er fastsat ved lov, hvis det bliver muligt at indføre medindflydelse i europæiske aktieselskaber gennem kollektive overenskomster. Det forbeholder sig ret til at komme nærmere ind på dette spørgsmål, når det konkrete forslag til en statut foreligger.

2.10.8. Hvad angår den generelle henvisning til den »tyske ordning«, skal det for klarhedens skyld bemærkes, at der under denne ordning opereres med forskellige former for medindflydelse, som er baseret på en række kriterier (antal ansatte, retlig organisationsform osv.). En generel henvisning til den »tyske ordning« kan derfor føre til juridisk usikkerhed. ØSU bemærker, at Kommissionen ikke har udtalt sig om spørgsmålet om aktionærernes ret til at træffe den endelige afgørelse. Det forventer en afklaring i det bebudede forslag, hvor der tages hensyn til virksomhedernes behov for at kunne træffe afgørelser og til aktionærernes rettigheder.

2.10.9. ØSU bemærker, at Kommissionen har til hensigt ikke at lade statuten omfatte regler om medindflydelse i den enkelte bedriftsenhed. De problemer, der her rejser sig, er så komplicerede, at det ville hindre en hurtig vedtagelse af statuten. ØSU er enig med Kommissionen i, at arbejdstagerne i et europæisk selskab er sikret en tilstrækkelig information.

2.10.10. ØSU forbeholder sig ret til, når den får mulighed for at tage stilling til Kommissionens konkrete

forslag, at udtale sig om specifikke spørgsmål af vigtighed f.eks. om de tærskelværdier, der skal være overskredet, for at medindflydelsen bliver en realitet, om de variabler, der skal indgå i fastsættelsen af disse værdier, samt om forudsætningerne for, at samtlige medarbejdere kan sikres lige adgang til de repræsentative organer, hvorigennem de skal udøve deres medindflydelse.

2.11. Koncernret

2.11.1. Hvad angår koncernproblematikken, tvivler Kommissionen på, at statuten er det rette sted at indføre et omfattende regelsæt vedrørende koncerner. Den antyder dermed, at særlige bestemmelser vedrørende koncerner kan undværes i statuten.

2.11.2. ØSU er enig med Kommissionen i, at problemet med koncerner, som udøver virksomhed i EF, i alle tilfælde giver anledning til et krav om, at høringen af arbejdstagerne primært må ske på det niveau i Det europæiske Selskab, hvor virksomhedens strategiske beslutninger træffes.

2.11.3. Ligesom Kommissionen mener ØSU, at koncerner bør behandles særskilt, i særdeleshed med hensyn til beskyttelsen af minoritetsaktionærer, kreditorer og arbejdstagere.

Diskussionen om den planlagte samordning af medlemslandenes koncernret viser dog, at det på nuværende tidspunkt næppe er muligt at få skabt enighed om en holdbar europæisk koncernret. Medlemsstaterne har udviklet yderst divergerende retsordninger, som sikrer, at koncerner kan operere effektivt.

ØSU mener derfor, at diskussionen om at udarbejde en selvstændig koncernret i statuten bør udsættes, i det mindste midlertidigt.

2.11.4. Udviklingen i den internationale integrationsproces fremhæver problemet om information og høring af arbejdstagerne i virksomheder, der tilhører multinationale koncerner, hvis beslutningscenter ligger uden for Fællesskabet. ØSU opfordrer i denne sammenhæng Kommissionen til — naturligvis ikke blot i forbindelse med statuten for Det europæiske Selskab — at gøre sig overvejelser om behovet for at indføre arbejdstagerhøring på det niveau, hvor beslutninger om fordeling af produktion og arbejde træffes, som influerer på arbejdsvilkårene for de ansatte i europæiske datterselskaber.

2.12. Beskatning

2.12.1. Kommissionen gør med rette opmærksom på de vanskeligheder som forskellene i national skattelovgivning frembyder for grænseoverskridende samarbejde mellem europæiske virksomheder. Ligesom Kommissionen finder ØSU det nødvendigt, at de enkelte forslag, Kommissionen omtaler, vedtages hurtigst muligt, *in casu* forslagene om den skattemæssige behandling af

fusioner og tilsvarende transaktioner, om den skattemæssige behandling af moderselskaber og datterselskaber samt om en voldgiftsprocedure, der skal eliminere dobbeltbeskatning.

Der må findes en tilfredsstillende løsning på skatteproblemerne, idet der kun vil blive gjort brug af den foreslåede retsordning, hvis der ingen skattehindringer er.

2.12.2. Efter de gældende skatteregler i medlemsstaterne ville det praktisk talt være umuligt at oprette europæiske selskaber, idet dette ville indebære blotlægning og beskatning af de latente reserver. Dobbeltbeskatningen af det udbytte, et datterselskab udlodder til sit moderselskab, ville ligeledes udgøre en betydelig hindring for et samarbejde på tværs af grænserne.

2.12.3. Ligeledes måtte der findes en løsning på problemet med de interne afregningspriser i internationale koncerner samt på problemet med dobbeltbeskatning af udbytte, som skyldes manglende samordning mellem skattemyndighederne i forbindelse med dobbeltbeskatningsaftaler.

2.12.4. ØSU godkender Kommissionens forslag om modregning af underskuddene i udenlandske filialer eller datterselskaber, men understreger, at de øvrige skattehindringer ligeledes må fjernes.

2.12.5. Det ville imidlertid være forkert at udforme skattefordelene således, at der opstår skattemæssigt betingede konkurrenceforvridninger i forhold til andre virksomheder, der ikke er organiseret som europæiske selskaber.

3. Konklusion

ØSU udtrykker endnu engang forståelse for Kommissionens beslutning om at gøre statuten for Det europæiske Aktieselskab fleksibel, således at den bliver lettere at få accepteret på politisk plan. Det gør dog opmærksom på faren for, at statuten kunne fjerne sig for meget fra enhedsprincippet. Dette ville føre til en uheldig situation, hvor forskellige nationale ordninger og ikke-sammenlignelige former for virksomhedsorganisation lever side om side.

Bryssel, den 24. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

BILAG 1

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Nedenstående tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte for udtalelsen:

Amato, Arets, Aspinall, Beretta, Berger, Bleser, Boddy, Boisserée, Bos, Briganti, Broicher, Burnel, Lobo Brandão R. Cal, Calvet-Chambon, Carroll, Cavazzuti, Ceballo-Herrero, Christie, Cortois, van Dam, von der Decken, Delhomenie, Della Croce, Dodd, Donck, Dos Santos, Drilleaud, Elstner, Ety, Eulen, Flum, Frandi, Fresi, Gayetot, Geuenich, Giacomelli, Glesener, Gomez-Martinez, Haas, Hilken, Hörsken, Houthuys, Hovgaard-Jakobsen, Jenkins, Kazasis, Kelly, Kirchfeld, Kitsios, Kröger, Landaburu, Larsen, Liverani, Lojewski, Löw, Maddocks, Margot, Matteoli, Meyer-Horn, Morselli, Muhr, Muller, Murphy, Neto Da Silva, Nielsen B., Nielsen P., Nierhaus, Nieuwenhuize, Orsi, Pardon, Petersen, Proença, Pronk, Proumens, Ramaekers, Rangoni-Machiavelli, Rea, Rolão-Gonçalves, Saiu, Salmon, Santillan-Cabeza, Schmitz, Schnieders, Schöpges, Silva, Smith A., Smith L., Spijkers, Städelin, Telles, Tukker, Vallejo-Calderon, Vanden Broucke, Velasco-Mancebo, Vidal, Wick, Zufiaur-Narvaiza.

Nedenstående tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte imod udtalelsen:

Aparicio-Bravo, Corell-Ayora, Coyle, Dunet, Gardner, Green, Hancock, Kaaris, Kenna, Moreland, de Normann, Panizo-Arcos, Pearson, Pelletier, Perrin-Pelletier, Poeton, Riera-Marsa, Robinson, Schade-Poulsen, Speirs, Storie-Pugh, Tamlin, Termes-Carrero, Tixier, Whitworth.

Nedenstående tilstedeværende eller repræsenterede medlemmer stemte hverken for eller imod udtalelsen:

Bagliano, Beltrami, Berns, Bredima-Savopoulou, Campbell, Ceyrac, Collas, De Tavernier, Drago, Jaschick, Laur, Mainetti, Noordwal, Nugeyre, Petropoulos, Ribière, Romoli, Solari, Wagner, Williams, Yverneau.

BILAG 2

til Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse

Følgende ændringsforslag, som var indgivet i overensstemmelse med forretningsordenen, blev forkastet under forhandlingerne:

Side 3 - pkt. 2.5

Andet punktum i punkt 2.5 affattes således:

»Den mener dog, at virksomhederne kun vil vælge det europæiske selskab, hvis det er udformet under hensyntagen til deres behov.«

Begrundelse

Man bør huske på, at det europæiske selskab er fakultativ for virksomhederne. Statutten for Det europæiske Selskab konkurrerer følgelig med den nationale selskabsret. Virksomhederne vil kun vælge det europæiske selskab, hvis det er mere fordelagtigt for dem end den nationale ret, med andre ord, hvis det bidrager til at forbedre deres konkurrenceevne.

Dette bør klart understreges i ØSU's udtalelse, således at man undgår at spille betydelige finansielle og menneskelige ressourcer på at udarbejde og få vedtaget en statut, som vil forblive ren teori.

Afstemningsresultat

32 stemmer for, 77 stemmer imod, 11 stemmer hverken for eller imod.

Side 5 - punkt 2.8.1

Første punktum i punkt 2.8.1 affattes således:

»ØSU mener, at spørgsmålet om lønmodtagernes medindflydelse ikke kan forbigås i statutten for Det europæiske Selskab.«

Begrundelse

De tre modeller for lønmodtagernes medindflydelse, der foreslås i Kommissionens memorandum, er endnu ikke blevet grundigt gennemarbejdet, og det er derfor ikke muligt at tage stilling til dem på et forsvarligt grundlag. På nuværende tidspunkt bør man følgelig ikke udelukke andre muligheder end dem, Kommissionen foreslår. Anvendelse af ordningen fra den medlemsstat, hvor det europæiske selskab er etableret, bør således ikke uden videre afvises. I lighed med hvad der gælder i de medlemsstater, som har en lovgivning om lønmodtagernes medindflydelse, bør små og mellemstore virksomheder endvidere kunne anvende statuten for Det europæiske Selskab uden at være forpligtet til at benytte en model for medindflydelse.

Afstemningsresultat

34 stemmer for, 75 stemmer imod, 13 stemmer hverken for eller imod.

Side 5 - punkt 2.8.1

Punktet affattes således:

»ØSU mener, at spørgsmålet om lønmodtagernes medindflydelse nødvendigvis må behandles i statuten for Det europæiske Selskab, men at der deri skal hjemles mulighed for, at det løses inden for rammerne af national lovgivning.«

Begrundelse

De modeller, der foreslås for lønmodtagernes medindflydelse, bør ikke udelukke anvendelse af medlemsstaternes lovgivning, navnlig dér hvor medindflydelse ikke er obligatorisk på nationalt plan.

Afstemningsresultat

35 stemmer for, 68 stemmer imod, 14 stemmer hverken for eller imod.

Side 8 - punkt 3

Sidst i udtalelsen tilføjes følgende:

»Under alle omstændigheder skal ØSU understrege, at vedtagelsen af en statut for Det europæiske Selskab ikke er en uomgængelig forudsætning for gennemførelsen af det indre marked.«

Afstemningsresultat

40 stemmer for, 76 stemmer imod, 14 stemmer hverken for eller imod.

**Tillægsudtalelse om transitten gennem tredjelande:
Schweiz, Østrig og Jugoslavien⁽¹⁾**

(89/C 23/14)

Det økonomiske og sociale Udvalgs præsidium besluttede den 27. september 1988 under henvisning til forretningsordenens artikel 20, stk. 3, at udarbejde tillægsudtalelse om transitten gennem tredjelande: Schweiz, Østrig og Jugoslavien.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for transport og kommunikation, som udpegede G.B. Cavazzuti til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 9. november 1988.

Det økonomiske og Sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, mødet den 24. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Gennemførelsen af det indre marked og udformningen af en fælles transportpolitik kræver en varig løsning på problemerne i forbindelse med EF-landenes transittrafik gennem Schweiz, Østrig og Jugoslavien. De hindringer, som disse lande lægger i vejen for navnlig vejtransporten på deres områder, betyder, at samhandelen mellem EF-landene og fri udveksling af transportydelser hæmmes.

Fjernelsen af disse hindringer, også selv om den kun måtte ske etapevis, er af betydning for samtlige EF-lande, og er dermed et egentlig fællesskabsanliggende og den vigtigste motivationsfaktor i de bilaterale forhandlinger mellem EF og de tre transitlande. Det er et spørgsmål af afgørende betydning, for det må fastslås, at gennemførelsen af et enhedsmarked i 1992 bringes i fare, hvis ikke der opnås afvejede og rimelige løsninger på dette problem.

1.2. Rådet gav den 7. december 1987 Kommissionen tilladelse til at indlede den første forhandlingsfase med de tre lande. I denne fase skulle problemerne først og fremmest blotlægges og mulige løsninger angives. Derudover skulle de egentlige forhandlinger om de vigtigste spørgsmål forberedes.

2. ØSU's bemærkninger

2.1. ØSU gav i sin initiativudtalelse af 23. marts 1988⁽¹⁾ (ordfører: Cavazzuti) udtryk for sine synspunkter herom. ØSU satte ikke spørgsmålstegn ved det enkelte lands ret til at udøve sin suverænitæt på eget territorium efter egne regler, men fastslog klart, at »det er via forhandlinger — og ikke på anden måde — at dette spørgsmål skal løses for at få reetableret de fundamentale ligheds- og ikke-diskrimineringsbetingelser for transittransport af EF-varer på tredjelandes territorium«.

ØSU vil gerne punkt for punkt bekræfte holdningen og tankegangen i denne udtalelse samt de særlige bemærkninger, som er fremsat i denne.

2.2. Kommissionen har nu afsluttet den sonderende fase i transitforhandlingerne og anmoder Rådet om at få et nyt mandat, så anden fase i forhandlingerne med Østrig, Schweiz og Jugoslavien kan indledes og bringes til afslutning inden 31. december 1989.

2.3. Sektionen for transport og kommunikation er blevet grundigt orienteret om resultaterne af første forhandlingsfase på sit møde den 12. oktober 1988. Kommissionen redegjorde ved den lejlighed indgående for EF's globale strategi og holdning i transitproblematikken samt for de konkrete forslag, som den agter at fremsætte i anden forhandlingsfase med hvert af de tre transitlande, for at opnå en afbalanceret løsning på de forskellige problemer.

2.4. ØSU konstaterer med megen tilfredshed, at Kommissionen har fulgt en linje, som fuldt og helt stemmer overens med den generelle tankegang og de ønsker, som kom til udtryk i ovennævnte udtalelse. ØSU glæder sig navnlig over, at EF har indtaget en fast og beslutsom holdning i forhandlingerne, i hvilke EF i øvrigt har vist forståelse for og vilje til konkret samarbejde.

2.5. ØSU konstaterer, at der er store problemer i forbindelse med EF's transittrafik gennem Østrig, Schweiz og Jugoslavien såvel for de nævnte tre lande som for EF. Det er nødvendigt at respektere alle partners forhandlingsautonomi og undgå, at der opstår uklarheder med hensyn til rækkevidden af de resultater, der arbejdes henimod. Der må derfor føres separate, men samtidig koordinerede forhandlinger med de tre berørte lande, og det skal helst ske sideløbende. Hertil kommer, at problemerne — om end situationen er analog, og visse aspekter hænger indbyrdes sammen — er specifikke for hvert land.

2.6. Det bemærkes, at repræsentanterne for det rådgivende udvalg af Den europæiske Frihandelssammenlutning på mødet i Berlin den 13. og 14. oktober 1988 gav udtryk for ønsket om, at forhandlingen af EF's transittrafik, for så vidt angår kompetencespørgsmålet,

⁽¹⁾ EFT nr. C 134 af 24. 5. 1988.

skulle tage form af en dialog mellem EF og EFTA. Det må imidlertid med beklagelse konstateres, at de politiske og juridiske forudsætninger for, at EFTA kan optræde som fuldgyldig forhandlingspartner, tilsyneladende ikke er til stede.

2.7. De principielle problemer, som er blevet registreret i første fase af forhandlingerne med de tre nævnte lande, kan opsummeres således:

2.8. Jugoslavien

2.8.1. ØSU konstaterer med tilfredshed, at Jugoslavien i det store og hele er fuldt indstillet på at optræde som transitland og på at finde afbalancerede løsninger på de deraf følgende problemer. Jugoslavien giver dog ikke disse problemer absolut prioritet og mener derfor, at de bør ses i sammenhæng med transportrelationerne mellem EF og Jugoslavien som helhed.

2.8.2. Tanken om at behandle transportproblemerne under ét er afgjort tillokkende, men kan resultere i for mange delaftaler, uden at der opnås ordentlige løsninger på de mest aktuelle og centrale problemer. ØSU mener, at Kommissionens mål på kort sigt i anden forhandlingsfase med Jugoslavien må være en løsning på de specifikke problemer, der knytter sig til transittrafikken. Spørgsmålet om gradvis integration af Jugoslavians transportsystem og -politik skal ikke lades ude af betragtning på dette stadium; men det bør tages op senere og behandles i et mere langfristet perspektiv.

2.8.3. ØSU konstaterer, at Jugoslavien på transportområdet prioriterer infrastrukturudvikling (bane og vej) øverst. Da infrastrukturudvikling også tjener EF-transittrafikens interesser, vil det være hensigtsmæssigt, at EF undersøger alle tænkelige muligheder for EF's finansielle deltagelse i opbygningen af disse infrastrukturer, og det skal ske på langt mere smidige betingelser, end det er tilfældet på nuværende tidspunkt.

2.8.4. ØSU mener endvidere, at de to parter fremover nøjere bør drøfte de eksisterende eller kommende juridiske mekanismer, på grundlag af hvilke der vil kunne oprettes blandede private/offentlige virksomheder til varetagelse af anlæggelse og forvaltning af visse transport-delinfrastrukturer i Jugoslavien.

2.9. Østrig

2.9.1. I Østrig er man fuldt og helt indstillet på forhandling og til at deltage aktivt i gennemførelsen af EF's indre marked.

2.9.2. ØSU konstaterer, at Østrig har accepteret en stor del af den vejtransittrafik fra EF, som på nuværende tidspunkt omledes som følge af schweiziske foranstaltninger, og at denne trafik, som især benytter nord/

syd-aksen (Brenner), ikke bør øges udover det niveau, som den var nået op på, da forhandlingerne indledtes.

2.9.3. ØSU mener i den forbindelse, at overholdelsen af *stand still*-princippet, for så vidt angår de værdier, der var tale om i 1987/1988, kunne tjene som reference i forhandlingerne. *Stand still*-princippet bør naturligvis også overholdes af EF, specielt i forbindelse med visse væsentlige aspekter såsom vægt og dimensioner, hvorom der imidlertid er fremsat forslag eller er igangsat undersøgelser, i hvilke tendensen går i modsatte retning.

2.9.4. En bedre udnyttelse af kapaciteten i den kombinerede transport — som (navnlig i Schweiz) på nuværende tidspunkt ikke udnyttes fuldt ud — er ligeledes en mulighed, som fremover vil kunne bidrage til at reducere vejtransittrafikken gennem Østrig.

2.10. Schweiz

2.10.1. ØSU må, når det drejer sig om Schweiz, ud fra præcise og detaljerede oplysninger tilkendegive sin foruroeligelse over den øjeblikkelige situation, den forventelige udvikling og de konsekvenser, dette kan få for samhandelen mellem EF-landene.

2.10.2. Med henblik på en løsning af vejtransittrafikens afgørende problem foreslår Kommissionen skabelsen af en vejkorridor for transittrafik, som inden for bestemte grænser skal kunne benyttes af lastvogne på 40 t. ØSU anmoder Kommissionen om at bekræfte og fastholde denne strategi.

2.10.3. Eventuelle løsninger på de øvrige problemer i forbindelse med infrastrukturer, grænsepassage, miljøbeskyttelse, markedsadgang og anvendelse af kombineret transport (hvor der er underudnyttelse) kan kun findes, hvis jernbaneselskaberne og Schweiz fremsætter konkrete forslag, specielt med hensyn til den kombinerede transport.

3. Konklusioner

3.1. ØSU godkender de store linjer i EF's strategi for anden forhandlingsfase og anmoder om at blive orienteret om resultaterne af disse forhandlinger, som må afsluttes så hurtigt som muligt og sikres et heldigt udfald, da de er af afgørende betydning for gennemførelsen af det indre marked.

3.2. ØSU tilslutter sig uforbeholdt tanken om, at der i tilfælde af alvorlige vanskeligheder i forhandlingerne med et transitland overvejes »gensidighedsforanstaltninger«, og at sådanne i så fald kommer til at omfatte et bredere spektrum af det pågældende lands generelle forbindelser med EF.

4. I betragtning af de principielle problemer, som også forhandlingerne allerede har blotlagt, er det ØSU's opfattelse, at tiden nu må være inde til at igangsætte

indgående overvejelser over EF's transportpolitik, da resultaterne af den hidtil førte politik ikke altid har været lige strålende.

Bryssel, den 24. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om:

- forslaget til Rådets direktiv om indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, og
- forslaget til Rådets direktiv om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer⁽¹⁾

(89/C 23/15)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 30. maj 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 100 A at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om de ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for miljø-, sundheds- og forbrugerspørgsmål, som udpegede Klaus Benedict von der Decken til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 8. november 1988.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 24. november 1988 enstemmigt, følgende udtalelse.

Selvom de to forslag helt klart hænger sammen, har de forskellige anvendelsesområder og rejser forskellige problemer. De behandles derfor hver for sig i den rækkefølge, de præsenteres i.

1. Forslaget om indesluttet anvendelse

1.1. *Generelle bemærkninger*

1.1.1. Det foreliggende forslag opfylder kravet om at få harmoniseret de forskellige bestemmelser i medlemsstaterne. ØSU støtter dette forslag, men fremsætter dog følgende bemærkninger.

1.1.2. »*In-vitro* rekombinering af gener«, eller hvad der i dag går under betegnelsen gensplejsning, har siden 1972 haft sin faste plads i den biologiske, biokemiske og medicinske forskning. Denne teknik udnyttes ligeledes i stigende grad i industrien og landbruget.

Dens udvikling var i begyndelsen omfattet af meget strenge retningslinjer, som de berørte videnskabsmænd selv havde foreslået og udarbejdet. Efterhånden som man fik flere og flere erfaringer, blev retningslinjerne tilpasset den nye viden. Generelt betød dette en lempelse af restriktionerne.

1.1.3. Hovedformålet med disse retningslinjer, som gælder i alle lande, der driver forskning, har været at beskytte de personer, som er direkte involveret i eksperimenter eller industriel udnyttelse, og miljøet mod skader eller mulige skader. To foranstaltninger blev kombineret med hinanden for at sikre den størst mulige sikkerhed.

a) *In vitro*-rekombinering af gener og arbejde med gensplejsede organismer skal finde sted på de betingelser, som allerede har vist sig at kunne gøre arbejdet med mikroorganismer og især patogener risikofrit. Der kan trækkes på et omfattende erfaringsmateriale vedrørende arbejde med sågar stærkt patogene organismer, både i laboratorier og i indus-

⁽¹⁾ EFT nr. C 198 af 28. 7. 1988, s. 9-19.

triel målestok, f.eks. ved fremstilling af vaccine. Sådanne teknikker betegnes nu som »indesluttede« og er i vidt omfang standardiserede. Patogenerne er inddelt i forskellige risikoklasser afhængig af, hvor alvorlig en sygdom de fremkalder, og af, hvorledes de forårsager infektion og spredes. For disse risikoklasser er der fastsat særlige graduerede sikkerhedsforanstaltninger.

- b) Udover disse fysiske sikkerhedsforanstaltninger blev der for første gang indført biologiske sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med genteknologi. Dette vil sige, at der ved farligt genteknologisk arbejde kun må anvendes og ændres værtsorganismer, som ikke længere kan etablere sig permanent i miljøet. I dette øjemed er mange »sikre« stammer blevet udviklet, afprøvet og frigivet med henblik på anvendelse. Til de biologiske sikkerhedsforanstaltninger hører endvidere kravet om, at de genteknologisk fremstillede konstruktioner ikke er mobiliserbare, dvs. at de ikke må kunne overføres til andre organismer i miljøet, samt forbud mod at anvende bestemte resistensgener ved udvælgelse af gensplejsede organismer.

1.1.4. Inden for disse retningslinjer har genteknologien i over 15 år udviklet sig til at blive en vigtig metode, navnlig til at belyse arvemassens struktur og funktion. Meget tidligt er genteknologien ligeledes blevet anvendt til at fremstille visse biologiske produkter. F.eks. kan der således fuldstændigt risikofrit fremstilles store mængder af HIV-virusantigener. Sådanne antigener anvendes til at undersøge blod fra bloddonorer, hvilket er af stor betydning for befolkningen i al almindelighed. Et andet eksempel er fremstilling af antigener til hepatitis-B vaccine, som flertallet af befolkningen ikke ville have adgang til uden genteknologien, idet fremstillingsomkostningerne i så fald ville være for store.

1.1.5. I det foreliggende forslag opstilles der et regelsæt for genteknologi, som bygger på de hidtil indhøstede erfaringer. Der trækkes i forslaget i vidt omfang på en rapport fra Organisationen for økonomisk Samarbejds og Udvikling (OECD), som OECD's medlemslande har udarbejdet i fællesskab. Der tages hensyn til både forskningens og brugerindustriens interesser, men ikke på bekostning af menneskets og miljøets beskyttelse.

1.1.6. Erfaringen fra mange hundrede tusinde gensplejsningseksperimenter, som man i de sidste 15 år har foretaget risikofrit, danner et godt grundlag for en vurdering af disse retningslinjer.

1.2 Særlige bemærkninger

ØSU fremsætter følgende bemærkninger og spørgsmål til de enkelte artikler:

1.2.1. Artikel 1

- Litra b): Udtrykket »organisme« anvendes her i stedet for »mikroorganisme«, hvorved direktivets anvendelsesområde udvides. ØSU anmoder Kommissionen om at præcisere dette punkt.
- Litra f): I den foreliggende version er der en uoverensstemmelse mellem litra f) og artikel 12. Der foreslås følgende formulering: »Uheld«: enhver hændelse, som indebærer betydelig og utilsigtet emission af genetisk modificerede mikroorganismer under deres indesluttede anvendelse, og som medfører eller kunne medføre en øjeblikkelig eller senere alvorlig fare for befolkningens sundhed og sikkerhed eller miljøet.«
- Litra g): Udtrykket »bruger« kan trods den anførte definition misfortolkes. Et mindre generelt udtryk ville være at foretrække.

1.2.2. Artikel 2

Det er beklageligt, at der her ikke gives nogen definition på »patogen«. En opdeling af gensplejsede organismer i kun to grupper tager ikke højde for de faktiske forhold. I denne artikel bør der i det mindste opstilles kriterier for, hvorledes de punkter, der er nævnt i bilag II skal anvendes og anføres, hvilke konsekvenser der følger af et gradueret sæt af sikkerhedsforanstaltninger som det, der er anført i bilag III.

1.2.3. Artikel 3, stk. 2

Udelukkelsen af transport kan skabe en juridisk lakune på EF-plan. Det er derfor nødvendigt at træffe foranstaltninger til at sikre passende sikkerhedskrav vedrørende transport af genetisk modificerede organismer. Kommissionen opfordres til at tage de nødvendige skridt til at få revideret transportbestemmelserne, så de kommer til at omfatte dette område.

1.2.4. Artikel 4, stk. 2 og stk. 3

Jf. bemærkningerne til artikel 2.

1.2.5. Artikel 7, stk. 2

Erfaringen har vist, at der er store forskelle i vurderingen af mikroorganismer i henhold til kriterierne i bilag I. Anlægger f.eks. en industriel bruger en bred fortolkning, kan der opstå uoprettelige skader, hvis de fysiske eller biologiske sikkerhedsforanstaltninger er utilstrækkelige. De kompetente myndigheder bør derfor også gives en indsigelsesfrist for denne gruppe projekter.

1.2.6. Artikel 8, stk. 1

Indsigelsesfristen på 15 dage er for kort i betragtning af de mange kriterier, der skal undersøges. Den bør være dobbelt så lang.

1.2.7. Artikel 11

I andet led bør det tilføjes, at nødtjenesterne ud over at være klar over risiciene bør være parate til — i tilfælde af uheld — at træffe de nødvendige foranstaltninger, og at de følgelig må råde over passende udstyr.

1.2.8. Artikel 15

Eftersom der er tale om et yderst følsomt spørgsmål, bør man alvorligt overveje, hvorledes både den brede befolkning, arbejdsmarkedets parter og eksperter kan inddrages i de rådgivende procedurer. Det foreslåede rådgivende udvalg bør være lydhør for, hvad sådanne grupper mener, f.eks. gennem indledende konsultationer på nationalt, regionalt og lokalt plan. Denne vigtige nye teknologi kan kun udvikles til gavn for alle, hvis den brede offentlighed deltager i forhandlingerne.

2. Forslag vedrørende udsætning i miljøet

2.1. Generelle bemærkninger

2.1.1. Mens man har erfaringer med indesluttet anvendelse af genetisk modificerede mikroorganismer, ved man endnu ikke meget om, hvad der sker ved en tilsigtet udsætning af sådanne organismer i miljøet. Udsætning af genetisk modificerede organismer i miljøet indebærer nødvendigvis et afkald på de sikkerhedsforanstaltninger, som hidtil har vist sig at kunne gøre risikoen ved anvendelse af genteknologi minimal, dvs. indesluttet anvendelse og biologiske sikkerhedsforanstaltninger. Denne forskel i forhold til det foregående direktiv kan ikke understreges tydeligt nok.

2.1.2. ØSU erkender behovet for at få vedtaget en forebyggende fælles fremgangsmåde ved følsomme nye teknologiske udviklinger, som allerede foregår på internationalt og EF-plan, og som er omfattet af forskellige bestemmelser varierende fra et generelt forbud til ingen bestemmelser overhovedet.

2.1.3. ØSU mener også, som det anføres i begrundelsen, at »borgerne og miljøet i hele Fællesskabet skal desuden sikres forsvarlig beskyttelse mod mulige risici ved anvendelse af gensplejsning« samt at »fra et miljømæssigt synspunkt er det værd at erindre sig, at mikroorganismerne ikke respekterer de nationale grænser,

kun en egentlig EF-lovgivning kan derfor sikre den nødvendige beskyttelse af mennesker og miljø«.

2.1.4. I lyset af den begrænsede erfaring og eksisterende viden, bør det foreslåede direktiv imidlertid kun ses som et første skridt til fastsættelse af de generelle minimumskrav, der skønnes nødvendige, og som en referenceramme med henblik på at supplere og tilpasse den viden, der findes på dette område.

2.1.5. Direktivet bør derfor tages op til en grundig ny vurdering og omformuleres i lyset af de efterfølgende bemærkninger.

2.1.6. Mange borgere, herunder mange velinformerede, er af den opfattelse, at der med udsætning af gensplejsede organismer indføres en ny dimension i menneskets forhold til miljøet. I denne situation bør det overvejes, hvorledes EF's borgere kan blive passende involveret i vurderingen af denne udvidelse af teknologien og dens anvendelse i miljøet. De kompetente myndigheder kunne f.eks. tage skridt til at informere den berørte offentlighed om enhver godkendelse af planlagt udsætning før selve udsætningen.

2.1.7. Man må huske på, at mange medlemslande nu har strenge regler, herunder forbud (i forbindelse med deres bestemmelser til bekæmpelse af epidemier og beskyttelse af planter) mod import og udsætning af visse organismer.

Udsætning af gensplejsede organismer og konsekvenserne heraf kan bedst sammenlignes med indførelse af organismer, der er fremmede for det pågældende miljø og også med erfaringerne inden for den »klassiske« genforskning eller anvendelse af »levende« vacciner.

Det er ikke klart, hvorvidt og i bekræftende fald hvorledes, der i direktivet er blevet taget hensyn til disse forskellige erfaringer, eller om man under udarbejdelsen af direktivet har konsulteret eksperter på disse områder.

2.1.8. Kommissionens mål med dette forslag er at fastlægge en procedure, som skal overholdes ved afgørelser om udsætning af genetisk modificerede organismer. Det fastslås udtrykkeligt, at afgørelserne skal træffes fra tilfælde til tilfælde: der er, med andre ord, ikke fastlagt bindende kriterier for, hvornår organismer kan udsættes, og hvornår de ikke kan. Denne fremgangsmåde må hilses velkommen.

Med OECD's henstillinger i tankerne foreslår ØSU at anvende en trinvis procedure, hvor man gradvis går fra laboratorier til drivhusstadiet og derefter til en mindre afprøvning i marken for at slutte af med en storstilet afprøvning i marken for dermed at begrænse risiciene til et minimum og for at sikre tilstrækkelig kontrol. I Kommissionens forslag er der ingen udtrykkelig sammenhæng mellem de forskellige stadier.

2.1.9. De organismer, som det kan komme på tale at udsætte, er meget forskellige. De omfatter f.eks. de gensplejsede virus til fremstilling af vaccine, gær til ølbrygning, planter som af bakterier har fået kvælstofbindende gener og transgene dyr. På nuværende tidspunkt kan der ikke foretages en blot nogenlunde tilstrækkelig vurdering af disse organismer.

2.1.10. Om en udsætning må finde sted eller ej, skal afgøres i en dialog mellem de kompetente myndigheder og den person eller institution, som ønsker at foretage udsætningen. Den kompetente myndighed skal tilslutte sig forslaget. Ansvar for følgerne af udsætningen skal ligge hos ansøgeren. Også dette forekommer passende, forudsat at dialogen videreføres i opfølgingsstadiet.

Man bør ligeledes være opmærksom på, at de kompetente myndigheder måske griber problemerne forskelligt an i de forskellige medlemsstater.

2.1.11. I forslaget skelnes der mellem forsøgsmæssig udsætning og udsætning i kommercielt øjemed. I det første tilfælde skal den kompetente myndighed i den pågældende medlemsstat give sit samtykke og, i det andet tilfælde, har Kommissionen og andre medlemsstater en indsigelsesret. Denne skelnen forekommer ikke berettiget, efter som nogle typer af udsatte organismer kun kan forhindres i at spredes yderligere og også hen over landegrænserne, hvis betingelserne er meget strengt kontrollerede. Artikel 7 indeholder bestemmelser om andre landes deltagelse i proceduren for godkendelse af forsøgsmæssig udsætning, men generelt er disse bestemmelser vage. Andre lande kan til nød anmode om eller fremkomme med oplysninger.

2.1.12. Artikel 8 til 16 omhandler proceduren for markedsføring af genetisk modificerede organismer. Der foreslås i disse tilfælde et samarbejde mellem alle medlemsstater og eventuelt Kommissionen. Bestemmelserne omfatter imidlertid ikke organismer fra produktgrupper, der allerede er omfattet af en EF-lovgivning. Dette indebærer, at de myndigheder, der er ansvarlige for disse produktgrupper, råder over den nødvendige ekspertise inden for udsætning. Om det er berettiget at have en sådan tillid, forekommer i det mindste tvivlsomt. For at sikre ensartet overvågning bør man fastlægge en måde, hvorpå de produkter, der er nævnt i artikel 8, medtages i direktivet. Under alle omstændigheder opfordrer ØSU Kommissionen til at koordinere indsatsen for at sikre, at der gælder de samme sikkerhedsbestemmelser for de udelukkede produkter.

2.2. Særlige bemærkninger

Ud over disse mere principielle betragtninger over direktivets ånd og struktur fremsætter ØSU følgende bemærkninger:

2.2.1. Artikel 1

Udelukkes transport kan der opstå en juridisk lakune på EF-plan. Det er derfor nødvendigt at træffe foranstaltninger til at sikre passende sikkerhedskrav vedrørende transport af genetisk modificerede organismen (GMO). Kommissionen opfordres til at tage de nødvendige skridt til at få revideret transportbestemmelserne, så de kommer til at omfatte dette område.

2.2.2. Artikel 2

Definitionen i artikel 2, stk. 2, er ikke videre præcis og er derfor utilstrækkelig. I den klassiske genforskning spiller genetiske modificeringer en vigtig rolle og er blevet afprøvet i årtier om ikke i urhundreder. Organismer, der er blevet modificeret på denne måde, må helt klart udelukkes fra direktivet.

Der foreslås i stedet følgende definition:

»Genetisk modificerede organismer er organismer, der kan fremstilles ved sådanne teknikker som *in vitro* rekombinant DNA, mikroinjektion, makroinjektion, mikroindkapsling, cellekerne- og organel transplantation eller gensplejsning af virus. Ikke omfattet er organismer, der fremstilles ved teknikker så som deletion, mutagenese, konjugation, transformation, transduktion eller enhver anden proces, hvis de foregår under normale fysiologiske betingelser og ikke indebærer anvendelse af rekombinant DNA-teknikker eller genetisk modificerede organismer.«

Definitionen i bilag I kan derfor udgå.

2.2.3. Artikel 3

Artikel 3 kan ikke accepteres i sin nuværende form. Bestemmelsen »træffer alle praktisk gennemførlige foranstaltninger« strider mod hensigten med direktivet. Der bør ikke udsættes nogen organismer, medmindre der kan inværksættes egnede foranstaltninger, der er på højde med udviklingen, til at forebygge forudseelige risici for mennesket og miljøet.

2.2.4. Artikel 7, stk. 2

Der bør være en egnet bestemmelse, der sikrer, at denne procedure udføres på en måde, som sikrer produktionshemmeligheder, således at uautoriseret udbredelse af oplysninger til konkurrenter både inden for og uden for EF forebygges.

2.2.5. Artikel 16

Artikel 16 indeholder ingen bestemmelse om inddragelse af ØSU. Den pågældende rapport bør ikke blot sendes til Europa-Parlamentet, men også til ØSU.

2.2.6. Artikel 18

Den ajourføring af direktiverne, der skal foretages i henhold til artikel 18, bør nærmere præciseres.

2.2.7. Artikel 19

Eftersom der er tale om et yderst følsomt spørgsmål, bør man alvorligt overveje, hvorledes både den brede befolkning og arbejdsmarkedets parter samt eksperter kan inddrages i de rådgivende procedurer. Det foreslåede rådgivende udvalg bør være lydhør for, hvad sådanne grupper mener, f.eks. gennem indledende konsultationer på nationalt, regionalt og lokalt plan. Denne vigtige nye teknologi kan kun udvikles til gavn for alle, hvis den brede befolkning deltager i forhandlingerne.

2.2.8. Artikel 22

ØSU udtrykker bekymring over, at medlemsstaterne

ikke forpligtes til at sikre, at den påkrævede finansielle bestemmelse er i overensstemmelse med direktivet.

2.3. Konklusion

2.3.1. Med dette forslag forsøger Kommissionen at indføre regler for et meget vanskeligt og kontroversielt område. Direktivet indeholder mange retningsvisende elementer og kan danne grundlag for en systematisk opbygning og evaluering af den erfaring, der hidtil har manglet.

2.3.2. Det er næppe muligt at tage endelig stilling til forslaget, eftersom de relevante erfaringer ikke foreligger. Hvis udsætninger foregår ansvarligt, hvis de berørte er parate til at føre en åben og fordomsfri dialog, og hvis bestemmelserne hurtigt tilpasses den nye viden, der erhverves, kan dette direktivforslag være en vej til at udnytte denne potentielt meget vigtige nye teknologi.

Bryssel, den 24. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71 ⁽¹⁾

(89/C 23/16)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 29. oktober 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det økonomiske og sociale Udvalg udpegede Gordon Pearson til hovedordfører i henhold til forretningsordenens artikel 18.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling den 24. november 1988 enstemmigt følgende udtalelse.

1. ØSU anerkender klogskaben i Kommissionens ajourføring af forordningen og ændringerne af forordningerne angående anvendelsen af de sociale sikringsordninger for arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet. Siden den oprindelige forord-

ning (EØF) nr. 1408/71 har der naturligvis været mange ændringer i medlemsstaternes ydelser, og da EF har fået dobbelt så mange medlemmer siden da, er der opstået en lang række anomalier.

2. Kommissionens forslag er en ajourføring, hvis formål er at tilpasse disse anomalier, således at den aktuelle situation afspejles korrekt. ØSU foreslår, at Kommissionen anmodes om at foreslå en rutinemæssig procedure,

⁽¹⁾ EFT. nr. C 292 af 16. 11. 1988, s. 7.

hvorved der kan forberedes en årlig revision af situationen.

3. Kommissionens forslag er nødvendigvis usædvanlig detaljeret og omhandler:

- sikring for flodskippere i Rhinfarten,
- bevarelse af rettigheder for statsborgere, der flytter fra en medlemsstat til en anden,
- tysk og luxembourgsk lovgivning om invalidepension,
- udgifter til naturalydelse, og hvem der betaler hvad, hvornår, hvor og til hvem, og hvem der får refusion, og hvem der ikke gør,
- meddelelse og beskyttelse af personlige data med retlige garantier,
- beskyttelse af ledige i en arbejdsmarkedskrise,
- de vidtgående ændringer i den nederlandske lovgivning om sygeforsikring samt mænds og kvinders ret til at optjene separate pensionsrettigheder, og retten til tilskud i Nederlandene.

Alt dette giver et usædvanligt interessant dokument at behandle og studere, men helheden er ødelagt af alle de mange sider tekstændringer, rettelser og ændringer i titler og adresser på de kompetente myndigheder i hver enkelt medlemsstat.

Imidlertid kan følgende punkter give anledning til kommentarer:

3.1. Som omtalt i indledningen og andetsteds er der henvist til »vandrende« arbejdstagere. ØSU har ofte henledt opmærksomheden på, at vandrende arbejdstagere er arbejdstagere fra en stat uden for Fællesskabet: men ændringen til forordningen omhandler EF-statsborgere, der flytter inden for en anden medlemsstat. Kommissionens dokument må korrigeres på dette punkt.

3.2. Angående bilag III, rubrik A.66 ii (b)

Første linje bør ændres til »For så vidt angår portugisiske arbejdstagere, der er beskæftiget i Det forenede Kongerige ...« for at gøre sagen klar.

3.3. Artikel 57 (6)

ØSU er af den opfattelse, at en afstemning på grundlag af enstemmighed ikke er ønskværdig, og at en flertalsafgørelse i Rådet ville være mere tilfredsstillende og i overensstemmelse med Den Europæiske Fælles Akt.

4. ØSU er skuffet over at se, at der ikke er blevet taget hensyn til dets kommentarer til manglerne i Kommissionens forslag i dets udtalelse om princippet om ligebehandling af mænd og kvinder inden for offentlige og erhvervstilknyttede sociale sikringsordninger⁽¹⁾. Følgende problemer kræver derfor stadig opmærksomhed:

- opløsning af ægteskab, specielt når den kvindelige ægtefælle ikke gifter sig igen,
- fraskilte personer og »personer, der opdrager børn«,
- gruppesikringsordninger og mulighed for pensionsordninger med kontante engangsbeløb,
- udbetaling af pensioner til enkemænd på linje med enker.

5. Situationen er så kompliceret at forstå for gennemsnitsborgeren, at ØSU foreslår, at der udarbejdes en simpel, forklarende tekst. »Samling af fællesskabsbestemmelserne om social sikring« er et beundringsværdigt dokument, som kunne tjene som grundlag for en sådan forklarende brochure.

⁽¹⁾ ØSU's udtalelse (EFT nr. C 95 af 11. 4. 1988).

Bryssel, den 24. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

**Udtalelse om forslaget til Rådets afgørelse om et handlingsprogram for
Det europæiske Turistår (1990)**

(89/C 23/17)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 26. oktober 1988 under henvisning til EØF-traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde blev ved ØSU's beslutning overdraget Nikolaos Vassilaras⁽¹⁾ som hovedforfatter.

Det økonomiske og sociale Udvalg (ØSU) vedtog på sin 260. plenarforsamling, den 23. november 1988, enstemmigt følgende udtalelse.

1. ØSU erkender turismens betydning og behovet for at fremme en EF-politik for turisme i forbindelse med gennemførelsen af det indre marked i 1992.

ØSU er derfor parat til at acceptere forslaget om at udpege 1990 til Europæisk Turistår under forudsætning af, at årets aktiviteter tager passende hensyn til forbrugerbeskyttelse, billigere former for turisme og miljøet.

2. ØSU finder imidlertid, at det ikke har haft tid nok til at gennemgå de detaljerede projekter, som beskrives i programmets bilag, og vil derfor ikke udtale sig om

dem på nuværende tidspunkt. ØSU forbeholder sig ret til at fremsætte mere udførlige kommentarer ved gennemgangen af det forslag, der forventes fremlagt i begyndelsen af 1989, om nye initiativer inden for turisterhvervene.

3. Med hensyn til bestemmelserne om kontrollen med programmerne (forslagets artikel 5) foreslår ØSU, at der ikke blot inddrages nationale udvalg og erhvervsorganisationer, men også andre organisationer og EF-institutioner i lighed med Kommissionens praksis for andre temaår (f.eks. Det europæiske Miljøår i 1987 og Det europæiske Film- og Fjernsynsår i 1988).

Bryssel, den 23. november 1988.

Alberto MASPRONE

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

KORRIGENDA

Korrigendum til udtalelse om forslaget til Rådets forordning om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1989

(89/C 23/18)

(Af De Europæiske Fællesskaber Tidende nr. C 318 af 12 december 1988, s. 21)

Første afsnit affattes således:

»Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 5. juli 1988, at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om:

- forslaget til Rådets forordning om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1988 for visse industrivarer med oprindelse i udviklingslande,
 - forslaget til Rådets forordning om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1988 for tekstilvarer med oprindelse i udviklingslande,
 - forslaget til Rådets forordning om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1988 for visse landbrugsprodukter med oprindelse i udviklingslande,
 - forslaget til afgørelse truffet af repræsentanterne for regeringerne for Det Europæiske Kul- og Stålfællesskabs medlemsstater, forsamlet i Rådet, om anvendelse af generelle toldpræferencer i 1988 for visse jern- og stålprodukter med oprindelse i udviklingslande.«
-